

PENTRU O AUTONOMIE LOCALĂ ȘI DESCENTRALIZARE REALĂ!

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
e-mail: info@calm.md

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

nr. 12 (69), 2019

PLEDOARIE PENTRU O VERITABILĂ AUTONOMIE!

Suntem convingeți că nu pot avea progres și dezvoltare țările noastre, în condițiile lipsei unei democrații locale veritabile, în conformitate cu litera și spiritul Cartei Europene a Autonomiei Locale, fără un proces de descentralizare politică, administrativă, economică și financiară reală! Declarația aparține directorului executiv CALM, Viorel Furdui, care a expus cele mai stringente probleme și provocări cu care se confruntă APL din Republica Moldova de la tribuna Comitetului CIVEX. Discursul său a punctat cele mai stringente probleme ale APL din Republica Moldova, dar și soluții pentru fortificarea autonomiei și democrației locale.

CALM A ABORDAT LA BRUXELLES PROBLEMELE ȘI PRIORITĂȚILE AUTORITĂȚILOR LOCALE ȘI REGIONALE DIN CADRUL PARTENERIATULUI ESTIC!

De la bun început, aș vrea să Mulțumesc Comitetului Regiunilor pentru această inițiativă, deschidere și oportunitate de a vorbi în fața domnilor Voastre, în calitate de reprezentant al colectivităților locale din Republica Moldova. Cu atât mai mult că am posibilitatea să vorbesc în una din limbile oficiale ale Uniunii Europene - limba română, care este limba natală pentru mine și pentru majoritatea populației din Republica Moldova.

Stimată Dnă Președinte,
Onorată asistență, apreciem mult această posibilitate de a fi auzită în mod direct opinia noastră în calitate de reprezentanți ai colectivităților locale, pe problemele și prioritățile ce vizează funcționarea efectivă și viitorul Parteneriatului Estic. Credem că o astfel de abordare trebuie continuată, pentru ca Vocea colectivităților locale din cadrul Parteneriatului Estic să poată fi auzită tot mai des, sistematic și direct în cadrul Comitetului Regiunilor și altor instituții ale UE, atunci când se discută teme/probleme ce vizează țările respective și programele destinate lor. Noi avem ce vă spune, cu siguranță.

Iar acum nemijlocit mă voi referi la aspecte și idei ce vizează eficientizarea și viitorul PE, prin prisma APL din Republica Moldova.

1. DIMENSIUNEA LOCALĂ ȘI REGIONALĂ – INCLUSĂ ÎN CADRUL PE. În primul rând, am dori să apreciem decizia Uniunii Europene prin intermediul Comitetului European al Regiunilor, de a include dimensiunea locală și regională în sfera de atenție a Parteneriatului Estic. În special, prin crearea și asigurarea activității COR-LEAP. Cred că această decizie a fost una corectă, strategică și absolut necesară. Luând în considerație trecutul totalitar, centralist și lipsa descentralizării și democrației locale reale! Acest trecut, mentalitate și practici totalitare influențează negativ până în prezent starea lucrurilor și a democrației din țările noastre, împiedicând modernizarea și dezvoltarea țărilor noastre în conformitate cu principiile și standardele democratice ale UE.

2. DEMOCRAȚIA LOCALĂ ȘI DESCENTRALIZAREA TREBUIE SĂ DEVINĂ O PRIORITATE A UE ÎN RAPORT CU AUTORITĂȚILE NAȚIONALE ALE ȚĂRILOR DIN PE. Considerăm că dimensiunea locală și regională, descentralizarea și cooperarea descentralizată reprezintă unul din elementele și fundamentele pe care poate să se bazeze viitorul

Continuare în pag. 2

RESTANȚE ȘI SPERANȚE PENTRU AUTONOMIA LOCALĂ!

REPREZENTANȚII CONSILIULUI EUROPEI, ÎN VIZITĂ DE POST-MONITORIZARE LA CHIȘINĂU!

În perioada 20-21 noiembrie, în cadrul unei misiuni de post-monitorizare la Chișinău, s-au aflat la Chișinău reprezentanți ai Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European (CALRCE). Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a abordat tranșant aspecte privind starea democrației locale în Republica Moldova și măsurile care urmează a fi întreprinse în regim de urgență pentru fortificarea autonomiei locale.

Detalii despre discuțiile purtate de reprezentanții CALM, găsiți în pagina **10-11**

CITATUL LUNII

FREDERIC VALLIER,
SECRETARUL GENERAL AL CONSILIULUI EUROPEAN
AL MUNICIPALITĂȚILOR ȘI REGIUNILOR:

**„SUNTEM FOARTE MÂNDRI SĂ LUCRĂM
CU CALM, IAR PENTRU APL DIN RM
ESTE O OPORTUNITATE IMENSĂ
DE A AVEA ACEASTĂ ASOCIAȚIE”**

În cadrul Forumului liderilor locali UE-Parteneriatul Estic, eveniment ce s-a desfășurat la Vilnius, Lituania, în perioada 24-25 octombrie, 2019, secretarul general al Consiliului European al Municipalităților și Regiunilor (CEMR) Frederic Vallier a declarat că Congresul Autorităților Locale din Moldova are o misiune foarte importantă în țara noastră, și anume de a fi conductorul schimbărilor în APL. Oficialul a remarcat credibilitatea enormă pe care o are CALM pe plan extern și șansa imensă a APL ca interesele să le fie reprezentate de o organizație solidă și profesionistă.

Cele mai importante declarații, dar și propunerile membrilor CALM, le regăsiți în pagina **4-5**

MOLDOVENII ȘI-AU ALES PRIMARI!

La 20 octombrie și 3 noiembrie 2019 în Republica Moldova s-au desfășurat două tururi de scrutin ale alegerilor locale generale, în urma cărora au fost aleși 11 580 de consilieri locali și 898 de primari. În primul tur de scrutin prezența la vot la nivel național a constituit 41,73%, în timp ce în al doilea tur a fost de 40,34%, alegerile fiind validate în toate circumscripțiile electorale.

Care au fost curiozitățile actualului scrutin, citiți în pagina **8-9**

PLEDOARIE PENTRU O VERITABILĂ AUTONOMIE!

**CALM A ABORDAT LA BRUXELLES PROBLEMELE ȘI PRIORITĂȚILE
AUTORITĂȚILOR LOCALE ȘI REGIONALE DIN CADRUL PARTENERIATULUI ESTIC!**

Sfârșit. Început în pag. 1

țării noastre din regiune, în contextul aspirațiilor și adevărului nostru la spațiul valoric UE. Această dimensiune este mult mai importantă și actuală decât se credea înainte anume pentru țările noastre, din spațiul ex-sovietic. Credem că importanța acestui domeniu în contextul europeanizării și democratizării reale a țărilor noastre trebuie reevaluat și reasezat la același nivel cu subiectele/domeniile statului de drept, justiție, dezvoltarea economică, drepturile omului etc. Deoarece, din experiența Republicii Moldova, putem constata că, atenția redusă față de acest domeniu în comparație cu alte

sau recomandare, care vine din partea noastră în contextul elaborării noului aviz din partea CoR, este ca subiectul democrației locale și regionale, al descentralizării să devină unul din subiectele prioritare în raporturile între UE, instituțiile sale și guvernele noastre naționale. Acest domeniu și temă trebuie să fie ridicate la același nivel și importanță ca și domeniile statului de drept, dezvoltare economică, justiție, drepturile omului, funcționarea instituțiilor democratice etc. Democrația locală în raport cu țările noastre este și trebuie tratată în calitate de una din instituțiile fundamentale ale statului de drept și democratic european. Cel puțin în raport cu țările asociate la UE.

mentarea accesului/rolului/relației colectivităților locale din cadrul țărilor asociate la UE la lucrările Comitetului European al Regiunilor și structurile sale. Iar formatul CORLEAP, deși este foarte necesar, util și aplicabil pentru toate țările PE, totuși nu este suficient pentru acoperirea necesităților și aspirațiilor țărilor noastre de apropiere mai accelerată și mai profundă de standardele europene în domeniul democrației și dezvoltării locale/regionale.

Prin urmare, credem că statutul de membri asociat al UE urmează a fi luat în considerație în cadrul relațiilor între UE și aceste țări, pe dimensiune locală și regională. Inclusiv, prin aplicarea principiului mai "mult pentru mai multe" și asigurarea accesului sistematic al reprezentanților țărilor asociate la lucrările Comitetului Regiunilor și structurilor sale. O astfel de abordare va face ca vocea colectivităților locale din țările asociate să fie auzită direct și mai bine în cadrul CoR și altor instituții europene. De asemenea, aceasta va contribui la o intensificare și consolidare a contactelor/cooperării între reprezentanții CoR și reprezentanții colectivităților locale din țările asociate; va crește nivelul de cunoaștere a realităților/nevoilor din țările asociate și va crește calitatea programelor UE destinate acestor țări.

4. PROGRAMELE ȘI FINANȚĂRILE PENTRU ȚĂRILE PE - ASPECTE

Cu referire la programele de dezvoltare și finanțare destinate țărilor PE și asociate, din experiența Republicii Moldova venim cu următoarele aspecte și recomandări care, sperăm, să fie luate în considerație la elaborarea avizului în cauză:

1. Accentul și focusarea programelor de asistență și finanțare pe dimensiunea locală și regională trebuie să devină unul din obiective și instrumente importante care pot genera progres, stabilitate și continuitate în procesul de dezvoltare a țărilor noastre, în conformitate cu valorile și standardele UE. Iar un argument important pentru această abordare servește faptul că în Republica Moldova anume APL sunt cele mai atașate față de UE, dat fiind faptul că circa 80% din APL de nivelul I sunt de orientare proeuropeană, au experiență în implementarea proiectelor cu suport financiar din partea UE și sunt cei mai sinceri promotori ai valorilor și standardelor UE;

2. Regândirea modalităților de acordare a asistenței. În special a celei care nu ajunge la populație și nu aduce efecte semnificative pentru dezvoltare (precum suport bugetar pentru stat, asistența tehnică, transfer excesiv de cunoștințe etc.) și canalizarea resurselor eliberate la nivel local pentru infrastructura locală și națională și pentru organizațiile reprezentative. În mod special, este necesară revizuirea mecanismului actual de suport bugetar cu înlocuirea lui cu programe de finanțare și acces direct pentru autoritățile locale. ("suport bigetar pentru APL"). Astfel ca cetățenii din țările noastre să simtă direct impactul pozitiv și finanțările să ajungă până la colectivitățile locale;

În acest context, considerăm că, la elaborarea avizului Comitetului Regiunilor, urmează a fi luată în considerație Rezoluția Parlamentului European din 14 noiembrie 2018 care este actuală și valabilă, prin care se solicită în mod expres că mecanismul de finanțare prin intermediul suportului bugetar urmează a fi revizuit/suspendat sau înlocuit cu continuarea alocării fondurilor pentru sprijinirea societății civile și a mass-media independentă din Moldova, precum și a autorităților locale, inclusiv prin intermediul unor noi parteneriate și proiecte de dezvoltare.

3. Prioritățile naționale și locale de dezvoltare trebuie să fie discutate și elaborate de actori locali și naționali, nu de proiecte de asistență tehnică și organizații internaționale cum se face la moment fără proprietatea (ownership-ul) națională și fără sustenabilitate. Iar uneori, rupte de realități și de nevoile reale ale colectivităților locale. Fondurile de asistență trebuie să susțină numai actori naționali în elaborarea politicilor și reformelor, mai ales pe acei care fac lobby și promovează reforme, schimbări și care protejează democrația atât locală, cât și națională;

"TREBUIE DE MENȚIONAT CĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA DEJA EXISTĂ O ASTFEL DE EXPERIENȚĂ, ATUNCI CÂND, ÎNCEPÂND CU ANUL 2017, DUPĂ DERAPAJELE DEMOCRATICE CARE AU AVUT LOC, MAREA MAJORITATE A FONDURILOR A FOST TRANSFERATĂ PENTRU INVESTIȚII CAPITALE ÎN INFRASTRUCTURA LOCALĂ, IMPLEMENTATĂ PRIN PROGRAME SPECIALE. ACEASTĂ ABORDARE, CREDEM, TREBUIE SĂ CONTINUE."

"CREDEM CĂ SUPTUL FINANCIAR PENTRU REPUBLICA MOLDOVA TREBUIE SĂ FIE CONDIȚIONAT DE PROGRES LA NIVELUL DEMOCRAȚIEI LOCALE ȘI DESCENTRALIZĂRII. AUTORITĂȚILE LOCALE DIN PARTENERIATUL ESTIC TREBUIE SĂ AIBĂ ACCES LA PROGRAMELE DISPONIBILE PENTRU ȚĂRILE UE, CEEA CE AR PERMITE EXTINDEREA GAMEI RESURSELOR PE CARE LE POT ACCESA!"

De asemenea, în acest context, o atenție sporită trebuie acordată pe de o parte colaborării mai strânse între instituțiile Uniunii Europene (Parlamentul European, CoR și Comisia Europeană) cu cele ale Consiliului Europei (Adunarea Parlamentară și Congresul Autorităților Locale și Regionale). Astfel, fiind îmbinate instrumentele de monitorizare a situației democrației locale din țările PE cu cele de suport financiar ale UE. În orice caz, **credem că suportul financiar pentru Republica Moldova TREBUIE să fie CONDIȚIONAT de progrese la nivelul democrației locale și descentralizării.**

3. PROBLEMA ȚĂRILOR ASOCIATE LA UE DIN CADRUL PE

Un alt aspect important în cadrul acestei discuții, care urmează a fi luat în considerație la elaborarea avizului în cauză, este faptul că în Parteneriatul Estic există țări cu aspirații diferite și care sunt la diferite etape în relațiile cu Uniunea Europeană. În special, mă refer la țările cu aspirații proeuropene clare și cu statut de membru asociat al UE: Republica Moldova, Georgia și Ucraina. Mai mult ca atât, aș vrea să atrag atenția Domniilor noastre că în Republica Moldova, circa 40% din populație deține cetățenia Uniunii Europene fiind locuitorii de o populație identică cu cea a unui stat membru al UE, România. Adică, majoritatea covârșitoare a populației din Republica Moldova face parte de jure și de facto din spațiul cultural, valoric, istoric, lingvistic Românesc și European. Acest aspect credem că merită o atenție specială din partea instituțiilor europene, în perspectiva identificării și aplicării instrumentelor de suport pentru cetățenii și colectivitățile locale din Republica Moldova.

Totodată, trebuie să constatăm că, la nivelul Comitetului European al Regiunilor, există o lacună în ceea ce privește regle-

domenii (justiția, stat de drept etc); neglijarea sau desconsiderarea lui în calitate de domeniu prioritar, lăsarea acestui domeniu la cheremul guvernelor naționale (în calitate de așa-zisă chestiune internă), precum și succesul/blocajul reformelor în domeniul dat la nivel național, este una din cauzele progreselor destul de reduse ale politicilor UE și derapajelor antidemocratice și oligarhice, pe care le-au cunoscut sau le cunosc în prezent țările noastre.

Suntem convingși că nu pot avea progres și dezvoltare țările noastre, în condițiile lipsei unei democrații locale veritabile, în conformitate cu litera și spiritul Cartei Europene a Autonomiei Locale, fără un proces de descentralizare politică, administrativă, economică și financiară reală! Republica Moldova și țările din PE reprezintă un exemplu elocvent și concludent în acest sens.

De aceea, primul și principalul îndem-

4. Procesul de elaborare a programelor bilaterale de asistență financiară pentru APL din cadrul PE trebuie să includă neapărat autoritățile locale și asociațiile reprezentative ale acestora ca principalii implementatori ai politicilor și programelor naționale.

- dialog consolidat privind asistența și dezvoltarea cu guvernele locale la toate nivelurile procesului decizional UE este esențial.

- implicarea și prezența guvernelor locale și asociațiilor sale ca factori cheie de dezvoltare la negocierile de asistență bilaterală cu Uniunea Europeană;

5. Consolidarea programelor existente de finanțare cu acces direct pentru APL, crearea unor noi programe și includerea tarilor din PE în programele noi de asistență UE (precum spre exemplu Europe for citizens).

În prezent, accesul direct al colectivităților locale din Republica Moldova este destul de limitat, iar fondurile disponibile sunt destul de mici. În special:

- Programe actuale cu UE – Mayors for Economic Growth, Covenant of Mayors, ENPARD, LEADER, programele regionale și transfrontaliere au un impact destul de limitat;

- Problema principală este că aceste programe fie că întârzie să fie implementate din diferite considerente, inclusiv din cauza neîndeplinirii unor condiții/cerințe din partea Autorităților Naționale (ENPARD, LEADER), fie se implementează dar bugetele lor sunt extrem de limitate (spre exemplu, Mayors for Economic Growth, în 5 ani Moldova a primit numai 1.5 milioane de EUR pentru 3 proiecte). Solicitarea de baza este de mărit semnificativ fondurile/volumul de asistență pe aceste programe;

- Cerințele/condițiile programelor sunt exagerate, formele și procesul de aplicare extrem de complicate pentru APL, micromanagement exagerat, cerințele de co-finanțare devin, de asemenea, un impediment.

SOLICITĂM:

- să fie alocate fonduri mult mai mari, mai ales pentru programul RO-MD și simplificarea procedurilor de aplicare și de implementare;

- asigurarea accesului RM la programele importante ale UE, inclusiv prin intermediul parteneriatelor – în primul rând Europa pentru cetățeni (Europe for citizens).

- Recent, UE și Guvernul Republicii Moldova au început discuțiile privind un program nou de finanțare a colectivităților locale: "Satul European", cu acces direct pentru autoritățile locale. Este un exemplu de abordări care trebuie continuate.

- Suport financiar pentru organizațiile reprezentative, precum sunt asociațiile autorităților locale, principalii promotori ai democrației locale și naționale.

În final, dar nu în ultimul rând, aș vrea să mulțumesc încă o dată Comitetului Regiunilor și membrilor săi în frunte cu D-nul Karl-Heinz Lambertz pentru deschidere și cooperare, Delegației României pentru susținerea permanentă.

Vă mulțumim pentru atenție și vă doresc mult succes!

VIITORUL PARTENERIATULUI ESTIC, DUPĂ PRINCIPIUL "MAI MULT PENTRU MAI MULT"!

Emil DĂRGHICI, membru al comisiei CIVEX, România, a prezentat un șir de amendamente și propuneri, pentru a fi trecute în Proiectul de aviz al Comitetului European al Regiunilor

I. Punctul 5 din Aviz de suplinit cu următorul conținut:

După cuvintele "consolidarea descentralizării în țările Parteneriatului Estic" de adăugat o propoziție/sintagmă: "... inclusiv o agendă de cooperare mai ambițioasă pentru țările din cadrul PE, care au semnat acordul de asociere la UE, prin crearea grupurilor de lucru speciale pentru aceste trei țări în cadrul CoR."

II. După cuvintele "ale autorităților locale și regionale din UE și cele din țările Parteneriatului Estic" de adăugat: "...precum și implicarea asociațiilor acestora în lucrările CORLEAP ca entități distincte ce reprezintă marea majoritate a autorităților locale din țările lor, dar și piloni importanți ai democrației atât locale cât și naționale."

Există o deosebire importantă între cele trei țări semnatare ale Acordurilor de Asociere cu UE și celelalte trei țări din cadrul PE din punct de vedere al aspectelor geopolitice, de democrație și de administrație publică, inclusiv la nivel local. Aspirațiile acestor țări sunt, în general, mult mai ambițioase și Comitetul Regiunilor ar trebui să aibă o reacție mai promptă la aceste așteptări. Altfel, există riscul dezamăgirii și pierderii încrederii acestor țări în CORLEAP, fapt ce uneori se constată deja. Așadar, oferirea mai multor oportunități de cooperare și de implicare împreună cu Comitetul Regiunilor în cadrul CORLEAP, cel puțin prin crearea, pentru început, a grupurilor de lucru speciale, atât în cadrul Comitetului Regiunilor, cât și în cadrul CORLEAP ar contribui la îndeplinirea rolului acestor țări în conformitate cu Acordurile de Asociere semnate.

De asemenea, este esențială implicarea mult mai profundă a asociațiilor autorităților locale în lucrările CORLEAP, deoarece asociațiile sunt organizații mai reprezentative decât aleșii locali abordați separat, asociațiile reprezentând toate autoritățile locale din țară, indiferent de afilierea politică, geopolitică, națională sau de alte criterii. De asemenea, asociațiile dispun de o expertiză unică în domeniul APL, pe care nu o posedă nicio instituție la nivel național și de care CORLEAP ar putea beneficia.

III. La punctul 9 din Aviz de adăugat următorul conținut:

La elaborarea programelor bilaterale de asistență ale Uniunii Europene pentru țările Parteneriatului Estic trebuie de inclus atât autoritățile locale cât și asociațiile acestora, în calitate de principalii implementatori ai politicilor publice și programelor naționale, dar și de cei care corelează prioritățile naționale cu cele locale. Comitetul Regiunilor recomandă consolidarea dialogului privind asistența și politicile de dezvoltare cu autoritățile locale la toate nivelurile procesului decizional al Uniunii, precum și implicarea autorităților locale în negocierile de asistență bilaterală a Uniunii Europene ca factorii de dezvoltare care se bucură de cea mai mare încredere din partea populației.

Pentru vizibilitatea asistenței din partea Uniunii, pentru imaginea cât mai pozitivă a Uniunii Europene în țările din Parteneriatul Estic, precum și pentru ca această asistență să ajungă la populație este esențial ca ea să țină seama de prioritățile naționale, nu doar cele

"SPRE REGRET, FINANȚAREA ACESTOR PROGRAME, LA MOMENT, ESTE FOARTE MODESTĂ, MAI ALES A PĂRȚII DE INVESTIȚII CAPITALE, CARE ESTE ȘI UNA DINTRE CELE MAI IMPORTANTE. ACEASTĂ FINANȚARE, ANALIZATĂ, MAI ALES, ÎN FIECARE ȚARĂ SEPARAT, NICI PE DEPARTE NU ACOPERĂ NECESITĂȚILE REALE."

guvernamentale. Adesea, guvernele centrale din țările Parteneriatului Estic nu sunt bine apreciate de populație iar autoritățile locale, dimpotrivă, se bucură de cea mai mare încredere potrivit sondajelor de opinie. Pentru proprietatea națională asupra asistenței din partea Uniunii, precum și pentru imaginea acesteia ca un adevărat instrument de dezvoltare este imperativ necesar ca la toate negocierile și discuțiile privind acordarea de asistență, din momentul conceptualizării acesteia să participe, în egală măsură, alături de guvernele centrale și principalii factori și promotorii de dezvoltare din țările respective precum sunt autoritățile locale, prin intermediul asociațiilor acestora și societății civile.

IV. La punctul 21 după cuvintele "Lucrările de specialitate menționate pot fi pregătite de către" de adăugat fraza asociațiile autorităților locale, iar în continuare după text.

Asociațiile autorităților locale sunt printre cei mai principali actori de promovare și implementare a măsurilor de consolidare a capacităților autorităților locale. Acest rol este determinat de mai mulți factori precum (i) lipsa specializării în domeniul administrației publice locale în țările respective, (ii) lipsa încrederii autorităților locale în alți actori, (iii) lipsa cunoștințelor practice după recente reforme în domeniu la alți actori neimplicați în dezbateri la nivel național (Guvern și Parlament), (iv) lipsa

înțelegerii aspectelor neformale care predomină în activitatea autorităților locale în țările respective în condițiile unei legislații imperfecte și contradictorii.

V. La punctul 22

În fraza "organizațiile societății civile, mass-media locală și asociațiile guvernamentale" de înlocuit cuvântul "guvernamentale" cu sintagma - "autorităților locale". Iar, după cuvintele "să poată beneficia de sprijin" de adăugat cuvântul "financiar"

Pentru buna guvernare la nivel local, pentru democrație și autonomie locală, precum și pentru consolidarea capacităților la nivel local nu este nimic mai important decât sprijinirea asociațiilor autorităților locale care, deseori, sunt ultimii promotori nu doar ai democrației locale dar, în condiții constante de riscuri în societățile în curs de dezvoltare, unde guvernanțele centrale sunt mai puțin transparente și democratice, iar societatea civilă nu este puternică și are legături destul de limitate cu populația, asociațiile autorităților locale deseori se manifestă ca ultimele bastioane ale democrației naționale din țările respective.

Suportul principal necesar pentru asociațiile autorităților locale reprezintă suportul financiar. Spre regret, asociațiile având o expertiză și cunoștințe avansate pe diferite subiecte care țin de administrație publică locală, inclusiv și după preluarea experienței țărilor Uniunii activează în condiții în care, din cauza imperfecțiilor la nivel național/central din țările respective, ele pot realiza numai o mică parte a acestor cunoștințe și expertize. În afară de aceasta, în cadrul dialogului cu autoritățile centrale, cu fiecare Minister, cu mii sau chiar zeci de mii de experți angajați la nivel central, în funcție de țară, asociațiile autorităților locale au nevoie de angajarea specialiștilor în sectoarele-cheie pentru activitatea autorităților locale, ceea ce rar se poate de realizat doar cu contribuția membrilor. Astfel, suportul tehnic și organizațional este important, dar rămâne incomparabil cu necesitatea sprijinului financiar.

VI. La sfârșitul capitolului „Sprijinirea bunei guvernante în țările Parteneriatului Estic” de adăugat punctul 24, în următoarea redacție:

"24. Ținând cont de faptul că la moment cel mai important criteriu de asistență internațională este în ce măsură politicile de dezvoltare și programele de asistență ajung la populație, la oamenii din țările partenere, Comitetul Regiunilor atrage atenția asupra importanței metodelor și modelelor de livrare a asistenței. În mod special recomandăm o atenție mult mai sporită asupra programelor de investiții capitale din partea Uniunii în infrastructura locală și națională. Spre deosebire de alte modele (inclusiv suport bugetar pentru bugetul central și asistența tehnică). Aceasta este o modalitate foarte vizibilă, care ajunge la populație, care motivează dezvoltarea economică locală și atragerea investițiilor private, dar și care aduce niște beneficii imediate (anumite venituri și impozite)."

Explicația destul de amplă se regăsește deja în textul amendamentului. De menționat că într-adevăr, după cum se constată inclu-

VIITORUL PARTENERIATULUI ESTIC, DUPĂ PRINCIPIUL "MAI MULT PENTRU MAI MULT"!

siv de Comisia Europeană care în ultimii ani a inițiat mai multe discuții privind politicile de dezvoltare (mai ales DG DEVCO), precum și în ultimele rapoarte pe țările Parteneriatului Estic ale Curții Europene de Audit, se constată anumite probleme privind asistența, mai ales privind vizibilitatea acesteia, privind eficiența și modul în care asistența ajunge și este percepută de populație în țările partenere. Este esențial de consolidat eficiența asistenței și de atras atenția asupra nevoilor oamenilor din țările Parteneriatului Estic. Unele dintre cele mai reușite, eficiente și apreciate modele de asistență sunt investițiile capitale în infrastructura locală și națională.

VII. La punctul 24 (în redacție originală a Avizului) ca ultimă propoziție de adăugat:

"În același timp, Comitetul Regiunilor recomandă consolidarea semnificativă a finanțării acestor programe, mai ales în domeniul ce vizează investițiile capitale"

Spre regret, finanțarea acestor programe, la moment, este foarte modestă, mai ales a părții de investiții capitale, care este și una dintre cele mai importante după argumentarea din amendamentul 5. Această finanțare, analizată, mai ales, în fiecare țară separat, nici pe departe nu acoperă necesitățile reale.

VIII. La punctul 29 (în redacția originală a Avizului) ca ultimă propoziție de adăugat:

"În același timp, Comitetul Regiunilor recomandă o sporire semnificativă a finanțării acestui program pentru acoperirea cel puțin a unor nevoi prioritare din țările Parteneriatului Estic"

La fel ca și în amendamentul precedent, spre regret, finanțarea acestui program este foarte modestă, mai ales a părții de investiții capitale. Această finanțare analizată, mai ales, pe fiecare țară separat nici pe departe nu acoperă necesitățile atât de stringente și strategice precum eficiența, securitatea și independența energetică.

XIX. La sfârșitul capitolului "Sprijinirea dezvoltării economice și sociale" de adăugat punctul 32 (după număratoarea originală a Avizului) în următoarea redacție:

"32. Comitetul Regiunilor salută acordarea atenției asupra politicilor de dezvoltare ale Uniunii și programelor de asistență privind creșterea economică atât la nivel local, cât și la nivel național, dar și privind stimulentele pentru investiții private. Comitetul Regiunilor recomandă aplicarea urgentă a Planului european de investiții externe, care este deja aprobat și urmează a fi pilotat în țările din Africa și din Vecinătate, în țările din Parteneriatul Estic. Planul dezvoltă ideea Planului dlui Juncker de promovare a investițiilor în țările Uniunii Europene și prevede garanții din partea Uniunii pentru companiile europene care fac investiții în țările partenere din Africa și Vecinătate."

Explicație convingătoare se regăsește în textul amendamentului. În plus, ar fi imperativ necesar pentru țările din Parteneriatul Estic să beneficieze de instrumente noi și foarte eficiente de susținere a dezvoltării economice elaborate și oferite de Comisia Europeană (DG DEVCO și DG NEAR). De menționat că alte programe de dezvoltare economică și promovarea afacerilor în țările Parteneriatului Estic, inclusiv asistența tehnică adesea nu oferă rezultatele scontate și nu creează beneficii semnificative. DCFTA este un program important și cu un potențial promițător, dar încă nu aduce beneficii mari, importul din Uniune în țările partenere

deseori crește mai repede decât exportul din aceste țări în țările Uniunii. În aceste condiții, investițiile private directe ale companiilor europene reprezintă o oportunitate extraordinară pentru țările Parteneriatului Estic

X. La sfârșitul capitolului "Dezvoltarea cooperării transfrontaliere" de adăugat punctul 38 (după număratoarea originală a Avizului) în următoarea redacție:

"38. Comitetul Regiunilor recomandă continuarea în mod urgent a lucrărilor privind înlăturarea impedimentelor din cadrul programelor Uniunii manifestate anterior (inclusiv de DG REGIO) în vederea accesului și participării autorităților locale la aceste programe. Aceste impedimente se referă în special la criteriile de eligibilitate și proprietate, limbaj complicat și neclar utilizat în apeluri și documente, cerințele de aplicare și criteriile de selectare complicate, neclare și interpretabile, micro-managementul în cadrul proiectelor este adesea exagerat, cofinanțarea exagerată. Toate acestea minimalizează și mai mult șansele și posibilitățile de aplicare la proiecte a localităților mici și vulnerabile financiar care, de fapt, reprezintă marea majoritate a localităților din Parteneriatul Estic. Comitetul Regiunilor cheamă DG NEAR să analizeze și acolo unde este cazul să revizuiască toate aceste aspecte."

Textul amendamentului este explicativ în sine. Spre regret, înțelegerea procesului de dezvoltare și aspectele de comunicare privind programele de asistență deseori îndepărtează actorii importanți reprezentativi, așa cum sunt autoritățile locale, de la programele Uniunii din cauza unor criterii care adesea par exagerate, inclusiv și pentru unii membri ai Comisiei Europene (spre exemplu DG REGIO în componența programelor lor pentru țările respective). Mai ales, aceste criterii și cerințe par deseori neconsecvente și necorelate cu viziunile de dezvoltare ale autorităților locale din Parteneriatul Estic precum și cu înțelegerea oamenilor pe care aceste autorități le reprezintă. Referitor la eligibilitate – toate autoritățile locale nu doar cele mari trebuie să aibă acces la programele Uniunii, deoarece marea majoritate a populației din țările Parteneriatului Estic trăiește în localități mici iar nevoile mai mari sunt anume în localitățile mici. Un impediment aparte este limbajul utilizat în cadrul apelurilor pentru proiecte dar și în documentele de politici. Conceptualizarea apelurilor de proiecte precum și limbajul utilizat este greu de înțeles, este și mai greu de legat cu nevoile din țară. În plus, acestea cer foarte mult timp și resurse precum și necesitatea angajării companiilor private pentru scrierea proiectelor astfel, în realitate, înstrăinând adesea proprietatea și participarea autorităților locale în cadrul proiectelor, îndepărtând populația de la identificarea priorităților comunitare, monitorizarea și participarea, dar și creând mari probleme la implementarea acestora. În ceea ce privește cofinanțarea proiectelor este, în general, mai puțin argumentată abordarea când autoritățile centrale primesc bani enormi (mult mai mulți decât autoritățile locale) fără cofinanțare, iar autoritățile locale și societatea civilă sunt nevoite să contribuie cu resurse proprii extrem de deficitare pentru cofinanțare. Cerințele de cofinanțare minimalizează și mai mult șansele și posibilitățile de aplicare la proiecte a localităților mici și vulnerabile financiar care, de fapt, reprezintă marea majoritate a localităților din țările respective.

CALM A PARTICIPAT

În perioada 23-25 octombrie, o delegație a Congresului Autorităților Locale din Moldova a participat la Forumul liderilor locali UE-Parteneriatul Estic. Alături de CALM, la evenimentul ce s-a desfășurat la Vilnius, Lituania au luat parte reprezentanți ai autorităților locale din Lituania, Letonia, Estonia, Polonia, Suedia, Olanda, Belgia, Norvegia, Franța, etc, dar și ai tuturor țărilor-membre ale Parteneriatului Estic. Problemele cu care se confruntă autoritățile publice locale din cadrul Parteneriatul Estic și implicarea partenerilor de dezvoltare din Uniunea Europeană pentru soluționarea acestora au fost printre subiectele-cheie abordate. Deoarece Republica Moldova, Ucraina și Georgia sunt semnatare ale acordului de asociere la UE și au un alt statut în cadrul Parteneriatului Estic, aceste țări s-au bucurat de o mai mare atenție din partea partenerilor de dezvoltare prezenți la Forum.

Atât reprezentanții țărilor din cadrul Parteneriatului Estic, cât și cei din UE au menționat despre necesitatea consolidării asistenței din partea UE pentru aceste trei țări, inclusiv pentru reformele la nivel de politici, descentralizării și ale APL, dar și despre posibilitatea preaderării acestor țări la UE. Președintele Asociației Autorităților Locale din Polonia Andrzej Porawski și-a exprimat regretul că nu se depun eforturi semnificative pentru promovarea Republicii Moldova, Georgiei și Ucrainei în vederea oferirii statutului de preaderare la Uniunea Europeană.

Întrebată despre utilitatea Parteneriatului Estic, Tatiana Badan a fost de părere că deși acest proiect nu a reușit să însușeze prea multe rezultate, totuși este un început de cale.

„Noi, cei din Parteneriatul Estic ne-am pronunțat mereu în favoarea proiectelor directe ce ar susține dezvoltarea țărilor noastre, nu o singură dată am spus că este necesar să avem o colaborare strân-

bune în țările noastre, să avansăm la capitelele autonomie locală și descentralizare. Nu putem să vorbim despre anumite programe benefice, cu servicii bune pentru țările noastre, atât timp cât nu există descentralizare, sistemul fiind excesiv de centralizat, când autoritățile publice locale din Republica Moldova încă nu au auto-

„SPERĂM CA PE VIITOR SĂ AVEM MAI MULTĂ DESCHIDERE ÎN ACTIVITATEA NOASTRĂ, MAI MULTE PROIECTE DIRECTE DIN PARTEA UNIUNII EUROPENE PENTRU AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE DIN ȚĂRILE PARTENERIATULUI ESTIC. DEOCAMDATĂ, AVEM MAI MULTE PROGRAME DE DEZVOLTARE A CAPACITĂȚILOR, DAR NOI AVEM NEVOIE DE PROIECTE CONCRETE, DE DEZVOLTARE ȘI SUSȚINERE ATÂT A SERVICIILOR PUBLICE, DE DEZVOLTARE A INFRASTRUCTURII, ETC. PÂNĂ ATUNCI ÎNSĂ ESTE NECESAR SĂ MERGEM PE CALEA DESCENTRALIZĂRII FISCALE ȘI FINANCIARE, DAR ȘI CONSOLIDĂRII AUTONOMIEI LOCALE, SĂ ÎNCURAJĂM AUTORITĂȚILE LOCALE PRIN SUSȚINEREA ACESTORA.

să cu Uniunea Europeană, să putem dezvolta proiecte mai concrete cu autoritățile locale din țările-membre ale UE.»

Președintele CALM a menționat că la acest eveniment au participat reprezentanți ai mai multor țări din UE, cu o democrație locală dezvoltată și au vorbit despre succesele înregistrate, experiențe ce sunt foarte interesante și utile pentru noi. „Totuși, pentru a înregistra și noi un asemenea nivel de dezvoltare a autonomiei locale este necesar să avem reforme foarte

nomie locală. Abia se fac anumiți pași în această privință, descentralizarea Fondului Rutier fiind singura realizare în acest sens resimțită de cetățeni.”

Un alt subiect abordat la Vilnius a fost importanța dialogului dintre autoritățile centrale și cele locale cu asociațiile reprezentative ale APL. „Un rol important în parcursul acestor pași spre progres în domeniul democrației locale îl joacă

LA FORUMUL LIDERILOR LOCALI UE- PARTENERIATUL ESTIC!

TATIANA BADAN, PREȘEDINTE CALM, PRIMAR DE SELEMET: "SUNTEM CUNOSCUȚI ȘI APRECIATI ÎN MULTE ȚĂRI ALE LUMII. REGRETABIL ESTE FAPTUL CĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA SUNTEM PRIVIȚI, UNEORI, CU ALȚI OCHI. ESTE NEVOIE DE VOINȚĂ POLITICĂ, DE DIALOG INSTITUȚIONALIZAT CU APC, DE CONTINUAREA ACTIVITĂȚII CU MULT CURAJ, DEOARECE ROLUL NOSTRU ESTE SĂ NE CONSOLIDĂM ȘI SĂ FACEM FAȚĂ AȘTEPTĂRILOR MARI ALE CETĂȚENILOR.»

de comunicare unde activăm și preluăm unele bune practici, suntem atenți la problemele pe care le-au avut colegii noștri și cum le-au depășit. Salutăm această relație de bună prietenie pe care o avem, dar și parteneriatele cu asociațiile din foarte multe țări. Suntem cunoscuți și apreciați în multe țări ale lumii, iar acest lucru ne bucură. Regretabil este faptul că în Republica Moldova suntem priviți, uneori, cu alți ochi.»

Potrivit Tatiana Badan, CALM și-a demonstrat capacitățile și în cadrul acestui Forum, inclusiv prin prisma mesajelor expuse. „Sperăm ca pe viitor să avem mai multă deschidere în activitatea noastră, mai multe proiecte directe din partea Uniunii Europene pentru autoritățile publice locale din țările Parteneriatului Estic. Deocamdată, avem mai multe programe de dezvoltare a capacităților, dar noi avem nevoie de proiecte concrete, de dezvoltare și susținere atât a serviciilor publice, de dezvoltare a infrastructurii, etc. Până atunci însă este necesar să mergem pe calea descentralizării fiscale și financiare, dar și consolidării autonomiei locale, să încurajăm autoritățile locale prin susținerea acestora. Nu poate astăzi o primărie dintr-o localitate sau chiar municipiu, cu un buget limitat, centralizat, să soluționeze multe probleme ale comunității. Este nevoie de voință politică, de dialog instituționalizat cu APC, de continuarea activității cu mult curaj, deoarece rolul nostru

este să ne consolidăm și să facem față așteptărilor mari ale cetățenilor.»

Cooperarea descentralizată a fost un alt subiect pus în discuție, ceea ce presupune conlucrarea dintre municipalitățile din UE și cele din Parteneriatul Estic. Potrivit președintelui CALM Tatiana Badan, în această privință există un interes mare din ambele părți. „Cunoaștem că și PLATFORMA promovează inițiativele de sprijinire a suportului pentru cooperarea descentralizată, înfrățirile dintre APL din UE și cele din Parteneriatul Estic și sperăm că va veni timpul când aceste programe vor avea o amploare mult mai mare decât ceea ce avem la moment.”

Coordonatorul de programe Alexandru Osadci a vorbit despre situația politică din RM după schimbările recente de la nivel politic, dialogul dintre APL și APC și discuțiile privind descentralizarea fiscală, departajarea impozitului pe venitul persoanelor juridice. Expertul CALM a menționat și aspectele pozitive ale cooperării cu Uniunea Europeană, exprimându-și

siuni asupra APL din Republica Moldova.

De asemenea, CALM și-a exprimat aprecierea față de cooperarea cu PLATFORMA, Consiliul European al Municipalităților și Regiunilor, înregistrându-se mai multe rezultate în promovarea intereselor APL pe plan internațional. „Am vorbit de nenumărate ori despre necesitatea ca fondurile să vină direct la APL, fără intermediari, ceea ce și s-a întâmplat în anii 2017-2018, când aproape întreg programul bilateral din partea Uniunii Europene pentru Republica Moldova a fost destinat autorităților publice locale pentru investiții capitale și infrastructura locală”, a afirmat vicepreședintele CALM Ion Dolganiuc.

De asemenea, CALM a scos în evidență și provocările care există. „Primim foarte multe sfaturi din partea experților internaționali care, mai degrabă oferă avantaje centralizării decât descentralizării în domeniul precum justiția, deșeurile solide, apă și canalizare, dar și alte domenii care, aparent, nu au tangență cu autoritățile locale, cum ar fi educația, sănă-

recunoștința pentru suportul acordat de Ambasada UE în Republica Moldova, dar și alți parteneri de dezvoltare atunci când au existat intimidări și încercări de a distruge CALM-ul, dar și când au existat pre-

tenții, etc. Spre regret, această tendință obstrucționează avansarea pe calea reformelor din țară, dar și a descentralizării. Ne-am exprimat speranța că colegii din UE și din alte țări cu care avem parteneriate vor veni cu alte abordări ce vor crea premise pentru descentralizarea sistemului nostru de guvernare”, a menționat Alexandru Osadci.

Printre alte provocări menționate de CALM a fost necesitatea de a explica partenerilor internaționali care sunt realitățile Republicii Moldova, deoarece acestea diferă foarte mult de cele din UE. Potrivit CALM, un rol imens îl are comunicarea. „Sunt instrumente ce pot fi implementate și cele care nu vor funcționa în condițiile Republicii Moldova. Sunt abordări valabile și benefice, sunt și din cele ce nu au șanse de implementare. Multe principii din cadrul țărilor partenere sunt foarte bune, dar promovarea acestora nu întotdeauna va genera dezvoltarea serviciilor, a îmbunătățirii calității vieții oamenilor. Din acest motiv, participarea la asemenea Forumuri internaționale sunt foarte binevenite, putem liber să ne exprimăm toate aceste viziuni și să le discutăm cu colegii din diferite țări, atât din Uniunea Europeană, cât și din cadrul Parteneriatului Estic”, a punctat Alexandru Osadci.

anume asociațiile reprezentative care pot să negocieze, să discute cu autoritățile centrale, să facă lobby contribuind la îmbunătățirea sistemului de administrație publică locală”, a punctat președintele CALM.

La Vilnius au fost prezentate mai multe experiențe foarte bune a reprezentanților APL din UE. Tatiana Badan a opinat că noi, cei din Republica Moldova, Ucraina și Georgia mai avem mult de lucru la acest capitol, pentru că încă nu există cultura sau voința politică de a discuta productiv cu autoritățile publice locale despre problemele care există, iar vocea autorităților locale încă nu este suficient de bine auzită pentru a putea îmbunătăți serviciile și calitatea vieții cetățenilor noștri.

Întrebată despre relația de cooperare între reprezentanții asociațiilor autorităților locale din Republicii Moldova, Ucraina, Georgia, Lituania, etc, președintele CALM a afirmat că „Congresul Autorităților Locale din Moldova este bine cunoscut și apreciat de către multe asociații atât din spațiul fostsovietic, cât și de către colegii din Uniunea Europeană. Ne cunoaștem foarte bine, avem mai multe platforme

FREDERIC VALLIER, SECRETARUL GENERAL AL CONSILIULUI EUROPEAN AL MUNICIPALITĂȚILOR ȘI REGIUNILOR: „SUNTEM FOARTE MÂNDRI SĂ LUCRĂM CU CALM, IAR PENTRU APL DIN RM ESTE O OPORTUNITATE IMENSĂ DE A AVEA ACEASTĂ ASOCIAȚIE”

În cadrul Forumului liderilor locali UE-Parteneriatul Estic, eveniment ce s-a desfășurat la Vilnius, Lituania, în perioada 24-25 octombrie, 2019, secretarul general al Consiliului European al Municipalităților și Regiunilor (CEMR) Frederic Vallier a declarat că este foarte important că reprezentanții ai întregii Europe participă la acest eveniment, „nu doar partenerii din vecinătate, dar și reprezentanții ai APL din Franța, Belgia, Norvegia, Danemarca, Suedia, Germania, etc.» Oficialul european a menționat că la Vilnius celebrăm 10 ani ai Parteneriatului Estic. „Vrem să ne asigurăm că Europa este o familie, dar și să stabilim prioritățile pentru următorii ani.”

Întrebat despre activitatea CALM, Frederic Vallier a reiterat că asociația noastră este

membră a CEMR. „Suntem foarte mândri să lucrăm cu CALM, iar pentru autoritățile locale din Republica Moldova este o oportunitate imensă de a avea această asociație.”

De asemenea, Frederic Vallier a menționat că guvernul central trebuie să respecte CALM-ul, dacă dorește să construiască politici efective pentru cetățeni. „Acest obiectiv se poate de realizat doar prin parteneriatul dintre guvernul central și cel local. CALM este cel care trebuie să facă acest lucru și sperăm că vom progresa în acest sens.”

Consiliul European al Municipalităților și Regiunilor a fost înființat în anul 1951 de către un grup de primari europeni sub titulatura de „Consiliul European al Muni-

cipalităților”, regiunile intrând mai târziu în structura Consiliului.

La ora actuală, CEMR este cea mai mare organizație ce reprezintă guvernarea locală și regională din Europa, membrii săi fiind asociații naționale de regiuni și municipalități din peste 30 de țări. Aceste asociații reprezintă interesele a peste 100.000 de autorități locale și regionale.

Bugetul „Consiliului European al Municipalităților și Regiunilor” este de aproximativ 2,5 milioane Euro, marea parte a acestor bani provenind din cotizațiile membrilor săi, restul constituind granturi. Obiectivul principal al CEMR este promovarea unei Europe puternice, unite, bazate pe democrație și pe principiul descentralizării și cel al subsidiarității.

REPREZENTANTUL ASOCIAȚIEI MUNICIPALITĂȚILOR DIN NORVEGIA (KS) BJØRN RONGEVÆR: ”CALM-UL ESTE O ASOCIAȚIE CU ORIGINI DE DEZVOLTARE LOCALĂ DIN ȚĂRILE EUROPENE”

Asociația Municipalităților din Norvegia este una dintre cele mai puternice din Europa și unul dintre principalii parteneri de dezvoltare ai Congresului Autorităților Locale din Moldova. În contextul marcării a 10 ani de la lansarea Parteneriatului Estic, eveniment ce a reunit liderii locali din UE și țările Parteneriatului Estic la Vilnius, Lituania, reprezentantul Asociației Municipalităților din Norvegia (KS) Bjørn Rongevær a vorbit în cadrul unui interviu pentru calm.md despre avantajele acestui Parteneriat, dar și despre necesitatea sporirii cooperării între autoritățile locale din Europa, indiferent dacă sunt sau nu membre ale Uniunii Europene.

Care ar fi rolul acestor reuniuni ale liderilor locali?

Bjørn Rongevær: Este important să

avem o discuție bună în cadrul Parteneriatului Estic privind obiectivele de dezvoltare durabilă. Ne dorim să aducem mai multe practici internaționale la nivelul local al statelor-membre ale Parteneriatului Estic, cu susținerea Uniunii Europene, dar și a asociațiilor APL din alte zone ale Europei.

De ce este important Parteneriatul Estic pentru autoritățile locale?

Bjørn Rongevær: În timpul deschiderii acestui Forum s-a menționat faptul că unele țări au o agendă mai ambițioasă, iar Parteneriatul Estic oferă oportunități pentru nivelul local de a coopera, de a împărtăși, dar și de a face schimb de experiență între autoritățile locale, reieșind din aspirațiile europene ale acestor state.

Norvegia este un susținător al autorităților locale din Republica Moldova...

Bjørn Rongevær: Noi considerăm că este nevoie de o cooperare între toate ni-

vele de guvernare. În discuțiile din această dimineață am auzit că Europa înseamnă Uniunea Europeană. Eu, dar cred că și noi, de asemenea, suntem europeni, chiar dacă țările noastre nu sunt parte a Uniunii Europene. Iată de ce cred că Parteneriatul Estic este un mecanism ce poate contribui la sporirea cooperării dintre țări, în context european.

Congresul Autorităților Locale din Moldova este o asociație europeană?

Bjørn Rongevær: Bineînțeles. Este o asociație cu origini de dezvoltare locală din țările europene.

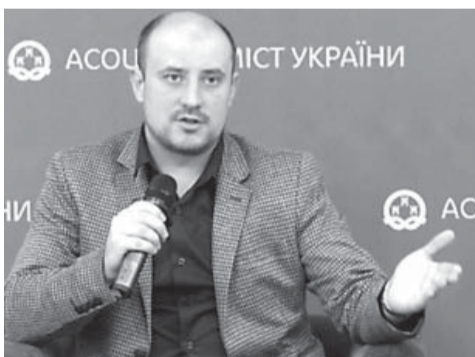
Dacă ar fi să comparăm CALM-ul cu alte asociații din cadrul Parteneriatului Estic sau chiar din Europa, care ar fi constatările DVS?

Bjørn Rongevær: Toate asociațiile autorităților locale din cadrul Parteneriatului Estic sunt tinere, iar CALM este cea mai tâ-

nără, având doar 9 ani. Este nevoie de timp pentru a construi o asociație puternică, pentru a-ți crea o reputație bună în calitate de voce a autorităților locale. Sunt absolut sigur că CALM-ul este pe calea de a deveni o asemenea asociație.

OLEXANDR SLOBOZHAN, DIRECTOR EXECUTIV AL ASOCIAȚIILOR ORAȘELOR DIN UCRAINA: „RELAȚIILE DINTRE AUTORITĂȚILOR LOCALE REUȘESC SĂ UNEASCĂ OAMENII!”

Directorul executiv al Asociației Orașelor din Ucraina Olexandr Slobozhan a fost unul dintre participanții la Forumul liderilor locali UE-Parteneriatul Estic. În cadrul unui interviu oferit pentru calm.md, Olexandr Slobozhan vorbește despre schimbul de experiență dintre asociațiile APL, dar și despre cooperarea cu CALM.

Evenimentul de la Vilnius i-a reunit pe reprezentanții APL din UE și țările Parteneriatului Estic...

Olexandr Slobozhan: Unul dintre organizatorii Forumului este PLATFORMA – instituție afiliată Consiliului Municipalităților și Regiunilor Europene (CEMR), din care

fac parte 68 de asociații ale APL din țările UE, inclusiv din Ucraina și Republica Moldova. Există un memorandum semnat între Ucraina, Republica Moldova și Georgia privind realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă. Evenimentul de la Vilnius este dedicat rezultatelor, dar și noilor obiective de dezvoltare durabilă la nivelul municipiilor. Au fost prezentate diverse practici, fiecare participant face schimb de experiență cu ceilalți colegi, vorbim despre instrumentele pe care le-am putea utiliza în acest proces, cum vom lucra în continuare în cadrul PLATFORMA, dar și asociațiile între ele. Obiectivul PLATFORMA este consolidarea asociațiilor din țările UE în vederea realizării celor mai bune practici.

Sunt 10 ani ai Parteneriatului Estic...

Olexandr Slobozhan: Ca și asociație, noi percepem acest Parteneriat Estic ca pe o platformă de acumulare a celor mai bune experiențe, ceea ce ne permite să nu admitem greșeli. Dacă vorbim de țările noastre și concret de această cooperare din cadrul Parteneriatului Estic, toți avem aceeași moștenire post-sovietică și toate aceste țări se află la etapa necesității avansării reformei de descentralizare. Atât noi, dar și Republica Moldova, Georgia, Țările Baltice trec prin aceste procese. Belarus, de asemenea, într-o anumită măsură, își reface

construcția sa administrativ-teritorială. Noi avem posibilitatea să cunoaștem cum au loc aceste procese în alte state și să preluăm cele mai bune exemple. Un alt aspect important este dialogul între municipalități. La nivel internațional se întâlnesc premierii noștri, miniștrii, președinții, deputații care au anumite viziuni. Pe de altă parte, periodic ne întâlnim noi, reprezentanții APL. Atunci când în Ucraina au loc consultări cu asociația noastră, iar poziția guvernării centrale diferă de a noastră, noi putem veni cu argumente, aducând exemple similare din alte state, despre cum s-a implementat o reformă sau alta în Republica Moldova sau în Polonia și despre efectele acestor decizii. În dialogul cu APL, colegii din Georgia sau Republica Moldova pot spune că municipalitățile din Ucraina au reușit să obțină mai multe venituri pentru dezvoltare, etc. Ca urmare a cooperării noastre putem să argumentăm în fața autorităților noastre centrale de ce un anumit model de reformă ar fi mai bun sau care este greșit. De asemenea, aceasta este o modalitate de a îmbunătăți calitatea serviciilor la nivel local. Cineva spunea că relațiile dintre state pot să dezbine oamenii, eu cred că relațiile dintre autorităților locale reușesc să unească.

Ce ne puteți spune despre coopera-

rea dintre CALM și Asociația Orașelor din Ucraina?

Olexandr Slobozhan: Avem o colaborare frumoasă de mai mulți ani. Încă în perioada în care la noi nu se începuse reforma, sub patronajul Consiliului Europei am fost la Chișinău pentru a vedea unele practici bune. O altă etapă a fost când deja noi am împărtășit din experiența noastră privind descentralizarea financiară. Noi am trecut această etapă și la momentul actual avem printre cele mai bune rezultate înregistrate în statele europene. Cu colegii din cadrul CALM avem și întruniri mai puțin formale. De exemplu, în luna mai a anului curent, ne-am întâlnit cu primarii din țara DVS cu ocazia zilei orașului Kiev și le-am arătat rezultatele unor reforme, ne-am interesat de etapa următoare ce prevede majorarea finanțării APL din Republica Moldova, după care am jucat un meci amical de fotbal între selecționatele primarilor din cele două asociații. Credem că este o modalitate de a promova modul sănătos de viață. Am putea arbora o mulțime de pancarte, totuși, exemplul propriu este cel mai elocvent. De asemenea, schimbul de experiență despre implementarea obiectivelor de dezvoltare durabilă pe care îl facem la Vilnius este un alt aspect al cooperării noastre. Sunt convins că urmează și alte colaborări între asociațiile și orașele noastre.

DAVID MELUA, DIRECTOR EXECUTIV AL ASOCIAȚIEI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN GEORGIA: „COLABORAREA NOASTRĂ CU CALM S-A EXTINS PE DIVERSE DOMENII ȘI PROGRAME”

Parteneriatul Estic este o dimensiune specifică politicii europene de vecinătate și are drept obiectiv consolidarea asocierii politice și a integrării economice a șase țări partenere din Europa de Est și Caucazul de Sud: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina. Securitatea, stabilitatea și prosperitatea, democrația și statul de drept în Europa de Est și Caucazul de Sud reprezintă o prioritate pentru UE. La 10 ani de la lansarea Parteneriatului Estic, la Vilnius, Lituania a avut loc forumul liderilor locali. David Melua, directorul executiv al Asociației Autorităților Locale din Georgia a explicat care sunt oportunitățile autorităților locale din statele-membre ale Parteneriatului Estic.

Forumul de la Vilnius înseamnă trasa-rea unor noi obiective pentru asociațiile autorităților locale?

David Melua: Pentru noi acest eveniment este o oportunitate de a afla cum se dezvoltă autoritățile locale, care este etapa de implementare a descentralizării, ce face în această privință Uniunea Europeană, dar și care sunt rezultatele memorandumului semnat în 2014 de Georgia, Ucraina și Republica Moldova cu Uniunea Europeană. Acest memorandum prevede și dezvoltarea locală și regională. Forumul liderilor locali UE-Parteneriatul Estic este o platformă unde putem face schimb de informații și experiență, sigur că putem identifica și unele obiective noi.

În afara experienței acumulate în cadrul acestui Parteneriat Estic, există și niște programe ale Uniunii Europene ce

contribuie la dezvoltarea locală...

David Melua: Există programe ale Uniunii Europene pentru autoritățile locale. Avem Convenția Primarilor care are ca obiectiv protejarea mediului înconjurător și diminuarea emisiilor de CO₂ în atmosferă. Un alt program este Primarii pentru Creșterea Economică, care finanțează dezvoltarea social-economică a municipalităților. Sunt și programe implementate de Uniunea Europeană în fiecare țară. În Georgia acest angajament presupune 60 milioane de euro care ajung direct în regiunile țării noastre, în susținerea municipalităților privind dezvoltarea locală. Dialogul nostru cu Uniunea Europeană este și despre aceste programe.

CALM și Asociația Autorităților Locale din Georgia au o bună cooperare...

David Melua: Colaborarea noastră a

început în 2010, iar cu timpul s-a extins pe diverse domenii și programe. Cooperăm în cadrul Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei, dar și în baza memorandumului semnat la Kiev în 2014, ne întâlnim destul de des și avem un dialog permanent privind susținerea autorităților locale.

ANDRIS JAUNSLAINIS, MEMBRU AL COMITETULUI EUROPEAN AL REGIUNILOR:

„UNIUNEA EUROPEANĂ ACORDĂ PUȚIN SPRIJIN STATELOR DIN CADRUL PARTENERIATULUI ESTIC”

Andris Jaunsleinis este membru al Comitetului European al Regiunilor (CoR) - organism consultativ al UE, format din reprezentanți ai celor 28 de state membre, aleși la nivel local și regional. Prin intermediul CoR, aceștia își pot exprima în mod direct opiniile cu privire la legislația UE care are impact asupra regiunilor și orașelor. CoR le oferă regiunilor și orașelor posibilitatea de a se implica oficial în procesul legislativ al UE, asigurându-se că punctele de vedere și nevoile autorităților locale și regionale sunt respectate.

Fostul președinte al Asociației Autorităților Locale din Letonia Andris Jaunsleinis este un vechi prieten al CALM, Țările Baltice fiind susținătoare necondiționate ale Republicii Moldova în procesul de integrare europeană. În cadrul Forumului liderilor locali

UE-Parteneriatul Estic ce s-a desfășurat la Vilnius, Lituania, Andris Jaunsleinis a declarat că primele întâlniri cu reprezentanții CALM le-a avut la Strasbourg, în cadrul Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei. „Avem relații foarte bune între asociațiile noastre, avem și programe comune de cooperare, inclusiv vizite ale reprezentanților APL din Republica Moldova în Letonia.”

De asemenea, Andris Jaunsleinis este membru al biroului CORLEAP – un grup de lucru special format în cadrul Comitetului Regiunilor, reprezentat de membri ai Uniunii Europene, dar și ai asociațiilor reprezentative, CORLEAP fiind o platformă ce oferă oportunitatea de a analiza contribuția orașelor și regiunilor la dezvoltarea Parteneriatului Estic.

Andris Jaunsleinis a menționat că pentru Uniunea Europeană este extrem de necesar de a susține cele 6 țări din cadrul Parteneriatului Estic. „Sigur că în fiecare dintre ele

situația diferă. Republica Moldova, Georgia și Ucraina au un alt statut, deoarece au semnat acorduri de asociere cu Uniunea Europeană. Totuși, consider că Uniunea Europeană acordă puțin sprijin acestor state, trebuie de ajutat mai mult, mai ales la nivelul autorităților locale, pentru ca oamenii să vadă că lucrurile se schimbă și să aibă încredere în viitor. Eu cred că cetățenii din Republica Moldova pot trăi tot așa ca și cei din Uniunea Europeană. Noi, cei din Țările Baltice, suntem un exemplu în acest sens, deoarece în anii 90 aveam aceleași condiții. Totuși, trebuie să ne amintim că până în anii 40 aici au fost trei state independente și acest lucru a lăsat amprenta pozitivă asupra dezvoltării noastre ulterioare. M-aș bucura tare mult dacă Republica Moldova va avea același nivel de dezvoltare ca și Țările Baltice. Cred că trebuie să credeți că se poate, să munciți și sigur veți reuși”, a opinat membrul CoR.

CHIAR ȘI PAȘI FOARTE MICI SPRE CENTRALIZARE POT CREA REGIMURI AUTORITARE!

În cadrul Forumului liderilor locali Uniunea Europeană – Parteneriatul Estic, reprezentantul Congresului Autorităților Locale din Moldova Alexandru Osadci, Coordonator pe relații internaționale a avut discursuri separate în cadrul a două sesiuni: (I) cooperarea cu UE și țările membre și (II) reforma de descentralizare și parteneriatele pentru acestea.

Discursurile s-au axat pe trei aspecte majore:

1. Exemple pozitive de cooperare dintre Moldova și UE, dar și țările membre;
2. Provocările în cadrul acestor cooperări și modalitățile de îmbunătățire a acestora;
3. Lobarea, promovarea și parteneriatele pentru reforma de descentralizare și pentru dezvoltarea locală.

În calitate de exemple pozitive de cooperare cu Uniunea Europeană și țările membre au fost prezentate mai multe realizări, printre care:

- Susținerea acordată Congresului Autorităților Locale din Moldova și APL din Moldova pe parcursul perioadei când au existat presiuni și intimidări asupra APL și asupra primarilor. A fost apreciat pozitiv rolul Delegației Uniunii Europene în Moldova, dar și mesajele care veneau din Bruxelles de la Frederica Mogherini, reprezentantul special al UE pentru relații exter-

ne, Iohannis Hahn, Comisarul European pentru vecinătate și extindere. De asemenea, a fost înalt apreciată contribuția Congresului Autorităților Locale și Regionale a Consiliului Europei la dezvoltarea democrației locale din RM, mai ales prin ultimul Raport de monitorizare și Recomandările din acest an;

- Conclucrarea cu Consiliul European al Municipalităților și Regiunilor CEMR și Platforma a fost un alt exemplu pozitiv de cooperare, lobare și promovare la Bruxelles, dar și la nivelul instituțiilor Uniunii Europene, iar în concordanță cu promovarea valorilor democrației locale în RM a generat schimbarea accentelor sau chiar și a abordărilor UE privind proiectele de investiții capitale pentru infrastructura locală și națională, dar și o atenție mult mai sporită din partea donatorilor față de nivelul local. Fondurile de dezvoltare au început să vină direct la APL;

- Un alt domeniu de succes este cooperarea descentralizată – înfrățiri și parteneriate dintre APL din Moldova și din alte țări. Această dimensiune, de asemenea, este foarte activ promovată de CALM pe arena internațională împreună cu partenerii principali (CEMR și Platforma), accentul fiind necesitatea acordării de fonduri și elaborării programelor speciale din partea Uniunii Europene pentru aceste parteneriate.

În acest context s-a menționat că și investițiile capitale minore (de 5000-10000 de EUR pentru o localitate) pot aduce beneficii importante în cadrul micro-proiectelor precum termozolarea școlilor și grădinițelor sau îmbunătățirea infrastructurii economice în zonele rurale.

La capitolul provocări în inițiativele de cooperare au fost evidențiate următoarele aspecte:

- Diferența de viziuni asupra dezvoltării din țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate. Spre regret, aceste înțelegeri ale procesului și necesităților de dezvoltare se diferă mai mult și mai mult. Pentru țările în curs de dezvoltare sunt

necesare elemente precum democrația și descentralizarea puterii prin reforme, servicii și consolidarea acestora prin investiții în infrastructura locală și națională, creșterea economică care aduce venituri populației și locuri de muncă. În același timp, țările dezvoltate, donatorii, încă foarte mult depind de niște procese globale, de niște principii care fiind chiar și atractive au puțină sau chiar și foarte puțină legătură cu dezvoltarea sau chiar cu înțelegerea acestor procese în țările în curs de dezvoltare. De fapt, donatorii mai mult au fost axați pe promovarea principiilor decât pe dezvoltarea propriu zisă. Situația se schimbă, dar încă foarte lent.

- Ca un impediment destul de mare privind dezvoltarea APL sunt unele concepte, dar chiar și limbajul utilizat de donatorii în cadrul apelurilor pentru proiecte dar mai ales în documentele de politică, micromanagementul minuțios în cadrul proiectelor și cerințele de cofinanțare a proiectelor. Conceptualizarea apelurilor de proiecte precum și limbajul utilizat este foarte greu de înțeles, este și mai greu de legat cu nevoile din țară, îndepărtând APL dar chiar și populația de aceste apeluri și de aceste politici. În plus, acestea cer foarte mult timp și resurse și necesitatea angajării forțelor din exterior pentru scrierea proiectelor, astfel, în realitate, înstrăinând

CHIAR ȘI PAȘI FOARTE MICI SPRE CENTRALIZARE POT CREA REGIMURI AUTORITARE!

adesea participarea APL în cadrul proiectelor, dar și creând mari probleme la implementarea acestora. În ceea ce privește cofinanțarea proiectelor este, în general, dubioasă abordarea ca autoritățile centrale să primească bani enormi fără nici o cofinanțare, iar APL și societatea civilă sunt nevoite să contribuie cu resurse proprii extrem de deficitare pentru cofinanțarea. Cu atât mai mult, cerințele de cofinanțare minimizează șansele și posibilitățile de aplicare la proiecte a localităților mici și vulnerabile financiar care, de fapt, reprezintă marea majoritate a localităților din țară.

- Descentralizarea puterii ca un concept-cheie în politicile de dezvoltare, dar mai ales în democratizarea țării încă este destul de greu percepută de parteneri. Este vorba, de fapt, de descentralizarea întregului sistem social, de descentralizarea de la stat la popor – inclusiv de descentralizarea instituțiilor statului la nivel central, democrație, descentralizare justiției, descentralizarea mass-media, descentralizarea de la nivel central la nivel local și descentralizarea economică. Spre regret, foarte rar încă partenerii noștri, mai ales la nivel de proiecte înțeleg că toate aceste aspecte trebuie să fie abordate în complexitate și în imbinarea lor, activități separate nu au efecte și rezultate semnificative. Mai mult decât atât, toate măsurile pe aceste dimensiuni trebuie să fie implementate de către instituțiile și organizațiile naționale, nu prin proiecte de asistență tehnică, care rar ajung în proprietatea națională și nu au rezultatele scontate.

- Probabil una dintre cele mai mari probleme care este creată deseori de implicarea experților internaționali este centralizarea ca o abordare dominantă, ceea ce se întâmplă de fapt în foarte multe domenii (precum justiția, dezvoltarea afacerilor, apă, deșeuri, achiziții publice, reforma administrativ-teritorială, regionalizare, asistența socială, etc., etc., etc.). O mare parte a timpului său CALM cheltuie pentru a respinge abordările centraliste, în loc de a promova ceva pozitiv. Spre regret, experții străini nu întotdeauna înțeleg că țările în curs de dezvoltare, precum este RM, sunt supra-centralizate deja și, de fapt, suntem la limita de centralizare posibilă în societatea noastră. După recente evenimente putem constata că chiar și pași foarte mici spre centralizare pot crea regimuri autoritare. Exemplu Moldovei, de fapt, este unul elocvent când experți și mari resurse internaționale n-au contribuit la îmbunătățirea situației din țară, ci invers, situația s-a deteriorat până a produs un regim autoritar.

Referitor la politicile promovate de CALM împreună cu partenerii săi din UE: CEMR și Platforma au fost menționate următoarele:

- Creșterea economică și stimulente pentru investiții private. Planul european de investiții externe este deja aprobat și urmează să fie pilotat în țările din Africa și din Vecinătate. Este vorba despre garanții din partea UE pentru companiile europene care fac investiții în țările respective;

- Investiții publice și private în infrastructura locală și națională;

- Suport bugetar pentru autoritățile locale;

- Regândirea modalităților de acordare a asistenței, în special a celei care nu ajunge la populație și nu aduce efecte semnificative pentru dezvoltare (precum suport bugetar pentru stat, asistență tehnică, transfer de cunoștințe pe scara excesivă, etc.) și canalizarea resurselor eliberate la nivel local pentru infrastructura locală și națională și pentru organizațiile reprezentative;

- Suport special pentru organizațiile reprezentative, precum sunt asociațiile autorităților locale, mai ales în susținerea democrației, consolidării capacităților APL și lăbării reformelor și politicilor la nivel național.

La 26 noiembrie a avut loc prima ședință organizată de Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) după alegerile locale. Evenimentul a întrunit primari la primul mandat dar și cu experiență în acest domeniu, inclusiv experții CALM. Reuniunea fost necesară pentru a face cunoștință cu noii aleșii locali, dar și a analiza situația care există în domeniul administrației publice locale.

Președintele Tatiana Badan le-a spus bun venit noilor primari în familia CALM. „Îmi permit să spun că pentru toți cei din APL CALM-ul este o familie. Aici noi avem un singur interes – descentralizarea și consolidarea autonomiei locale. Interesul nostru este de a duce mai multă bunăstare co-

lor delegate APL și sigur că milităm pentru a aduce schimbarea în sistemul de guvernare locală.”

Directorul executiv Viorel Furdul a prezentat mai multe informații despre activita-

locali, dar și ceilalți reprezentanți ai autorităților publice locale oferită de Centrul de Expertiză, Asistență și Instruire din cadrul CALM, informație ascultată cu interes mai ales de către primarii la primul mandat. Ini-

munităților noastre, orașelor și satelor din Republica Moldova, mai multe servicii de calitate, ne dorim să avem cât mai multe resurse pentru a face față tuturor competențe-

tea CALM, rolul acestei instituții, structura, obiectivele atât pe plan intern, cât și pe plan extern. De asemenea, Viorel Furdul a vorbit despre asistența de care pot beneficia aleșii

PRIMARI CU MAI NOILOR COLEGI

tiativele ce urmează a fi aprobate de către Guvern și Parlament și care ar trebui să îmbunătățească situația din domeniul APL, în special cea financiară au fost alte subiecte abordate de participanții la întrunire.

Potrivit primarului municipiului Edineț, vicepreședintelui CALM Constantin Cojocaru, faptul că suntem împreună și suntem mulți denotă că am rămas uniți. „Vreau să conștientizăm că fiind persoane politice, în cadrul CALM uităm de politică. Noi nu întrebăm care și de la ce partid vine. Astăzi CALM-ul este o asociație puternică recunoscută pe intern și extern. Atât primarii cu mai multă experiență dar și cei noi trebuie să înțeleagă că avem un singur interes – comunitatea noastră. Problemele care încercăm să le soluționăm sunt comune pentru toate localitățile noastre.” Constantin Cojocaru s-a arătat convins de faptul că la ora actuală CALM-ul este cea mai puternică structură apolitică cu politicieni în ea. „CALM-ul este partidul tuturor primarilor.”

Primarul municipiului Bălți Renato Usafii a menționat că participă pentru prima dată la un eveniment organizat de CALM. „Trebuie să fim împreună, indiferent de partidul pe care îl reprezentăm, deoarece nimeni nu cunoaște mai bine decât noi care sunt problemele reale la nivel local iar cetățenii așteaptă rezultate anume de la noi.”

Noul primar al orașului Călărași Ion Olari și-a exprimat speranța că Guvernul va menține inițiativa de a acorda bugetelor locale mai multe impozite și va liberaliza salarizarea la nivel local. „Acest lucru ar permite APL să mențină specialiștii și să putem avansa. Dacă s-ar ține cont de doleanțe noastre Executivul ne-ar da o mână de ajutor la nivel local.” În ceea ce privește activitatea CALM, alesul local din Călărași a afirmat că este la primul mandat și are nevoie de consultanță juridică, dar și financiară, pentru a exclude comiterea unor greșeli.

MULTĂ EXPERIENȚĂ LE-AU SPUS BUN VENIT ÎN FAMILIA CALM!

Acest lucru ne-a ajutat măcar parțial să reușim să reabilităm unele porțiuni de drumuri și să scoatem lumea din glod.”

Și noul primar al comunei Stăuceni Alexandru Vornicu așteaptă susținere de la CALM, în mod prioritar în domeniile în care lipsesc specialiștii din primărie. „De regulă, stau până la oră târzie și caut argumente în legislație pentru a depăși o problemă sau alta. Urbanismul, arhitectura și domeniul juridic sunt cele mai vulnerabile. Mizez să am asistență pe domeniile date din partea CALM-ului.”

În cadrul întrunirii au fost abordate și subiectele privind modalitățile de consolidare a activității instituționale a CALM, pregătirile pentru Adunarea Generală, reconfigurarea asociațiilor CALM din teritoriu și alegerea președinților în vederea delegării acestor reprezentanți în Consiliul de administrare al CALM.

De asemenea, a avut loc un schimb de opinii privind problemele principale cu care deja se confruntă autoritățile publice locale, fiind menționate cele ce urmează a fi soluționate în mod prioritar, cum ar fi salarizarea în domeniul APL, discrepanțele care există la salarizare între diferite categorii de funcționari, bugetele locale deficitare etc.

Unii primari se întrebau dacă toate pro-

iectele de legi sunt supuse expertizei anti-corupție, făcând trimitere la prevederile Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, în condițiile în care sarcina respectivă a fost pusă pe umerii APL fără acoperire financiară corespunzătoare. O altă problemă actuală ține de normele financiare pentru alimentarea copiilor în domeniul preșcolar. Modul de calculare a acestora este absolut depășit și nu corespunde realităților.

Autoritățile locale sunt puse în situația să caute resurse pentru a acoperi din cont propriu inclusiv salarizarea, iar banii care trebuie să vină de la centru permanent întârzie. În asemenea condiții autoritățile locale sunt lipsite de resurse pentru a realiza alte atribuții: în domeniul serviciilor publice, apă și canalizare, etc, pe care APL sunt obligate să le presteze comunităților locale. Achizițiile publice a fost un alt subiect abordat de cei prezenți la întrunire, aleșii locali se întrebă de ce nu există o flexibilitate mai mare pentru APL și de ce sunt adesea puși în situația de a accepta contracte în spatele cărora sunt firme off-shore, create de câteva zile, cu fond statutar foarte mic și fără o experiență pozitivă, astfel fiind pusă în pericol calitatea lucrărilor care urmează a fi realizate pentru cetățeni.

CALM va sesiza autoritățile centrale în vederea soluționării acestor impedimente. De asemenea, în perioada următoare vor fi organizate cursuri intensive de instruire atât pentru primari, cât și pentru celelalte categorii de reprezentanți ai APL.

Noul primar al orașului Criuleni Mihail Scifos și-a exprimat speranța că asemenea evenimente vor fi organizate mai des de către CALM. „Este nevoie de atras investiții, de implementat proiecte. Aici învățăm lucruri noi, facem cunoștință cu primari, ne dorim o conlucrare bună cu CALM.”

Valeriu Guțu, primar de Ciorești, Nisporeni a afirmat că aleșii locali au reușit multe

prin intermediul CALM. „De la crearea CALM în 2010 și până acum s-au schimbat multe lucruri. CALM-ul este o platformă și o familie unde ne întâlnim noi, toți primarii. Deși venim de la diferite partide și avem diferite opinii aici promovăm interesele comunităților noastre. Multe am reușit în toți acești ani, numai cât face ca din Fondul Rutier să fie efectuate transferuri la bugetele locale.

ATITUDINEA OSTILĂ FAȚĂ DE ALEȘII LOCALI - O AMENINȚARE ASUPRA DEMOCRAȚIEI LOCALE!

La 30 octombrie 2019, Congresul Autorităților Locale și Regionale a Consiliului Europei a organizat o dezbatere privind condițiile de muncă ale primarilor și consilierilor municipali. Atitudinea ostilă față de funcția alesului local este un motiv de îngrijorare pentru membrii Congresului, acest fenomen reprezentând o amenințare reală pentru democrația locală. Dezbaterile au confirmat faptul că majoritatea statelor membre se confruntă cu situații similare. În acest sens au fost prezentate o serie de propuneri.

În contextul alegerilor locale și regionale programate pentru 2020 în Europa, democrația locală este amenințată de deficitul de candidați pentru funcțiile de primari și consilieri municipali. Dezbaterile inițiate de Congres au urmărit scopul de a examina amploarea acestei probleme în statele membre și de a efectua o analiză pentru elaborarea soluțiilor durabile, astfel încât aceste funcții să devină mai atractive, inclusiv pentru tineri.

Documentul elaborat de Camera Autorităților Locale, dar și discursurile fostului președinte al Asociației Municipiilor din Austria Helmut Mödlhammer și ale primarului orașului Scheich din Germania Lars Rieger au scos în evidență faptul că municipalitățile din Europa le sunt transferate din ce în ce mai multe responsabilități de la administrația centrală.

Cu toate acestea, creșterea responsabilităților și a volumului de muncă al primarilor și aleșilor s-a produs adesea în tandem cu reducerea bugetelor municipale, ca o consecință a politicilor de austeritate. În rezultat, primarii au fost obligați să gestioneze probleme complexe în sectoare atât de importante precum securitatea, sănătatea, grădinițele, educația, locuințele, serviciile poștale, criza migrației etc., fără a avea un suport financiar necesar pentru acțiune.

„Am devenit responsabili de toate problemele cu care se confruntă cetățenii, de la nou-născuți până la de funcții”, a declarat Helmut Mödlhammer, primar din Austria, jurnalist și autor al cărții „Viața mea pentru comunitate” (Mein Lebensweg für die Gemeinden), 2013.

Deoarece sunt în contact direct cu populația, primarii devin foarte des victime ale frustrărilor și furiei cetățenilor față de clasa politică, în general. Vorbitorii din cadrul dezbaterilor au atras atenția asupra faptului că primarii sunt prinși într-un cerc vicios și ajung tot mai des în instanțele de judecată din simplul motiv că gestionează probleme excesiv

de complexe pentru care nu au pregătirea juridică și administrativă adecvată. „Fiecare primar ar avea nevoie de un avocat care să-i fie mereu alături”, a declarat Rosaleen O'Grady (Irlanda).

Dacă adăugăm la toate acestea intensificarea criticilor și amenințărilor la care sunt supuși aleșii locali zilnic, în special pe rețele de socializare, fără a mai menționa numeroasele cazuri de agresiune fizică, este lesne de înțeles de ce asumarea acestor funcții reprezintă un risc serios pentru carieră, sănătate și viața de familie a reprezentanților aleși, motiv pentru care partidele politice tot mai greu identifică candidați la funcția de primar, în special din rândul tinerilor și femeilor.

În discursul său, Lars Rieger, primarul din Scheich a declarat că în 2223 de municipalități germane nu s-au înregistrat candidații la funcția de primar. El consideră că unul din motivele principale ar fi necesitatea majorității primarilor din micile municipalități germane de a-și păstra locul de muncă în sectorul privat. Drept urmare, ei își sacrifică atât poziția profesională, cât și tot timpul liber, inclusiv serile, fără a fi compensați corespunzător pentru serviciul pe care îl oferă. „Când devenim primari, adesea trebuie să ne confruntăm cu o deteriorare a imaginii, dar și a situației noastre financiare, iar uneori chiar și a relațiilor noastre de familie”, a explicat primarul. Nivelul scăzut de remunerare a fost prezentat ca exemplu în majoritatea alocuțiunilor din cadrul dezbaterilor.

Membrii Congresului și-au exprimat dorința de a se implica în acțiuni coordonate la nivel european, salutând în special propunerea lui Piero Fassino (Italia) privind organizarea unei conferințe la Strasbourg a asociațiilor europene ale autorităților locale în vederea elaborării unui plan de acțiuni comun în raport cu guvernele naționale.

Bunele practici, cum ar fi site-ul britanic „Deveniți consilier”, înființarea unui grup de interese al reprezentanților aleșilor locali din Scoția, exemplul unor țări precum Luxemburgul, unde statutul alesului local are numeroase avantaje, etc. și implicarea tinerilor delegați în dezbateri au contribuit la înaintarea mai multor propuneri pentru schimbarea situației, dar și a opiniilor negative privind funcțiile de primar și consilier local.

Articol tradus de către Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM).

Textul original poate fi găsit aici: <https://www.coe.int/en/web/congress/-/the-disaffection-of-municipal-elected-representatives-a-threat-to-the-health-of-local-democracy>

CONSILIUL EUROPEI LA CAPITOLUL DEMOCRAȚIE

În perioada 20-21 noiembrie, în cadrul unei misiuni de post-monitorizare la Chișinău s-au aflat reprezentanții ai Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALRCE). Din componența Delegației au făcut parte: Gunn Marit HELGESEN, raportor pentru democrație regională, vicepreședintele Congresului Consiliului Europei, președintele Camerei Regiunilor; Marc COOLS, raportor pentru democrația locală, Camera autorităților locale a Congresului Consiliului Europei; Jean-Philippe BOZOULS, director al Secretariatului al Congresului Consiliului Europei; Stéphanie POIREL, secretar în cadrul Comitetului de Monitorizare al Congresului Consiliului Europei și Prof. Angel M. MORENO, expert, președinte al Grupului de experți independenți privind Cartea Europeană pentru autonomie locală.

Astfel, pe parcursul celor două zile, reprezentanții misiunii de postmonitorizare au avut mai multe întreveneri cu CALM, dar și cu reprezentanții ai administrației centrale.

Prezența Delegației Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei la Chișinău semnaleză atenția

piul Chișinău.

Acestea, dar și alte cazuri au fost semnificative de profundă îngrijorare pentru Congresul Consiliului Europei vis-a-vis de situația din Republica Moldova, acesta fiind unicul caz în Europa când într-o perioadă atât de scurtă de timp într-un stat vin atâtea misiuni de monitorizare din partea CoE.

În cea de-a doua zi a vizitei, reprezentanții CALRCE au avut o întrevedere cu Ministrul Afacerilor Externe al Republicii Moldova Aureliu Ciocoi, Viceprim-ministrul, Ministrul Finanțelor Sergiu Pușcuța, Guvernatorul UTA Găgăuzia Irina Vlah, reprezentanți ai Cămarilor de Stat, ai Parlamentului Republicii Moldova și ai delegației Republicii Moldova la Congresul Consiliului Europei, însoțiți de președintele Tatiana Badan.

Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene Aureliu Ciocoi a recunoscut că problemele din domeniul APL sunt grave și că este necesar de acționat pentru a îmbunătăți starea de lucruri din acest domeniu. În discursul său, Ministrul Ciocoi a reiterat angajamentul Guvernului de a continua implementarea măsurilor de sporire a democrației la nivel local, de a asigura condițiile necesare pentru elaborarea și aplicarea politicilor de descentralizare și autogovernare. Aureliu Ciocoi a reconfirmat

deosebită față de problemele care există în Republica Moldova, probleme care sunt reflectate în raportul de monitorizare și în Recomandarea Congresului Consiliului Europei aprobate la 4 aprilie curent, în cadrul sesiunii plenare de la Strasbourg.

De asemenea, constatăm că Republica Moldova este în vizorul Consiliului Europei, doar în perioada anilor 2018-2019 la Chișinău fiind patru misiuni de monitorizare din partea Congresului Consiliului Europei, preocupate, în general, de starea

deschiderea Guvernului de la Chișinău de a dezvolta și în continuare parteneriatul cu CALRCE, a cărui expertiză este utilă în eforturile de creștere a nivelului de autonomie locală în Republica Moldova.

Viceprim-ministrul, Ministrul Finanțelor Sergiu Pușcuța a afirmat că pentru anul 2020 s-a făcut încă un pas important în scopul sporirii autonomiei financiare locale, un pas așteptat și promovat de către Congresul Autorităților Locale din Moldova. Ministrul Finanțelor a afirmat că

lucrurilor în domeniul democrației locale, dar și cazuri separate, cum ar fi presiunile și intimidările exercitate asupra primarilor, cazul primarului municipiului Chișinău și al alegerilor locale anulate în 2018 în munici-

în legile bugetare pentru anul viitor este preconizat ca deja 100% din impozitul pe venit al persoanelor fizice să fie direcționate către bugetele locale, iar 10% din impozitul pe venit al persoanelor juridice

AȘTEAPTĂ ACȚIUNI CONCRETE ȘI AUTONOMIE LOCALĂ!

din activitatea de întreprinzător, de asemenea, să fie repartizate bugetelor locale. CALRCE a constatat mai multe dinamici pozitive, printre acestea fiind:

1. Îmbunătățirea situației la capitolul presiuni și intimidări asupra primarilor după alegerile parlamentare din februarie 2019;

2. Micșorarea gradului de implicare a factorului politic în campania electorală din octombrie 2019, dar și a utilizării resurselor administrative în alegerile locale.

3. Creșterea numărului de candidați independenți și a numărului impresionant de primari independenți aleși în octombrie-noiembrie 2019;

4. Datorită stabilizării situației la nivel politic, mai mulți primari care declarau că nu vor mai candida pentru un nou mandat s-au răzgândit și s-au înscris în campania electorală.

Totuși, dacă pe plan politic sau în domeniul democrației locale s-au înregistrat anumite progrese, în domeniul autonomiei locale și, mai ales, a celei financiare în continuare se atestă restanțe grave:

1. În permanentă reducere este ponderea bugetelor locale în bugetul public național. Conform studiului CALM efectuat în parteneriat cu NALAS, această pondere este printre cele mai mici înregistrate în Europa de Sud-Est;

2. Nici măcar competențele de bază ale APL, așa cum prevede Legea privind descentralizarea administrativă, nu sunt acoperite financiar, în special cele stabilite de legislație sectorială;

3. Impozitele locale sunt limitate/plafonate fără schimbări de 10-15 ani, iar colectările acestora aduc venituri nesemnificative;

4. Sursele principale de venituri publice (impozitul pe Venitul Persoanelor Juridice, Accizele, Taxa pe valoarea adăugată, taxa rutieră, etc) ajung la nivel central și ori nu sunt deloc partajate cu APL, ori sunt distribuite într-o măsură insuficientă (taxa rutieră);

5. Fondurile de investiții (mediului, eficienței energetice, dezvoltării regionale, etc.) sunt mai puțin transparente, cu criterii și practici de partajare neclare, fără a exista o previzibilitate a resurselor financiare;

6. Rămân în continuare restanțe mari la evaluarea proprietății.

Reprezentanții CALM au informat raportorii CALRCE privind înregistrarea unor dinamici pozitive după alegerile parlamentare din februarie 2019, mai ales în ceea ce privește direcțiile strategice de reforme (Programul de Activități și Planul de Acțiuni ale Guvernului precedent) privind reformele propriu-zise, cum ar fi partajarea cu APL a IVPJ, schimbarea cotelor de partajare a IVPF, revizuirea taxelor, scutiilor și reducerilor oferite de stat cetățenilor și sectorului privat din impozitele locale, majorarea cotei de partajare cu APL de nivelul întâi a taxei rutiere, etc. Totuși, după recenta schimbare a Guvernului, cel puțin deocamdată nu s-a revenit la aceste inițiative și totul a rămas în suspans.

Ministrul Finanțelor Serghei Pușcuța a informat raportorii CALRCE că Guvernul actual este disponibil să continue reforma privind partajarea IVPF (100% pentru APL rurale și 50% pentru orașe și municipii), dar și partajarea simultană a IVPJ în proporție de 10% pentru suplimentarea Fondului de echilibrare.

De asemenea, au fost abordate și alte domenii ce ar îmbunătăți esențial starea lucrurilor în domeniul APL. Printre domeniile ce ar putea sta la baza elaborării Foii de Parcurs reînnoite dintre Guvernul Repu-

blicii Moldova și Congresul Consiliului Europei privind democrația și autonomia locală în RM s-a convenit să se re-găsească:

1. Descentralizarea fiscală, inclusiv partajarea IVPF și IVPJ și liberalizarea taxelor locale;

2. Corelarea veniturilor APL cu competențele acestora;

3. Consolidarea și extinderea formatului de dialog dintre Parlament și Guvern, pe de o parte și CALM, ca reprezentant al APL, pe de altă parte;

4. Evaluarea urgentă a proprietății cu susținerea proiectului Băncii Mondiale, care este deja la etapa de implementare;

5. Înlăturarea tuturor elementelor sistemice, juridice și politice care permit presiuni și intimidări ale primarilor și reprezentanților APL.

VIOREL FURDUI LA ÎNTREVEDEREA CU REPREZENTANȚII CONSILIULUI EUROPEI ȘI AI GUVERNULUI RM:

„ÎNTOTDEAUNA SE IDENTIFICĂ SOLUȚII ATUNCI CÂND EXISTĂ UN DIALOG!”

În cadrul întrevederii autorităților centrale și a celor locale cu raportorii Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei la Chișinău (CALRCE), directorul executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) Viorel Furduliu a afirmat că acesta este un eveniment important pentru noi toți.

„M-a surprins plăcut mesajul Ministrului Afacerilor Externe și Integrării Europene Aureliu Ciocoi, înțelegerea profundă a problematicii din domeniul APL despre care se vorbește mai bine de 20 de ani.” Directorul executiv al CALM a scos în evidență faptul că atât mesajele care vin din partea APL, cât și cele ale delegației CALRCE sunt, în mare

vernul, dar și autoritățile publice locale. „În special, mă refer la simplificarea procesului de evaluare a bunurilor imobiliare. De vreo patru-cinci ani vorbim despre acest lucru. Este un mecanism foarte simplu care ar da posibilitatea APL să avanseze, să decidă la nivel local. Nu putem să înțelegem de ce nu se poate de soluționat acest lucru acum, de ce este nevoie să discutăm interminabil?”

O altă îngrijorare a APL este privind distribuția banilor pentru reparația și întreținerea drumurilor locale. „Banii sunt destinați doar pentru anul bugetar curent și autoritățile publice locale sunt puse în situația să-i cheltuiască neapărat, fără a putea planifica unele lucrări esențiale. Nici nu mai amintim de inițiativa Ministerului Economiei din Guvernul anterior ce presupune majorarea acestui fond.” Vi-

parte, pentru factorii politici, mai ales ținând cont de faptul că acesta este un nou Guvern. „Republica Moldova este un restanțier cronic în implementarea angajamentelor sale, ceea ce ne afectează profund, iar CALM este instituția care are grijă de imaginea Republicii Moldova pe plan extern.”

Pentru a înțelege în ce situație suntem în raport cu partenerii noștri, Viorel Furduliu a scos în evidență faptul că în 2005, 2012 și 2019 CALRCE a elaborat rapoarte destul de critice privind realitățile din domeniul autonomiei locale din Republica Moldova, deși noi tot promitem că ne vom respecta angajamentele asumate. „Concluzia principală a raportului din 2012 este necesitatea de a reitera recomandările anterioare, iar raportul din 2019 constată că situația s-a înrăutățit. În afară de aceasta, datele financiare și economice demonstrează că autonomia locală, în special cea financiară este în descreștere, iar dacă această tendință va continua atunci chiar nu știu unde vom ajunge.”

Și din acest motiv sunt foarte importante asemenea dialoguri, iar subiectul privind consolidarea autonomiei locale trebuie să devină unul prioritar în agenda autorităților centrale responsabile. „Apreciam faptul că Ministrul Finanțelor își menține poziția de a direcționa către bugetele locale 100% din impozitul pe venit al persoanelor fizice, dar nu este clar cum se va proceda în cazul celor 10% din impozitul pe venit al persoanelor juridice.”

În același timp, directorul executiv al CALM a amintit că mai există câteva inițiative simple dar necesare de implementat, care ar ajuta atât Ministerul Finanțelor, cât și Gu-

„AM AJUNS LA O ETAPĂ CÂND AVEM SOLUȚIILE LA SUPRAFAȚĂ. AVEM NEVOIE DE DISCUȚII CONSTRUCTIVE ȘI ASUMAREA DECIZIILOR. EXISTĂ SOLUȚII PENTRU TOATE DOMENIILE, INCLUSIV MINISTRII AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE, DAR ȘI AL FINANȚELOR AU MENȚIONAT, PE BUNĂ DREPTATE, CĂ FĂRĂ PROGRES ÎN ACEST DOMENIU NU VOM PUTEA DEZVOLTA ECONOMIA ACESTEI ȚĂRI.»

rel Furduliu a fost de părere că toate aceste lucruri ar trebui discutate și astfel am putea avansa și s-ar schimba și atitudinea partenerilor noștri față de Republica Moldova.

Vorbind despre importanța dialogului instituționalizat directorul executiv al CALM a scos în evidență faptul că aproape întotdeauna se identifică soluții atunci când există un dialog.

„Din păcate, există o înțelegere distorsionată a ceea ce înseamnă dialog instituționalizat.”

„ÎNTOTDEAUNA SE IDENTIFICĂ SOLUȚII ATUNCI CÂND EXISTĂ UN DIALOG!”

lizat, acesta fiind adesea confundat cu transparența decizională. Atunci când vorbim despre necesitatea acestui dialog, frecvent ni se răspunde să urmărim un site sau altul și vom găsi actele normative sau inițiativele legislative. Când suntem solicitați să avizăm o inițiativă sau alta și noi ne exprimăm opinia, nu cunoaștem dacă aceasta se ia sau nu în considerare, care sunt argumentele, etc. Din păcate, acesta nu este dialog instituționalizat deși, trebuie să menționăm că în ultima perioadă de timp lucrurile la acest capitol s-au îmbunătățit.”

Viorel Furdul a atras atenția asupra faptului că există foarte multe inițiative legislative care se discută în Parlament, iar APL nu sunt consultate și astfel vocea APL nu este auzită. „Recent au fost supuse dezbaterilor anumite inițiative ce vizează baza fiscală a APL și altele. Nu putem înțelege de ce nu sunt invitate APL pentru a-și expune opinia?” Potrivit directorului executiv al CALM, aceste inițiative sunt benefice pentru toți actorii și ar aduce mai multe venituri, inclusiv municipiului Chișinău, altor orașe și sate.

Potrivit directorului executiv al CALM, nu mai putem păstra starea de lucruri existentă din 2005. „Am ajuns la o etapă când avem soluțiile la suprafață. Avem nevoie de discuții constructive și asumarea deciziilor. Există soluții pentru toate domeniile, inclusiv Miniștrii Afacerilor Externe și Integrării Europene, dar și al Finanțelor au menționat, pe bună dreptate, că fără progres în acest domeniu nu vom putea dezvolta economia acestei țări.”

Viorel Furdul a amintit că deja avem 30 de ani de experiență și este demonstrat faptul că toate reformele sunt sortite eșecului, că nu există capacitate la nivel local de a implementa aceste reforme. „Ne dorim foarte mult să avansăm în acest domeniu. Suntem nedumeriți de faptul că, pe de o parte, spunem că acest domeniu este important iar, pe de altă parte, Programul de Guvernare, politica bugetar-fiscală ne-au surprins că nu conțin o viziune clară în această direcție. Acest lucru este complicat de explicat și partenerilor noștri și ne afectează imaginea pe extern.”

La finalul discursului, directorul executiv al CALM și-a manifestat deschiderea de a susține factorii decizionali de a corela politicile cu necesitățile și realitățile APL.

Amintim că în perioada 20-21 noiembrie, în cadrul unei misiuni de post-monitorizare, la Chișinău s-au aflat reprezentanții ai Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALRCE). Din componența Delegației au făcut parte: Gunn Marit HELGESEN, raportor pentru democrație regională, vicepreședintele Congresului Consiliului Europei, președintele Camerei Regiunilor; Marc COOLS, raportor pentru democrația locală, Camera autorităților locale a Congresului Consiliului Europei; Jean-Philippe BOZOULS, director al Secretariatului al Congresului Consiliului Europei; Stéphanie POIREL, secretar în cadrul Comitetului de Monitorizare al Congresului Consiliului Europei și Prof. Angel M. MORENO, expert, președinte al Grupului de experți independenți privind Cartea Europeană pentru autonomie locală.

La întreprinderea cu reprezentanții CALRCE au participat Ministrul Afacerilor Externe al Republicii Moldova Aureliu Ciocoi, Viceprim-ministrul, Ministrul Finanțelor Sergiu Pușcuța, Guvernatorul UTA Găgăuzia Irina Vlah, reprezentanți ai Cancelariei de Stat, ai Parlamentului Republicii Moldova și ai delegației Republicii Moldova la Congresul Consiliului Europei, însoțiți de președintele Tatiana Badan.

MINISTRUL AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE AURELIU CIOCOI: „AUTONOMIA ECONOMICĂ ȘI FINANCIARĂ A APL VA PERMITE REPUBLICII MOLDOVA SĂ SE DEZVOLTE!”

Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene Aureliu Ciocoi a făcut o radiografie a realităților din domeniul administrației locale în cadrul întreprinderii cu membrii delegației misiunii de post-monitorizare a Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALRCE) care s-au aflat în perioada 20-21 noiembrie la Chișinău.

Aureliu Ciocoi a explicat că după reforma teritorial-administrativă implementată până în 2001 au fost create regiuni mai mari și s-a permis o autonomie locală mai mare. „După venirea comuniștilor la putere în 2001, sub conducerea lui Vladimir Voronin, Guvernul din acea perioadă a readus structura autorităților locale la forma asemănătoare cu cea din perioada sovietică. La ora actuală există necesitatea de a privi în profunzime acest proces și de a identifica un model ce va permite Republicii Moldova să consolideze autoritățile locale, să le dăm posibilitatea să-și gestioneze regiunile, comunitățile, să le oferim autonomie administrativă și financiară.”

În acest context, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene a precizat că se referă la instrumentele administrative și financiare necesare autorităților publice locale pentru a-și putea dezvolta comunitățile și regiunile de sine stătător. „Din acest motiv trebuie să muncim pentru a identifica un model corespunzător pentru Republica Moldova, care să genereze o dezvoltare economică a întregii țări. Acesta este un instrument care va permite, în sfârșit, Republicii Moldova să pornească motorul economic al țării.”

Aureliu Ciocoi a fost de părere că putem vorbi decenii la

rând despre necesitatea dezvoltării situației economice a țării, însă dacă nu vom oferi instrumente adecvate autorităților locale nu vom putea obține rezultate în această direcție. Ministrul s-a arătat convins de faptul că

onare a conflictului transnistrean. Modelul găgăuz poate fi un exemplu posibil de oferire a statutului de autonomie pentru regiunea transnistreană, după reintegrarea țării.”

Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene a declarat că

„AȘ FI FERICIT CA ÎN POSTURA MEA DE MINISTRU AL AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE AL RM SĂ REUȘESC SĂ MI VĂD ȚARA SCOASĂ DE SUB MONITORIZAREA CONSILIULUI EUROPEI ȘI SĂ FIU MÂNDRU CĂ RM, ÎN SFÂRȘIT, ȘI-A ÎNDEPLINIT TOATE ANGAJAMENTELE ASUMATE ÎN 1995. ACUM SUNTEM ÎN SECOLUL XXI, IAR ANGAJAMENTELE AU FOST ASUMATE ÎN SECOLUL 20, OARE NU ESTE ACESTA UN SEMNAL?”

autonomie locală, instrumentul administrativ și financiar al autorităților locale, este un element esențial inclusiv pentru dezvoltarea economică a țării. „Mai mult ca atât, noi avem exemplul excelent al UTA Găgăuzia, rezultatele căreia ne permit să facem politici bune la nivel central și local. Având acest exemplu am putea identifica modele de soluții

principalul scop al Guvernului este de a identifica modelul adecvat și de a-l implementa cât de repede posibil, pentru că nu este timp de pierdut. „Ne va bucura orice tip de asistență din partea Dumneavoastră, să încercăm să utilizăm întreaga experiență europeană în acest domeniu dar, bineînțeles, să ținem cont de interesul specific național al RM. Cunoașteți că prin simpla

copiere nu poți obține rezultatele dorite, trebuie să analizăm în parte fiecare componentă a specificului, în funcție de fiecare caz separat.”

Vorbind despre întreaga cooperare a RM cu Consiliul Europei, Ministrul a afirmat că din 1995, de la aderarea RM la Consiliul Europei suntem încă sub monitorizare. „Sunt nefericit să recunosc că această situație este o rușine pentru țara mea. Afându-ne sub monitorizare pentru mai bine de 20 de ani și fiind membri deplin ai Consiliului Europei, cum am putea vorbi despre integrarea europeană a țării, dacă nu putem ieși de sub monitorizarea Consiliului Europei, dacă nu suntem în stare să ne îndeplinim angajamentele față de această instituție deși, în același timp, dorim să ne asumăm alte obligații față de Uniunea Europeană.”

Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene a declarat că acest Guvern este decis să îndeplinească toate angajamentele RM față de organismele internaționale, inclusiv față de Consiliul Europei. „Aș fi fericit ca în postura mea de Ministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene al RM să reușesc să-mi văd țara scoasă de sub monitorizarea Consiliului Europei și să fiu mândru că RM, în sfârșit, și-a îndeplinit toate angajamentele asumate în 1995. Acum suntem în secolul XXI, iar angajamentele au fost asumate în secolul 20, oare nu este acesta un semnal?”

Potrivit lui Aureliu Ciocoi, trebuie să muncim mult și trebuie să fim colegi onești în relația cu partenerii internaționali, iar Consiliul Europei și Congresul Autorităților Locale și Regionale sunt într-adevăr acei parteneri cu care trebuie să lucrăm onest și respectuos, implementând toate angajamentele asumate.

MINISTRUL FINANTELOR SERGIU PUȘCUȚA: „100% DIN IMPOZITUL

În cadrul întreprinderii cu raportorii Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei ce au întreprins o vizită de post-monitorizare la Chișinău, Viceprim-ministrul, Ministrul Finanțelor Sergiu Pușcuța a afirmat că în ultimii ani situația din Republica Moldova în domeniul finanțelor publice locale continue să evolueze și se întreprind acțiuni pentru sporirea proceselor de gestionare mai eficientă a mijloacelor publice.

Potrivit Ministrului Finanțelor, prima realizare remarcabilă este că în 2015 s-a schimbat modelul de formare a bugetelor locale, politică ce are ca obiectiv consolidarea autonomiei financiare a autorităților locale. „Acest model nou implementat are mai multe avantaje, în mod special fiind vorba despre faptul că nu mai există raporturi financiare de subordonare între unitățile administrativ-teritoriale de nivelul I și II, fiind exclusă maximal posibil intervenția autorităților locale de nivelul II în procesul de elaborare și aprobare a bugetelor locale de nivelul I. În viziunea noastră acest lucru este mai predictibil și astfel este mai corect format procesul de planificare strategică a bugetelor.”

„CONFORM ACESTEI LEGI NOI, LA NIVEL LOCAL, LA CAPITOLUL SALARIZARE CHELTUIELILE AU CRESCUT CU CIRCA 1,6 MILIARDE DE LEI, CEEA CE REPREZINTĂ O SUMĂ CONSIDERABILĂ, RESPECTIV SUNTEM ÎN IDENTIFICAREA SOLUȚIILOR FINANCIARE PENTRU A REUȘI SĂ ACOPERIM ACESTE CHELTUIELI STRICT NECESARE PENTRU FUNCȚIONAREA EFICIENTĂ A APL ȘI A ACELOR INSTITUȚII CARE SUNT FINANȚATE DIN BUGETELE APL. ESTE UN PROCES PE CARE ÎL CONSIDERĂM BENEFIC PENTRU CĂUTAREA ACESTOR SOLUȚII.”

De asemenea, Sergiu Pușcuța a declarat că a fost minimalizată posibilitatea implicării factorului politic în efectuarea transferurilor de la bugetul de stat pentru bugetele locale. „Prin intermediul acestui concept se stimulează inițiativa autorităților locale de a-și extinde baza fiscală pentru a consolida partea de venituri la bugetele locale.”

Demnitarul a afirmat că pentru Ministerul Finanțelor, dar și pentru autoritățile locale rămâne a fi o provocare de a identifica o formulă cât mai corectă și cât mai echidistantă la capitolul includerea în transferurile cu desti-

GESTIONAREA DEȘEURILOR SOLIDE ÎN ATENȚIA REȚELEI ASOCIAȚIILOR APL DIN SUD-ESTUL EUROPEI NALAS!

În perioada 19-21 noiembrie 2019, la Belgrad, Serbia a avut loc întvederea între membrii grupului de lucru al Rețelei Asociațiilor de Autorități Locale din sud-estul Europei (NALAS) în cadrul căreia a fost abordat subiectul privind Gestionarea Deșeurilor Solide.

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a fost reprezentat la eveniment de Irina Luncașu, Coordonatorul Serviciului Dezvoltare Locală și membru al grupului de lucru NALAS privind Gestionarea Deșeurilor Solide.

Agenda evenimentului a prevăzut două ședințe de lucru principale:

- Reuniune periodică a grupului de lucru NALAS privind gestionarea deșeurilor solide ce a avut loc la 19 și 20 noiembrie;

- Reuniunea Grupului regional de lucru privind Gestionarea Deșeurilor Solide și a Apei –activitatea proiectului GIZ ORF MMS (Fondul Regional pentru sud-estul Europei –Modernizarea Serviciilor Locale) - 21 noiembrie.

Obiectivele întrunirii grupului de lucru NALAS privind Gestionarea Deșeurilor Solide au fost:

- Schimbul de evoluții recente în sectorul de gestionare a deșeurilor solide în regiunea Europei de Sud-Est și rolul membrilor NALAS;
- Prezentarea, discutarea și aprobarea proiectului Raportului NALAS privind evaluarea comparativă a managementului deșeu-

rilor solide în Europa de Sud-Est;

- Discutarea Mecanismelor de difuzare a Raportului NALAS privind evaluarea comparativă a managementului deșeurilor solide în Europa de Sud-Est și convenirea asupra foii de parcurs pentru difuzare;

- consolidarea capacităților membrilor grupului de lucru prin aflarea soluțiilor inovatoare pentru depozitele de deșeuri „Depozitul ca resursă. Soluții noi pentru extinderea vieții depozitului de deșeuri și crearea de oportunități pentru municipalități”.

Raportul de evaluare comparativă privind gestionarea deșeurilor din sud-estul Europei este la a treia ediție, primele două au apărut în 2015 și 2016. Ca și în cele două

intermediul rețelei NALAS și alte canale de comunicare. În al doilea rând, fiind al treilea dintr-o serie de rapoarte de evaluare comparativă, acest document urmărește tendințele practicii de gestionare a deșeurilor în țările din regiune și de a monitoriza progresul în vederea îndeplinirii standardelor UE în acest domeniu. În acest sens, raportul devine un instrument puternic pentru asociațiile membre NALAS în vederea pledării în fața autorităților de nivel central pentru un tratament mai bun și o prioritate mai mare a gestionării deșeurilor, dar și a serviciilor de mediu, în general. Mai mult, raportul poate oferi asociațiilor administrațiilor locale materiale și argumente pentru elaborarea de politici,

cazuri anterioare, Raportul a fost elaborat de către membrii grupului de lucru NALAS privind gestionarea deșeurilor solide. În timpul pregătirii acestui raport au fost îndeplinite mai multe obiective. În primul rând, ca orice exercițiu de evaluare, raportul își propune să ofere o imagine comparativă a stării sectorului de gestionare a deșeurilor atât la nivel național, cât și local în țările din sud-estul Europei. Ideea principală ce a stat la baza acestei comparații este de a identifica segmentul și practicile de gestionare deosebit de reușite sau avansate a deșeurilor într-o țară specifică sau în cadrul unei autorități locale din regiune, analizate în termeni de factori și condiții prealabile, apoi să fie prezentate ca un exemplu de bune practici prin

idei și contribuții pentru viitoarele proiecte de dezvoltare sau programe care ar putea fi susținute fie de fondurile UE, organizații internaționale, donatori bilaterali sau chiar de guvernele naționale. În sfârșit, acest document are un scop de sensibilizare în ceea ce privește promovarea și comunicarea noilor tendințe și politici în gestionarea deșeurilor ce provin din Uniunea Europeană către asociațiile membre NALAS. În acest caz particular, tema Economiei circulare a fost introdusă prin extinderea abordării metodologice cu trei indicatori suplimentari, unul local și doi naționali, precum și sondajul despre conceptul de bază și principiile Economiei circulare în rândul membrilor grupului de lucru NALAS privind gestionarea deșeurilor solide.

PE VENIT AL PERSOANELOR FIZICE VOR FI DIRECȚIONATE CĂTRE BUGETELE LOCALE

nație generală din bugetul de stat către bugetele locale a cheltuielilor necesare întreținerii și dezvoltării infrastructurii drumurilor locale. „În acest context mizăm pe susținerea și pe consultanța pe care pot să ni le ofere colegii din cadrul Congresului Autorităților Locale, pentru a găsi o soluție eficientă în aceste relații interbugetare.”

Potrivit lui Sergiu Pușcuța, o altă provocare pentru Ministerul Finanțelor și autoritățile locale este punerea în aplicare a noii Legi cu privire la sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar. „Conform acestei Legi noi, la nivel local, la capitolul salarizare cheltuielile au crescut cu circa 1,6 miliarde de lei, ceea ce reprezintă o sumă considerabilă, respectiv suntem în identificarea soluțiilor financiare pentru a reuși să acoperim aceste cheltuieli strict necesare pentru funcționarea eficientă a APL și a acelor instituții care sunt finanțate din bugetele APL. Este un proces pe care îl considerăm benefic pentru căutarea acestor soluții. Noi intervenim de fiecare dată cu suport financiar din bugetul central pentru bugetele locale pentru a acoperi acele insuficiențe de mijloace bănești legate de implementarea noii Legi cu privire la salarizare.”

Ministrul Finanțelor a fost de părere că

este o provocare foarte mare pentru întreaga țară această dualitate de a fortifica autonomia locală financiară, dar totodată și de a respecta principiul entității fiscale, iar povara fiscală asupra mediului de afaceri să fie una corect amplasată și să nu creeze condiții de concurență neloială în mediul de afaceri.

„Pe de o parte înțelegem necesitatea ca autoritățile locale să aibă capacitatea legală și funcțională de a-și promova politici fiscale proprii la nivel local, la capitolul ce ține de impozitele și taxele locale, pe de altă parte, sigur că urmează să ținem cont de acele așteptări și aspirații pe care le are mediul de afaceri, sectorul real al economiei naționale în raport cu statul.”

Sergiu Pușcuța a menționat că pentru anul 2020 s-a făcut încă un pas important în scopul sporirii autonomiei financiare locale, acțiune așteptată și promovată de către Congresul Autorităților Locale din Moldova. „În legile bugetare pentru anul viitor este preconizat că deja 100% din impozitul pe venit al persoanelor fizice vor fi direcționate către bugetele locale. Totodată, s-a stabilit forma de 10% din impozitul pe venit al persoanelor juridice, din activitatea de întreprinzător, de asemenea, să fie repartizate bugetelor loca-

le.” Totuși, Ministrul a afirmat că este foarte important ca împreună să reușim să păstrăm acest echilibru între interesele și promovarea autonomiei locale fiscale, dar și respectarea intereselor mediului de afaceri care își dorește o dezvoltare continuă și predictibilă. „Or, un contribuabil, un agent economic care dorește și face investiții mari în una din localități, de regulă, face investiții și în mijloace fixe care nu pot cu ușurință a fi strămutate dintr-o localitate în alta. Pentru a adopta această decizie de a investi el are nevoie de o predictibilitate, inclusiv a politicii fiscale la nivel local. Aceasta este o platformă și o temă de discuții permanentă între autoritățile locale, Congresul Autorităților Locale din Moldova, Ministerul Finanțelor, patronatele, mediul de afaceri și ne străduim să păstrăm un echilibru în cadrul acestor discuții.”

Ministrul Finanțelor a opinat că procesul de descentralizare, de fortificare a autonomiei locale este unul continuu iar toți cei prezenți la dezbateri sunt participanți în acest proces căruia urmează „să-i dăm o notă de durabilitate, de eficiență, cu rezultate sporite, bune atât pentru autonomia locală, dar și pentru societate în întregime.”

Sergiu Pușcuța s-a arătat nespus de bucu-

ros de a avea această ocazie de a comunica în cadrul acestui format, fiind important de a auzi opiniile, dar și posibilitățile de dezvoltare care pot servi ca un exemplu și pentru Republica Moldova. „Totuși, orice țară își are modelul propriu de dezvoltare și specificul propriu de care trebuie să ținem cont.” Ministrul Finanțelor și-a exprimat speranța că discuțiile din cadrul acestei întvederi vor fi constructive și vor genera rezultate pozitive.

Amintim că în perioada 20-21 noiembrie, la Chișinău s-au aflat într-o vizită de post-monitorizare raportorii Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European. Oficialii europeni au avut mai multe întvederi cu reprezentanții Congresului Autorităților Locale din Moldova, dar și cu demnitari din statul nostru.

Congresul Autorităților Locale și Regionale este o instituție a Consiliului European responsabilă de întărirea democrației locale și regionale în cele 47 de state-membre. Între altele, Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European elaborează liste de monitorizare, în baza cărora se realizează rapoartele și recomandările ce trebuie de urmat de către statele-membre pentru a fortifica democrația și autonomia locală.

CALM, LA ÎNTREVEDEREA CU USAID:**„PROGRAMELE DE INVESTIȚII CAPITALE LA NIVEL LOCAL SUNT MULT MAI VIZIBILE DECÂT PROIECTELE DE ASISTENȚĂ TEHNICĂ ȘI SUPTUL BUGETAR”**

Coordonatorul de programe în cadrul CALM Alexandru Osadci a avut la 8 noiembrie o întrevedere cu Adam Reisman și Veronica Crețu, experți în cadrul misiunii de evaluare a programelor și proiectelor USAID.

Discuțiile între experți s-au axat pe evaluarea eforturilor și programelor donatorilor, în special ale USAID din ultimii 5 ani în susținerea autorităților locale, dezvoltarea economică, reformele și schimbările politice la nivel național. A fost evidențiat faptul că în programele sale de asistență USAID are multe abordări benefice pentru Republica Moldova, cum ar fi implicarea asociației APL - CALM în conceptualizarea

proiectelor de asistență încă de la faza incipientă, accentul sporit pe investiții capitale în programele de asistență, abordările de jos în sus, etc.

De asemenea, s-a discutat despre prioritățile viitoarei asistențe, fiind scoase în evidență câteva priorități, cum ar fi:

- Necesitatea de a acorda o

atenție sporită investițiilor capitale;

- Susținerea organizațiilor naționale, în special a celor care promovează reformele în diverse domenii;

- Susținerea dialogului instituționalizat dintre factorii de decizie de la nivel local și național, un element important în obținerea rezultatelor comparativ cu asistența tehnică care nu prea este percepută că ar aduce mari beneficii pentru țară, inclusiv în domeniul APL.

Un alt subiect abordat a fost privind prioritățile principale în domeniul reformei APL, inclusiv descentralizarea fiscală, corelarea dintre competențele APL și resursele financiare, precum și necesitatea definirii clare și expli-

cite a competențelor APL 1, APL 2 și nivelului central.

Au fost aduse unele exemple pozitive în implementarea programelor și proiectelor de asistență, inclusiv abordarea preluată de la Uniunea Europeană de a înlocui într-o mare măsură suportul bugetar și asistența tehnică cu proiecte și programe de investiții capitale pentru nivelul local. Potrivit CALM, programele de investiții capitale nu doar creează precondiții pentru dezvoltarea economică locală, dar și sunt mult mai vizibile decât proiectele de asistență tehnică și suportul bugetar, ajungând direct la populație, generează o anumită angajare în câmpul muncii, dar și a unor impozite ca urmare a anumitor activități.

CALM PROPUNE URGENTAREA PROCESULUI DE EVALUARE A BUNURILOR IMOBILE!

La 19 noiembrie, directorul executiv al CALM Viorel Furdui și expertul CALM Alexandru Morcov au participat la ședința Consiliului Proiectului de înregistrare și evaluare funciară. Șeful Departamentului Cadastru în cadrul Agenției Servicii Publice Angela Matcov a făcut o prezentare generală a activităților care au fost organizate în cadrul acestui proiect, a celor care urmează a fi finalizate până la sfârșitul anului curent, dar și a planului de acțiuni ce urmează a fi implementat până în anul 2023.

Proiectul de înregistrare și evaluare funciară este destul de important pentru Republica Moldova în condițiile în care până la momentul actual o bună parte din teritoriul așa nu a fost înregistrat cu drept de proprietate în Registrul bunurilor imobiliare. Deși denumirea proiectului este „Înregistrarea și evaluarea funciară” acesta are mai multe componente extrem de importante pentru cetățenii RM și pentru activitatea autorităților publice locale. Directorul executiv al CALM Viorel Furdui

a specificat că delimitarea terenurilor proprietate publică, definitivarea înregistrării primare masive a bunurilor imobiliare proprietate privată, evaluarea și reevaluarea bunurilor în scopul impozitării sunt alte componente importante ale proiectului. „Statul nu și-a onorat obligația de evaluare și reevaluare a bunurilor imobiliare în scopul impozitării și din acest motiv în bugetele locale se înregistrează venituri ratate destul de semnificative, mai cu seamă în localitățile rurale unde evaluarea nu a avut loc.”

Expertul CALM Alexandru Morcov a explicat că în orașe și municipii lucrurile stau un pic mai bine deoarece în perioada anilor 2004-2007 a fost efectuată evaluarea bunurilor imobiliare și prețul bunurilor a fost ajustat într-o anumită măsură, în scopul impozitării la prețul de piață.

CALM a venit cu mai multe propuneri constructive pentru administratorii proiectului și membrii Consiliului, printre acestea fiind modificarea planului de acțiuni în vederea urgentării reevaluării bunurilor imobiliare în localitățile urbane, evaluarea bunurilor imobiliare în scopul impozitării în cele 400 localități rurale unde a fost efectuată înregistrarea primară masivă a bunurilor imobili-

le și colectate date pentru evaluare. În aceste localități ar putea fi urgentat procesul de evaluare, ceea ce ar aduce plus valoare în bugetele locale, dar și în proiectele care urmează să fie implementate de către APL sau îmbunătățirea propriu-zisă a serviciilor prestate cetățenilor.

De asemenea, CALM a scos în evidență faptul că în cadrul implementării proiectului se atrage o atenție deosebită implementării unor sisteme informaționale în cadrul administrației publice centrale, în special în cadrul Departamentului Cadastru. Din acest punct de vedere, CALM consideră că majoritatea partenerilor de dezvoltare prezenți în Republica Moldova atrag prea puțină

atenție autorităților publice locale, ceea ce este regretabil deoarece APL nu sunt doar consumatori ai datelor sistemului public de înregistrare în Cadastrul Bunurilor Imobiliare, dar sunt parte ai sistemului cadastral și cu toate acestea nu au instrumentarele și cunoștințele necesare. În acest sens, CALM și-a exprimat deschiderea în vederea colaborării cu Agenția Servicii Publice și cu ceilalți parteneri din acest proiect privind dezvoltarea capacităților instituționale ale APL și identificarea soluțiilor tehnice pentru dotarea autorităților publice locale cu instrumentarul necesar exercitării competențelor în acest domeniu.

CALM atrage atenția asupra faptului că asigurarea dreptului la proprietate este unul dintre pilonii de bază a unei democrații veritabile, iar sistemul cadastral este unul dintre elementele de bază în asigurarea de către stat a acestui drept. În acest sens, este importantă nu doar înregistrarea primară a bunurilor în Registrul bunurilor imobiliare, dar și asigurarea funcționalității tuturor elementelor sistemului cadastral.

Proiectul finanțat de Banca Mondială a demarat în anul 2019 și urmează a fi implementat până în 2023.

INIȚIATIVELE DE CONSOLIDARE A AUTONOMIEI LOCALE FINANCIARE AU FOST DISCUTATE ȘI EVALUATE!

Reprezentanți ai Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), ai Ministerului Finanțelor și ai Expert-Grup au participat la 8 noiembrie la evenimentul organizat de proiectul Comunității Mea privind evaluarea abordărilor în domeniul finanțelor publice locale.

Motto-ul a fost elaborarea politicilor bazate pe evidență, scopul acestei analize fiind de a identifica o formulă privind separarea finanțelor între bugetul central și cel local, dar și o corelare între funcții și mijloacele financiare care sunt alocate fiecărei dimensiuni a administrației publice.

În cadrul întrunirii a fost prezentat un studiu de evaluare a schimbărilor de ordin legislativ care se propun. În Parlament există două inițiative legislative de schimbare a Legii 397 privind bugetele locale. În același timp și Ministerul Finanțelor a pregătit viziunea pe care o are privind modificările la această Lege. Expertul Viorel Gîrbu a menționat că autorul studiului Dumitru Budianschi a făcut o evaluare preventivă ce vizează impactul acestor modificări asupra situației comunităților locale. „A fost doar o primă etapă a evaluărilor la acest subiect extrem de dificil și care comportă foarte multe interpretări, în funcție de situa-

ția fiecărei comunități din cele peste 900 câte există în Republica Moldova. Urmează să fie făcute și alte calcule pentru a identifica o formulă mai bună pentru dezvoltarea finanțelor locale.”

Potrivit expertului Viorel Rusu, concluzia la care s-a ajuns este că cea mai avantajoasă inițiativă pentru autoritățile locale este a de-

putațiilor Alexandru Slusari și Igor Munteanu, care prevede schimbarea formulei de alocare a impozitului pe venit a persoanelor fizice, dar și suplینirea printr-un alt venit a bugetelor locale care să fie format din impozitul pe venit al persoanelor juridice într-o proporție de 50%.

„Momentan această inițiativă este doar la nivel de proiect de lege.”

Ministerul Finanțelor a venit însă cu un contraproiect ce presupune menținerea aceleiași formule pentru impozitul pe venitul persoanelor fizice. Discrepanța apare la distribuirea impozitului pe venit al persoanelor juridice care se propune a fi folosit pentru suplینirea

șeni, chiar dacă uneori acest lucru nu este rentabil din punct de vedere economic. „Nu trebuie să uităm de anumite comunități care din acest punct de vedere sunt mai vulnerabile. O evaluare atât de îngustă nu poate să schimbe în esență starea lucrurilor în acest domeniu”, a punctat Viorel Gîrbu.

CALM este de părere că ar trebui să se efectueze o evaluare la nivel național privind acea parte din fondurile publice care sunt colectate în bugetul de stat și în ce măsură acestea pot fi împărțite cât mai corect între cele gestionate de administrația centrală și cea locală luând în calcul faptul că administrația locală are foarte multe competențe costisitoare, cum ar fi domeniul apei și canalizării, a drumurilor, iluminatului stradal, salubritatea, etc.

În viziunea CALM, pentru etapa inițială ar trebui să fie stabilit la nivel național cât de mult se dorește alocarea de către stat a resurselor pentru realizarea acestor funcții de la nivel local și cât de mult își rezervă autoritățile centrale pentru competențele pe care le au la nivel central.

Menționăm că atât inițiativa deputaților Alexandru Slusari și Igor Munteanu, cât și a Ministerului Finanțelor sunt susținute de CALM și ar reprezenta un pas important în consolidarea bazei fiscale și autonomiei financiare locale.

fondului de echilibrare în proporție de doar 10% din totalul veniturilor încasate la nivel național.

Potrivit CALM, este foarte important ca în acest proces să nu atragem atenția doar cifrelor, dar să ținem cont și de cetă-

REZULTATELE DISTRIBUIRII BANILOR DIN FONDUL RUTIER AU CREAT PREMISE PENTRU LANSAREA PROGRAMULUI DRUMURI BUNE

Programul Drumuri Bune I și Drumuri Bune II a fost subiectul emisiunii Regionalii. Mihail Sirkeli a stat de vorbă cu directorul executiv al CALM Viorel Furdul despre cum a fost implementat acest program, criteriile care au stat la baza distribuirii resurselor, calitatea lucrărilor, dar și de ce este necesară implicarea autorităților locale în acest proces.

Am discutat în cadrul unei alte emisiuni despre programul Drumuri Bune 1. Atunci primarii aveau foarte multe obiecții față de acest program, inclusiv față de faptul că aleșii locali nu au fost consultați...

Viorel Furdul: Cred că trebuie să explicăm contextul în care a fost implementat acest proiect. Drumuri Bune I și Drumuri Bune II este un singur program prevăzut pentru o perioadă de doi ani. Ideea de a lansa acest program prin intermediul căruia s-ar finanța reparația drumurilor locale a fost susținută de CALM. Noi am considerat că este o inițiativă bună deoarece aproape 30 de ani nu s-au identificat bani pentru drumurile locale. Această competență era a APL, dar resurse nu li se dădeau. Cunoaștem că toți banii erau concentrați la centru și în teritoriu ajungeau resurse după unele principii care nu erau stabilite clar, fiind o abordare strict politică.

Până la lansarea acestui program a avut loc descentralizarea parțială a Fondului Rutier. Astfel, autoritățile locale primesc o parte din bani predestinați reparației drumurilor, deși înțelegem că aceștia nu sunt de ajuns. Una dintre obiecțiile primarilor față de programul Drumuri Bune constă în faptul că banii nu erau gestionați de autoritățile locale, ci de guvernare. Autoritățile centrale stabileau cine organizează licitațiile, cine cheltuie banii, cine desfășoară lucrările, ceea ce nu este corect din punct de vedere al autonomiei locale. Drumurile din comunitățile locale sunt gestionate de primării astfel, potrivit legii, primarii trebuie să anunțe concurs și să identifice pe cei care vor executa lucrările.

Viorel Furdul: În gestiunea autorităților locale sunt circa 40 mii de km de drum. Pentru comparație, trebuie să cunoaștem cu toții că avem 3 mii de drumuri naționale și 6 mii de km de drum situate între centrele raionale. În 2017, în urma consultărilor cu CALM, o parte din Fondul Rutier a început să ajungă în bugetele locale, adică circa 700 milioane de lei veneau la nivel I și II. Până atunci, doar nivelul II și UTA Găgăuzia primeau resurse pentru drumuri. Efectele distribuirii acestor bani din Fondul Rutier la nivelul I au fost uluitoare. Oamenii au participat și ei cu contribuții și astfel un leu din Fondul Rutier genera încă 5 sau 10 lei. Noi presupunem că guvernarea de atunci a văzut rezultatele bune ale distribuirii banilor din Fondul Rutier și astfel a apărut ideea de a lansa programul Drumuri Bune.

S-au consultat autoritățile centrale cu CALM atunci când au lansat programul Drumuri Bune?

Viorel Furdul: Rolul CALM la descentralizarea Fondului Rutier a fost foarte mare. Au avut loc consultări și chiar dacă

a fost foarte greu să convingem atunci factorii de decizie, autonomia locală a avut de câștigat. Programul Drumuri Bune ca și idee nu este rea dar, din păcate, la noi foarte multe idei bune au fost implementate incorect. Noi am criticat modul de implementare a acestui program deoarece, dacă separăm Drumuri Bune I de Drumuri Bune II observăm că s-a renunțat la mai multe reguli stabilite anterior. În primul rând, banii nu au fost distribuiți unităților-teritorial administrative. În primul an de implementare autoritățile locale nu prea erau consultate privind stabilirea drumurilor ce urmează să fie reparate, multe APL se pomeneau cu oameni care deja munceau pe drumurile lor. Multe APL nu puteau participa în procesul de verificare a lucrărilor, de stabilire a câștigătorilor licitațiilor, etc.

Putem spune că așa cum a fost conceput, programul Drumuri Bune a încălcat principiul democrației locale?

Viorel Furdul: Cunoaștem că contextul în care a fost lansat acest program a fost unul electoral. Trebuie să facem diferența între primul an de implementare

S-a făcut un studiu despre calitatea lucrărilor efectuate în cadrul acestui program și cât de efectiv au fost cheltuite aceste resurse în primul an de implementare?

Viorel Furdul: Nu cred că s-a făcut un asemenea studiu, deși ar fi fost necesar, deoarece mai mulți cetățeni au pus la îndoială calitatea acestor lucrări dar și criteriile de clasificare a câștigătorilor licitațiilor efectuate. Greșeala a constat în limitarea implicării primarilor în acest proiect, în dependență de raion. Aleșii locali nu prea au fost implicați în selectarea companiilor care să efectueze lucrările, nici în procesul de efectuare a acestora, din aceste motive mulți nici nu au vrut să semneze pentru a lua în primire aceste lucrări. Ministerul Economiei și S.A. Drumuri ar trebui să soluționeze cumva această problemă deoarece s-a creat o situație ciudată. Deși proprietarii acestor drumuri sunt autoritățile locale, lucrările și întreg procesul a avut loc după cu totul alte reguli. Cei care au efectuat aceste lucrări vin la primar și îi solicită să semneze pentru că s-au cheltuit unu sau cinci milioane de lei. Primarul, pe

Unii critici afirmă că acest program trebuia închis, deoarece a fost unul electoral, doar că Guvernul Maiei Sandu a fost, într-o măsură oarecare, presat de către CALM să îl continue. De ce credeți că acest program trebuie să continue și în acest an și dacă s-a schimbat abordarea acestei guvernări în procesul de implementare?

Viorel Furdul: Cred că e exagerată ipoteza potrivit căreia CALM-ul a presat Guvernarea să continue acest program. Credeți-ne că în cadrul CALM am discutat foarte mult la acest subiect. Erau păreri că nu ar trebui să ajungă bani în localitățile care au beneficiat anterior, ci să fie direcționate resursele doar către localitățile care au fost lipsite de această posibilitate. Noi am atenționat Guvernul că dacă vom alege această cale atunci, în primul rând, afectăm oamenii din teritoriu și deschidem cutia pandorei, deoarece unii ar fi propus să analizăm cum s-au repartizat banii acum cinci sau zece ani. Programul Drumuri Bune a fost modificat înaintea schimbării guvernării în așa fel încât au fost excluse primăriile în care nu s-au înregistrat rezultatele dorite la alegerile parlamentare. Noi credem că decizia Guvernului Maiei Sandu de a distribui cele 650 milioane de lei tuturor localităților incluse în program, ținând cont de numărul de locuitori, inclusiv localităților mici care inițial fuseseră excluse, a fost una corectă.

Cine gestionează acești bani, primarii sau S.A Drumuri?

Viorel Furdul: În acest caz guvernarea a fost pusă în situație, deoarece în majoritatea cazurilor contractele deja fuseseră semnate și pentru acest an. Dacă ar fi fost reziliate aceste contracte ar fi apărut litigii în judecată, iar ca rezultat s-ar fi creat un haos și drumurile nu s-ar mai fi reparate. Iată de ce nu s-a reușit ca banii să ajungă direct în primării. Important este că a fost stabilit totuși acest echilibru între localități și fiecare a primit după numărul populației.

Ce schimbări se doresc în implementarea acestui program?

Viorel Furdul: Nu sunt sigur dacă va mai fi un asemenea program deoarece cam toți recunosc că acest proiect a fost unul cu tentă electorală. Trebuie de identificat niște criterii obiective de repartizare a resurselor care există și care pot fi direcționate pentru drumurile locale. Primarii nu trebuie să meargă cu mâna întinsă la Guvern pentru a cerși niște bani. Trebuie să fie majorate fondurile care sunt destinate reparației drumurilor și să fie distribuite ca și în cazul Fondului Rutier, adică per capita. CALM a venit în acest sens cu propuneri concrete. Noi considerăm că ideal ar fi ca la stabilirea finanțării drumurilor locale să fie luate în calcul mai multe criterii: populația, lungimea drumurilor și necesitatea de a susține localitățile rurale mai mici. Însă, la moment nu există date veridice privind lungimea drumurilor și nu au fost elaborate criteriile/coeficienții de susținere. De aceea am propus să fie majorate/dublate fondurile care sunt destinate reparației drumurilor locale prin acordarea APL a 100% din taxa pe drumuri și ca distribuirea acestor fonduri să fie per locuitor, iar în continuare să se accelereze procesul de înregistrare a drumurilor din intravilanul localităților și să se elaboreze criterii pentru susținerea suplimentară a localităților mai mici.

și al doilea. Au fost încălcări în ambele cazuri. Cu toate acestea, în multe localități rurale s-au văzut rezultatele implementării acestui program, ceea ce este foarte important. Reiteriez că abordarea a fost una incorectă, din acest motiv lucrurile s-au schimbat odată cu apariția unei noi conjuncturi politice. Și în al doilea an de implementare a programului au apărut multiple probleme. În primul rând erau de trei ori mai puțini bani decât suma prevăzută inițial. Nu era niciun fel de criteriu care să justifice de ce unui raion i se aloca 80 de milioane de lei și unui alt raion doar 30 de milioane, deși are o populație de două ori mai mare. Un sat mic putea să primească 3-4 milioane de lei, ceea ce nu e rău, iar într-o localitate mult mai mare ajungea mult mai puțin. Pentru al doilea an de implementare a acestui program au fost planificate lucrări de 1,7 miliarde de lei, în realitate fiind circa 900 de milioane de lei, dintre care cu circa 280 de milioane trebuiau să fie achitate lucrările contractate anul trecut. Real, pentru implementarea programului din acest an au rămas aproape 700 de milioane de lei și Guvernul Maiei Sandu a fost pus în fața acestei realități.

bună dreptate, va întreba cu ce ocazie să semneze pentru un proces în care nu a fost implicat, de ce să transferăm această responsabilitate pe umerii alesului local? CALM expediase o adresare Ministerului Economiei și premierului de atunci pentru a atrage atenția asupra acestor detalii, atenționând că neimplicarea autorităților locale în acest proces poate să ducă la asemenea consecințe. Este o problemă la care trebuie să se găsească o soluție. Iată de ce din cauza unor asemenea abordări unele idei bune sunt discreditate. Când privește finalizarea acestui program, cunoscând că bani erau de trei ori mai puțin decât suma planificată inițial, atunci când s-a schimbat guvernarea apăruse discuții despre modul de repartizare. CALM s-a implicat în procesul de consultare, ne-am întâlnit cu Ministrul Economiei și poziția comună a fost ca programul trebuie finalizat, deoarece banii ajung în localități și oamenii din comunități trebuie să simtă schimbarea. Am insistat ca banii din acest program să ajungă în toate comunitățile incluse în cadrul acestuia. De asemenea, poziția CALM a fost ca banii să fie repartizați ca și în cazul Fondului Rutier, adică după numărul populației.

CALM S-A ÎNTRUNIT LA TBILISI CU ALȚI REPREZENTANȚI AI CONVENȚIEI PRIMARILOR DIN CADRUL PARTENERIATULUI ESTIC!

La și 15 și 16 octombrie, în Tbilisi, Georgia s-au întrunit reprezentanții ai comitetului de coordonare a proiectelor Convenției Primarilor Est și Convenției Primarilor – Proiecte Demonstrative. La eveniment au participat delegații ai ambelor proiecte, ai Uniunii Europene, ai Inițiativei Globale pentru Pactul Primarilor, ai proiectului primarilor UE pentru creștere Economică, etc. Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) este organizația de suport în cadrul Convenției Primarilor Est și a fost reprezentată de expertul Octavii Ivanov.

Scopul întrunirii a fost de studiu proiectele ce se implementează în țările-semnatare ale acestor două programe. Cu susținerea UE, la etapa actuală, în Republica Moldova sunt trei asemenea proiecte: iluminarea stradală în orașul Călărași; măsuri de eficiență energetică în cadrul gimnaziului din orașul Cantemir și construcția în Feștești, Ștefan Vodă a unei centrale cu panouri fotovoltaice de 300 kW care va transforma energia solară în energie electrică, iar din vânzarea acestora, va genera în bugetul local un venit estimat la circa 700 mii lei anual. Perioada de implementare a proiectelor este 2018-2020.

Octavii Ivanov ne-a explicat că printre problemele cu care se confruntă aplicanții la aceste proiecte, inclusiv cei din Republica

se numește „Spark” Business Accelerator, cu o valoare de un milion de euro, finanțat în proporție de 50% de UE și 50% de primăria Tbilisi și are ca obiectiv susținerea viitorilor agenți economici prin oferirea de consultanță de specialitate în finanțe, marketing, analiză de afaceri și asistență în planificarea afacerilor. De asemenea, programul sprijină tinerii antreprenori care lucrează în domenii precum turismul, educația, medicina, sport și asistență medicală, meșteșuguri tradiționale, tehnologie informaționale, idei de afaceri inovatoare în diverse domenii și tehnologii și inovații eficiente din punct de vedere energetic.

În contextul în care în perioada 2021-2027 va fi o nouă etapă de finanțare a altor proiecte s-a discutat despre problemele care

Moldova, este cofinanțarea, „Doar Ucraina și Belarus nu au acest impediment deoarece primăriile mari din aceste țări au capacități financiare impresionante. În Republica Moldova, Agenția de Eficiență Energetică s-a implicat în acest proces dar, deocamdată, doar parțial reușește să ajute. Ne dorim ca pentru anul 2019 să identificăm o formulă care înlăture această problemă.”

În a doua zi a evenimentului, reprezentanții celor două programe au mers să viziteze unul dintre cele 16 proiecte –pilot din cadrul Inițiativei Primari pentru Creștere Economică, implementat în Tbilisi. Acesta

apar în elaborarea planurilor, proiectelor, strategiilor, astfel încât acestea să fie, în măsura posibilităților, înlăturate.

În cadrul UE sunt circa 10 mii de semnături Convenției Primarilor – Proiecte Demonstrative din 59 de țări, care reprezintă aproximativ 314 milioane de cetățeni. De asemenea, 365 de primării din cele șase țări ale Parteneriatului Estic sunt semnatare ale Convenției Primarilor Est, cu o populație de circa 30 milioane. În Republica Moldova sunt 26 de semnături ai Convenției Primarilor Est, cu o populație de aproximativ 500 de mii.

MODALITĂȚI DE PROMOVARE A TURISMULUI LOCAL DISCUTATE DE CALM ȘI FEDERAȚIA ASOCIAȚIILOR DE PROMOVARE TURISTICĂ DIN ROMÂNIA!

La 1 noiembrie, curent, experții CALM au avut o întvedere cu președintele Federației Asociațiilor de Promovare Turistică din România (FAPT) Corina Martin. Modalități de promovare a turismului local din Republica Moldova, în comun cu acțiunile de promovare a turismului din România, dar și facilitarea angajării cetățenilor noștri în România, în domeniul turismului, au fost principalele subiecte abordate.

Potrivit Corinei Martin, destinațiile turistice din Republica Moldova nu sunt promovate. „Am văzut că APL organizează câteva festivaluri deosebite. Dacă am cunoaște din timp calendarul acestora, datele când acestea vor avea loc, agențiile de turism din România ar propune turiștilor români excursii în Moldova în acele perioade, iar către turiștii străini ne-am putea promova împreună, prin circuite combinate, România-Moldova, pentru a oferi un produs tu-

ristic inedit. Consider că printr-o continuă comunicare și o strategie comună de promovare am putea atrage mai mulți turiști străini, împreună.”

De asemenea, s-a discutat despre

faptul că legislația României nu înlesnește accesul cetățenilor Republicii Moldova pe piața muncii din România. Potrivit experților CALM, cetățenii Republicii Moldova nu ar trebui să fie abordați ca

și ceilalți emigranți, dar să beneficieze de anumite facilități.

Corina Martin a declarat că prin modificarea legislației din cele două țări ar putea fi eliminate barierele din acest domeniu. „Școlile profesionale din Republica Moldova ar putea să încheie parteneriate cu hotelierii din România și astfel mulți studenți ar face practică în România, cu posibilitatea ca cei mai buni să fie angajați.”

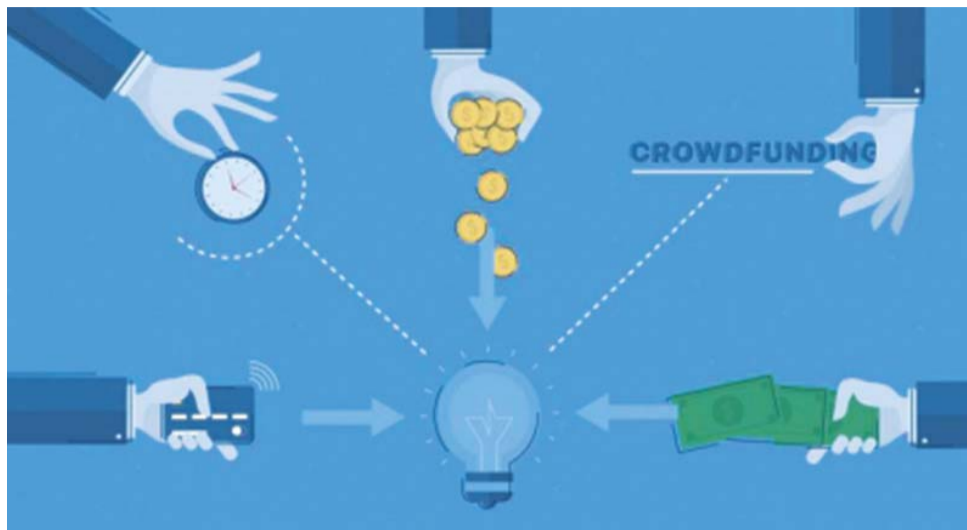
Totodată, experții CALM au fost informați despre faptul că Federația Asociațiilor de Promovare Turistică din România a creat Asociații de Dezvoltare și Promovare a Turismului în parteneriat public-privat, împreună cu Consiliile Județene, primăriile, agențiile de turism, hotelierii, etc, sistem pe care FAPT îl va pune la dispoziția autorităților locale din Moldova, prin intermediul CALM, pentru ca și agențiile de turism din România să primească mai ușor informații despre traseele turistice din Republica Moldova, iar APL din Republica Moldova să aibă mai multe informații despre locurile vacante din România în domeniul turismului.

FINANȚAREA PARTICIPATIVĂ STUDIATĂ DE CALM ÎN COOPERARE CU MIDL!

Experții Congresului Autorităților Locale din Moldova Irina Luncașu, Ludmila Malai și Octavii Ivanov au participat la 11 noiembrie la ședința facilităților MiDL în cadrul căreia au fost supuse dezbaterilor subiecte ce vizează crowdfundingul în cadrul proiectelor MiDL și anume instrumentele ce sunt puse la dispoziția APL prin intermediul experienței proiectelor MiDL. De asemenea, au fost puse în discuție elemente ale campaniilor de crowdfunding, fiind efectuat și un exercițiu practic de colectare de fonduri.

În a doua parte a evenimentului expertul în domeniu social media Nicu Pleșca a prezentat un curs avansat de utilizare a instrumentelor de lucru online.

Necesitatea colectării de fonduri cu implicarea băștinașilor din țară și de peste hotare este dictată de realitățile zilei de

astăzi, iar asociațiile de băștinași și autoritățile publice locale utilizează cel mai frecvent în acest proces anumite instrumente (<https://sprijina.md/> sau Facebook). Ace-

ste instrumente sunt destul de eficiente, practica de circa patru ani fiind o dovadă în acest sens.

Paginile asociațiilor de băștinași rămân

a fi instrumentul de bază prin intermediul căruia se stabilesc legături cu cei care au plecat din comunicate și astfel se creează o platformă de informare/cooperare cu aceștia. Datorită unei metodologii perfecționate de proiectul MiDL și preluată de CALM se acordă consultanță de utilizare a acestui instrument, iar oamenii prin intermediul acestei pagini sunt invitați să scrie un proiect, acesta să fie publicat pe pagina de crowdfunding conform anumitor metodologii și astfel se începe procesul de colectare de fonduri. Este demonstrat deja că cea mai optimă durată de timp de a colecta fonduri este de trei luni, după care se implementează proiectul.

Crowdfunding (numit și finanțare participativă sau finanțarea de către mulțime) este o metodă de finanțare a proiectelor prin utilizarea internetului drept canal de comunicare între inițiatorii de proiecte și persoanele care doresc să investească în respectivele proiecte.

TINERII DIN ÎNTREAGA ȚARĂ AU PROPUȘ RECOMANDĂRI DE POLITICI ȘI SERVICII DE TINERET ACCESIBILE FIECĂRUI TÂNĂR DIN MOLDOVA

Reuniți timp de două zile la Chișinău, pe 21-22 noiembrie, peste 130 de tineri și tinere din întreaga țară, împreună cu reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, inclusiv responsabili de domeniul tineret, manageri și lucrători ai Centrelor Raionale/ Municipale de tineret, reprezentanți ai organizațiilor de tineret, consiliilor de tineret și partenerii de dezvoltare, au trasat direcțiile de dezvoltare a politicilor și serviciilor de tineret din R. Moldova în cadrul Conferinței naționale "Politici și servicii de tineret pentru fiecare tânăr din Republica Moldova", ediția 2019.

Evenimentul a fost moderat de tineri, oferindu-le posibilitatea să-și facă auzită vocea în fața factorilor de decizie și să se inspire din istoriile de succes ale altor tineri.

În mesajul său de salut către participanții conferinței, **Corneliu Popovici**, Ministrul Educației, Culturii și Cercetării a menționat că, din moment ce tinerii reprezintă peste 1/3 din populația Republicii Moldova, contribuția lor la dezvoltarea societății este indispensabilă: "Autoritățile statului vor depune în continuare eforturi pentru promovarea și susținerea tinerilor, astfel încât tinerii să se poată realiza acasă. Iată de ce este esențială diversificarea oportunităților de participare și implicare a tinerilor la nivel comunitar, precum și oferirea serviciilor de calitate pentru tineri la nivel local."

Coordonatoarea Rezidentă ONU a.i. și Reprezentanta UNICEF în Moldova, **Desiree Jongsma**, a spus că: "Familia ONU în Moldova pledează pentru valorificarea potențialului tinerilor, ca agenți ai schimbării pentru Agenda Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030. Ne-am angajat să continuăm munca noastră pentru și cu tinerii din Moldova, pentru a pune capăt inegalităților și pentru a ne asigura că toți băieții și fetele, indiferent de etnie, capacitate, reședință rurală sau urbană, se bucură de drepturi și șanse egale pentru a prospera."

La rândul său, **Rita Columbia**, Reprezentanta UNFPA în Moldova, a precizat că: "Astăzi, aproape jumătate de milion de tineri cu vârsta de 15-35 de ani din toate raioanele țării pot beneficia de serviciile Centrelor de tineret, ce funcționează în 44 de localități, inclusiv sate, orașe și municipii. Este vorba de tineri cu diferite necesități și abilități, iată de ce este important ca serviciile să fie accesibile și incluzive pentru fiecare."

astfel de evenimente, permite tinerilor să-și facă vocea auzită."

Tatiana Zaharia, voluntară la Centrul Municipal de tineret Chișinău: "Noi avem oportunități de care putem să beneficiem prin intermediul Centrelor de tineret, dar și al altor organizații de tineret, care mereu oferă activități și evenimente menite să contribuie la dezvoltarea personală și profesională a tinerilor."

Conferința "Politici și servicii de tineret pentru fiecare tânăr din Republica Moldova" se află la a doua ediție și reprezintă o platformă de interacțiune pentru actorii de tineret din întreaga țară.

Ion Bulhac, voluntar la Centrul de tineret Fălești, a spus: "Tinerii trebuie să se implice în deciziile ce îi vizează, deoarece adulții nu pot să cunoască toate necesitățile generației noastre. Participarea la

Participanții la Conferință au avut posibilitatea să afle istoriile de viață ale unor tineri de succes din Republica Moldova, care au reușit în diferite domenii, cum ar fi jurnalism, artă sau business. În cadrul unei sesiuni speciale – Youth Talks – aceștia au inspirat tinerii prin exemplele lor motivaționale și i-au îndemnat să fie activi și să depună eforturi pentru a reuși.

Adriano Marian, fondator

și dirijor Moldovan National Youth Orchestra a subliniat că: "Este important ca tinerii să-și găsească drumul pe care să-l urmeze, și cu o viziune bine gândită, să lucreze foarte mult pentru a-și atinge visul."

La sfârșitul conferinței, participanții au aprobat un șir de propuneri și recomandări ce vor fi adresate autorităților, donatorilor, societății civile pentru a facilita coordonarea în procesul de elaborare a politicilor și serviciilor de calitate în interesul tinerilor. Concluziile din grupurile tematice vor sta la baza deciziilor și programelor ce oferă oportunități de implicare civică, dezvoltare personală și participare a tinerilor, contribuind astfel la dezvoltarea comunităților din Republica Moldova.

Recomandările vor fi incluse în Declarația finală a Conferinței ce va fi remisă tuturor ministerelor de resort și instituțiilor relevante, pentru a integra dimensiunea de tineret în politicile și programele sectoriale.

Conferința a fost organiza-

VALENTINA CASIAN: PUN SUFLET ÎN TOT CE FAC, DOAR ASTFEL MĂ POT RIDICA LA ÎNĂLȚIMEA ÎNCREDERII PE CARE MI-O ACORDĂ CĂTĂȚENII

Valentina Casian este autoarea jurnalului săptămânal Europa Liberă.

Născută la 29 septembrie 1969, în orașul Strășeni. După absolvirea școlii din localitate, a urmat studiile la Universitatea Tehnică (1987 – 1991, specialitatea inginer-tehnolog), continuate la Universitatea Liberă din Moldova, Facultatea Drept (2010). În perioada 2011-2014 – masterat în științe politice, Academia de Administrare Publică. Din 2011 – prezent – primar al municipiului Strășeni, neafiliat politic. Vicepreședinte al Congresului Autorităților Locale din Moldova. Președinte al Asociației primarilor din raionul Strășeni. 2016 – prezent – membru al Delegației din partea Republicii Moldova la Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei. Membru al Comitetului de Monitorizare al Consiliului Europei. Cătățean de Onoare al orașului Davis, California, SUA.

Luni IMPRESII LA ÎNCEPUT DE MANDAT

La 20 octombrie am primit votul strășenienilor pentru cel de-al treilea mandat. Țin să le mulțumesc pentru încrederea acordată și să remarc că, aceasta este cea mai mare răsplătă și măsura aprecierii eforturilor depuse și realizărilor obținute în perioada anilor 2011-2019.

Votul locuitorilor municipiului Strășeni oglindește dorința de a continua munca de reconstrucție și modernizare a comunității și voința noastră de a o materializa prin implicare și profesionalism. Mă bucur că pot să mulțumesc tuturor celor care fac parte din echipa care încearcă să aducă prosperitate localității în care trăim. Prima zi din actualul mandat a fost una deosebită: am avut parte, spre deosebire de alte zile din activitatea mea de primar, de niște momente foarte emoționante – în birou intrau oameni simpli și până la lacrimi, împărțeau bucuria rezultatelor alegerilor din 20 octombrie.

Din punct de vedere al activității, a fost o zi obișnuită, cu o continuitate în toate proiectele în derulare de infrastructură – vizite în teren, rapoarte, intervenții cu ajustări, la solicitările cetățenilor. Totodată, am avut responsabilitatea maximă de a mă preocupa de pregătirile către Ziua Municipiului Strășeni cu Hramul Bisericii Sfânta Cuvioasa Parascheva. Aceasta a devenit deja o tradiție, în fiecare an, când culorile frumoase își încep timpuriu cucerirea dealurilor, asemuite de vânturile toamnei, fiind un prilej de sărbătoare, dar și de meditație asupra destinului acestei localități. În această zi sunt adunate colective din întreaga țară, cât și de peste hotare. Ne-am propus în acest an, la prima ediție, desfășurarea Festivalului "Dor de cânt și joc". Anterior, șapte ani la rând, am organizat, în parteneriat cu Despărțământul „Mihai Eminescu” ASTRA Strășeni, președinte Claudia Nestor, Om Emerit în Cultură, Festivalul Obiceiurilor și Tradițiilor de Nuntă. Este un element foarte important în toată activitatea noastră - dacă vrem să supravie-

țuim peste veacuri, dacă vrem să știm cine suntem și cum ne numim, trebuie să așezăm în strategia prosperității naționale pe primul loc redobândirea ființei, reîntregirea hotarelor spirituale, reconstruirea obiceiurilor strămoșești, a legilor nescrise care au făcut ca acest neam să scriească, să uimească prin alcătuirea lui specială.

Tradițiile și obiceiurile sunt foarte importante pentru un popor, pentru că îl definesc și îi mențin identitatea de-a lungul timpului. De aceea, oricât de atrași am fi de nou, este necesar să cunoaștem și să ducem mai departe tradițiile și obiceiurile românești, pentru a nu uita valorile poporului în care ne-am născut!

Este o muncă enormă, în care au fost prinși practic toți funcționarii primăriei municipiului Strășeni, dar și agenții economici din localitate, prin contribuția lor financiară, meșterii populari, întreprinderile Municipale, toate instituțiile din subordine, dar și o parte din consilierii locali.

"LEGAL, APL SUNT AUTONOME, DAR EXTREM DE FRAGMENTATE ȘI FĂRĂ DE RESURSE ȘI CAPACITATE NECESARĂ PENTRU A ACORDA SERVICII DE CALITATE LA NIVEL LOCAL. PENTRU A IMPLEMENTA CU SUCCES NUMEROASELE PREVEDERI ALE UNUI SISTEM ADMINISTRATIV MODERNIZAT, SE IMPUN INTERVENȚII PROMPTE NU NUMAI LA NIVEL CENTRAL, DAR ȘI ACȚIUNI CONCRETE LA NIVELUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE."

Marți ÎMBUNĂȚĂȚIRI LA NIVEL NAȚIONAL PENTRU ADMINISTRAȚIA LOCALĂ

Astăzi, Republica Moldova nu trece prin cele mai ușoare perioade politice și administrative, însă acesta nu este un motiv ca să lăsăm mâinile în jos și să batem pasul pe loc. Experiența acestor ani a demonstrat că putem face lucruri bune și eficiente doar atunci când muncim umăr la umăr, într-o singură direcție și cu o viziune comună. Guvernul central trebuie să respecte CALM-ul, dacă dorește să construiască politici efective pentru cetățeni. Acest obiectiv se poate de realizat doar prin parteneriatul dintre guvernul central și cel local. CALM este cel care trebuie să facă acest lucru și sperăm că vom progresa în acest sens.

Ca să decurgă lucrurile bine, în primul rând, este nevoie de o administrație publică descentralizată și autonomă. Reforma de descentralizare este cea mai importantă reformă a țării. Trebuie să li să permită oamenilor să ia decizii cu privire la bugetele locale. Oamenii din comunitățile locale înțeleg că dacă au o

problemă, trebuie să poată să o rezolve imediat, nu în anul următor.

Legal, APL sunt autonome, dar extrem de fragmentate și fără de resurse și capacitate necesară pentru a acorda servicii de calitate la nivel local. Pentru a implementa cu succes numeroasele prevederi ale unui sistem administrativ modernizat, se impun intervenții prompte nu numai la nivel central, dar și acțiuni concrete la nivelul administrației publice locale. Capacitatea administrativă a APL este serios afectată de lipsa unor mijloace și resurse umane, logistice, patrimoniale și financiare consistente pentru a susține cu succes serviciile publice locale tot mai solicitate de către cetățeni.

Drepturile oamenilor trebuie să fie veritabile, trebuie să fie exercitată democrația la nivel local, să nu se discute despre aceasta atât de mult, să nu fi e doar inițiative legislative, ci să li să permită oamenilor să decidă în privința resurselor financiare, iar rezultatele vor deveni vizibile. Spun că primii ani sunt cei mai dificili. Când înfăptuim descentralizarea, întrebarea pe care trebuie să ne-o punem este: când încep acești zece ani: astăzi, luna viitoare ori niciodată?

Câteva momente / acțiuni concrete vreau să le menționez în acest sens:

- Accesul la Curtea Constituțională, ședințele Guvernului;
- Competența de schimbare a destinației terenurilor a revenit autorităților locale;
- Sistemul de salarizare a fost modificat;
- O parte din resursele Fondului rutier le revine autorităților locale, pe cap de locuitor;
- În proiect, la moment este: 100% din impozitul pe venit persoane fizice la sate și 50 % la orașe/municipii să rămână la nivel local, față de 75 și, respectiv 20/35 ce avem la moment;
- Simplificarea procesului de evaluare a bunurilor imobiliare;
- Acordarea scutiilor la impozit de către APL;
- Transferarea către APL a dreptului de a stabili plafonul maxim la impozitul funciar/ imobil;

Care sunt avantajele procesului de descentralizare?

Aceasta apropie procesele decizionale de cetățeni, sporește democrația, responsabilitatea și controlul democratic; permite participarea publică, adoptarea deciziilor devine flexibilă; serviciile se pot adapta potrivit situației, necesităților și așteptărilor comunităților; standardele și principiile Cartei Europene a Autonomiei Locale se aplică mai bine în administrația publică locală.

Miercuri PENTRU CEL CE VA CĂȘTIGA ALEGERILE LA CHIȘINĂU

Cele mai multe dintre provocările executivilor sunt legate de modul în care își pot motiva echipele astfel ca acestea să se dedice cu entuziasm obiectivelor majore și binelui comun. Pentru ca acest lucru să-i reușească viitorului primar de Chișinău, acesta trebuie să aibă un set de abilități:

- În primul rând, trebuie să-și iubească orașul
- Profesionalism, disponibilitate și dedicație
- Integritate, gândire critică, spiritul de echipă
- Capabil de a-și apăra convingerile, flexibil la schimbările pozitive

• Caracterul este o calitate foarte importantă: Psihologii susțin că o persoană ia în medie circa 15.000 de decizii în fiecare zi, cele mai multe dintre acestea fiind legate de modul în care alegem să ne comportăm cu persoanele cu care interacționăm pe parcursul zilei. Liderii trebuie să ia decizii în permanență și să se asigure că alegerile lor sunt corecte.

• Curajul și tăria de caracter reprezintă cele mai importante trăsături de personalitate în leadership și sunt cel mai adesea dezvaluite în situații de criză. Un lider adevărat, însă, își va asuma rezultatul slab și va căuta să protejeze membrii echipei sale. În momentele de criză va căuta, în primul rând, soluții pentru a rezolva situația și a merge mai departe, apoi se va întreba pe sine cu ce a greșit și care este contribuția sa la rezultatul nesatisfăcător, și în cele din urmă va căuta să afle cu ce au greșit membrii echipei sale, pentru a evita repetarea aceluiași erori pe viitor;

- Un primar trebuie să se perfecționeze conti-

nuu, pentru a fi în pas cu toate schimbările și să răspundă cerințelor crescânde ale cetățenilor;

• Cât mai aproape să fie de cetățeni – aceasta este cheia succesului în tot procesul de administrare.

Joi STRASBOURG

Agenda săptămânii a cuprins și un alt eveniment important - cea de-a 37-a sesiune a Congresului Autorităților Locale și Regionale a Consiliului Europei "Primării care protejează democrația". Este o experiență de excepție și punctul de pornire în tot procesul de modernizare a sistemului de administrare publică locală.

Cele mai importante subiecte în cadrul acestei sesiuni au fost: lansarea unui nou instrument online CARTA-MONITOR. Această bază de date prezintă rapoartele privind aplicarea prevederilor Cartei europene a autonomiei locale, permite să se facă cercetări cu privire la ratificarea dispozițiilor, conformitatea punerii în aplicare a acestora și recunoașterea principiului autonomiei locale în Constituție sau legislația națională a statelor. Carta europeană a autonomiei locale este unul dintre instrumentele-cheie ale Consiliului Europei, ratificată de Republica Moldova, ce vine să contribuie la asigurarea armoniei între cetățeni ca persoane fizice și instituțiile lor și între autoritățile locale și guvernul central.

Dezbaterile sesiunii au mai fost concentrate pe orașele inteligente și securitatea cibernetică, noile tehnologii fiind un instrument pentru îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și stimularea transparenței. Intenția reformei sistemului de auto-governare locală și regională este de a construi capacitatea administrativă a unităților locale relevante și de a extinde domeniul de aplicare al autogovernării în domeniile planificării, finanțelor și prestării serviciilor. Totodată, a fost abordat subiectul rolului primarului, ca punte de legătură între cetățeni și restul politicului, asigurarea condițiilor, garanției, pentru ca aceștia să-și poată exercita atribuțiile.

Pe ordinea de zi a Comitetului pentru afaceri curente, a fost inclus subiectul privind violența de gen împotriva femeilor în politică la nivel local și regional, care evidențiază, necesitatea de a combate discursul de ură și atacurile împotriva femeilor alese sau care participă la alegeri, deoarece acest lucru creează obstacole pentru ca aceștia să participe pe deplin și pe egalitate în viața politică. Există o provocare comună de a schimba percepția femeilor în politică, prin ruperea tăcerii și educație. Această problemă face parte din prioritățile Congresului pentru 2017-2020, care se concentrează pe promovarea egalității de gen și prevenirea violenței împotriva femeilor.

Următoarea vizită de monitorizare în Republica Moldova este planificată pentru perioada 20-21 noiembrie 2019.

Vineri

Vizita, întreprinsă în Republica Populară Chineză, la invitația autorităților chineze din orașul Ziyang, constituie un nou început, pentru dezvoltarea unei colaborări durabile și valorificarea unor noi oportunități economice și culturale pentru Municipiul Strășeni.

Aceasta a fost organizată cu sprijinul promotorilor relațiilor bilaterale moldo-chineze, Centrului Moldo-Chinez de Cooperare Social-Economică, Președinte Radu Plămădeală. În cadrul vizitei au fost prezentate principalele puncte forte pe care Municipiul Strășeni le deține pentru atragerea cât mai multor investitori și pentru dezvoltarea unor relații bilaterale.

Identificarea noilor oportunități, care să ajute la intensificarea raporturilor economice și culturale dintre Municipiul Strășeni și localitățile altor țări, rămâne în continuare o prioritate a actualei administrații, pentru dezvoltarea și modernizarea localității.

La sfârșit de săptămână, răsfoiesc agenda, pentru o evaluare a tuturor celor propuse, examinez corespondența cu partenerii de dezvoltare, ONG, instituțiile publice, agenții economici din comunitate, cu cetățenii, le mulțumesc tuturor și pun temelia activității pentru perioada ce urmează, plină de optimism și încredere. Eu îmi iubesc localitatea de baștină, pun suflet și dragoste în tot ce fac, doar astfel te poți ridica la înălțimea încrederii pe care ți-o acordă cetățenii în ziua alegerilor locale.

PRIMARUL MUNICIPIULUI CAHUL NICOLAE DANDIȘ: „AM PUTEA FACE MAI MULTE PENTRU TINERI”

În contextul întrunirii regionale cu genericul „Primarii pentru Copii» ce s-a desfășurat recent la Atena, Grecia, primarul municipiului Cahul Nicolae Dandiș a explicat pentru calm. md cu ce provocări se confruntă APL în procesul de creare a condițiilor favorabile pentru copii și tineri, dar și ce politici ar motiva tânără generație să se regăsească în orașele din Republica Moldova.

Ați participat la reuniunea regională a „Primarilor pentru Copii” de la Atena...

Nicolae Dandiș: Am fost invitați să participăm pentru a discuta despre rolul primarilor, autorităților locale în domeniul protecției și drepturilor copiilor, dar și crearea condițiilor pentru copii la nivel local. Evenimentul a fost organizat de UNICEF Europe&Central. În funcție de țara pe care au reprezentat-o, majoritatea participanților au venit cu exemple, cu problemele cu care se confruntă, ce măsuri întreprind în acest domeniu la nivel local, dar și care sunt provocările comune în zona Europei și a Asiei Centrale. Noi am putea să învățăm din experiența altora, să ne asumăm unele angajamente de a face mai mult pentru generația viitorului, dar și să evidențiem rolul autorităților locale în crearea condițiilor mai bune pentru copii. Au fost prezentate și exemple când autoritățile locale se confruntă cu migrația, dar și cum sunt integrați în acele zone copiii migrantilor, cum sunt asigurate condițiile necesare pentru studii, care sunt provocările în lipsa descentralizării sau insuficienței resurselor, mă refer la grădinițe, școli care ar trebui să corespundă tuturor normelor. Am vorbit despre implicarea copiilor în procesul de dezvoltare a comunităților, în procesul decizional, voluntariat, etc.

Este Cahulul o localitate prielnică

că pentru copii, pentru adolescenți?

Nicolae Dandiș: Este. Noi avem un centru regional, educațional, universitar, cu foarte multe instituții de învățământ. Respectiv, ponderea tinerilor este destul de mare în Cahul și încercăm să creăm condiții pentru ca ei să fie implicați, așa cum prevede curriculum școlar, atât în cadrul activităților instituțiilor, cât și în cele extrașcolare, să petreacă util timpul liber, de exemplu, în cluburile sportive, să practice sportul, dansul, activități de voluntariat în cadrul diferitor ONG-uri, etc. Cahul

și cu siguranță este loc de a face și mai mult pentru ei.

Ce provocări întâmpinați când vă propuneți să realizați unele obiective în acest domeniu?

Nicolae Dandiș: Sunt două direcții. Una ține de proiectele mai mari privind infrastructura, în special cea sportivă, care implică costuri sporite și aici avem o provocare. În procesul de consultare a tinerilor, când am elaborat strategiile de dezvoltare a localității, erau foarte multe solicitări privind crearea unor terenuri de tenis, de fotbal, bazin de

a fost de două ori în ultimii 5 ani capitala națională a tineretului. Majoritatea percep în calitate de copii doar pe cei de la grădiniță însă, conform cadrului legal, copiii sunt toți cei de până la 18 ani, respectiv sunt foarte multe activități cu participarea adolescenților, implicarea lor în structurile de autoadministrare, în instituțiile de învățământ, fie că sunt consiliile elevilor, fie că sunt organe decizionale în cadrul unor asociații obștești în care avem fonduri pentru tineri, etc. Cred că în Cahul este un mediu favorabil pentru tineri. Sigur că este nevoie să-i susținem mai mult, să alocăm mai multe resurse, în funcție de

înot, etc, iar din lipsă de resurse aceste obiective devin niște provocări. O altă provocare constă în elaborarea mai multor acțiuni de motivare a tinerilor. Deseori constatăm că avem mulți tineri pasivi, că e nevoie de mai mulți organizatori sau lideri care să-i motiveze să se implice, să nu participe unii și aceiași în cadrul inițiativelor noastre. Deci, este nevoie de mai mulți lideri, organizatori comunitari care să direcționeze energia, timpul și potențialul tinerilor în activități utile.

Locuri de muncă atractive pentru tineri sunt în Cahul?

Nicolae Dandiș: E greu să spui astăzi că nu prea sunt locuri de muncă,

doar că ele nu sunt suficiente de motivate pentru ca tinerii, chiar și imediat după absolvirea facultății, să dorească să rămână pe loc, să-și poată întemeia o familie, să aibă condiții unde să locuiască... În administrația publică locală sunt mai multe funcții unde aș dori să atrag tineri, dar anume mărimea acestor salarii este unul din factorii ce nu-i motivează să se angajeze la noi. În Cahul sunt locuri de muncă dar, la fel cum e și în întreaga țară, ele nu sunt suficiente de motivante. Atât în sectorul public cât și în sectorul privat se solicită persoane cu înaltă pregătire profesională, iar pentru a fi mai bine plătiți candidații trebuie să aibă experiență. Din păcate, cei care nu au această experiență nu pot pretinde să obțină asemenea funcții. În cadrul Centrului regional de inovații și dezvoltare tehnologică ce va fi creat în Cahul ne propunem ca în domeniul IT să fie implicați tineri care studiază specialitățile respective la Colegiu sau la Universitate, astfel încât cei care au capacități în domeniul tehnologiilor informaționale să aibă oferte salariale mult mai mari. Aceasta este una dintre direcțiile la care se lucrează. Evident că atunci când se confruntă cu lipsa de angajați, anumite instituții sunt determinate să majoreze salariile pentru a putea găsi pe piața locală forța de muncă de care au nevoie sau acceptă oameni cu mai puțină experiență dar care sunt motivați să învețe.

Faptul că la Cahul aveți o instituție superioară de învățământ vă ajută să atrageți această forță tânără de muncă sau nu?

Nicolae Dandiș: Sigur că acesta este un avantaj. Studiind aici, mai mulți tineri și-ar dori să rămână acasă, să-și găsească un loc de muncă și un loc de trai și este o precondiție bună faptul că avem cu cine lucra, avem potențial. În același timp, acest lucru nu garantează că absolvind la Cahul va rămâne să lucreze la noi dacă nu găsește pe piață

niște salarii care să răspundă așteptărilor. Totuși, din acest punct de vedere suntem mai favorizați comparativ cu alte localități care nu au asemenea instituții de învățământ și, cu siguranță, devine mai complicat pentru cineva care absolveste într-o altă localitate să-și caute la baștină sau în altă parte un loc de muncă. Așa cum este și firesc, mulți tineri încă din anii studenției încearcă să studieze piața și să decidă unde ar putea să se integreze imediat după absolvire.

Autoritățile locale ar putea oferi spații locative pentru tinerii care ar dori să se angajeze, de exemplu, în administrația locală?

Nicolae Dandiș: Ne dorim acest lucru, dar pentru aceasta este nevoie de investiții mari. Avem niște imobile care ar putea fi transformate în locuințe de serviciu pentru tinerele cadre didactice, pentru cei care lucrează în instituțiile publice. Astăzi, din păcate, autoritățile publice locale nu își permit din sursele proprii să construiască imobile, pentru aceasta ar fi binevenite niște programe naționale, anumite granturi sau niște oportunități de finanțare nerambursabilă care să finanțeze anumite reabilitări sau reconstrucții a unor imobile puse la dispoziție de administrația locală. Cred că în mai multe localități sunt astfel de imobile sau proprietăți care nu sunt valorificate. În Cahul avem vreo două cămine care am putea, dacă ar fi mai multe resurse financiare, să le utilizăm în acest scop. Ne dorim acest lucru, căutăm resurse dar fiind bugetele prea mici evident că nu este real ca doar cu posibilitățile noastre să reușim. Acest obiectiv rămâne o prioritate deoarece ar fi un factor foarte important să-i motivăm să rămână aici, chiar și cu salariile care sunt pe piață. Astăzi acest salariu se cheltuie tot pentru plata chiriei ceea ce nu este deloc încurajator. Dacă tânărul specialist ar avea o locuință salariul îi va permite să rămână aici, la Cahul.

PRIMARUL DE ȘTEFAN VODĂ VLADISLAV COCIU: „AM CANDIDAT FĂRĂ RESURSE FINANCIARE, FĂRĂ ECHIPĂ, DOAR CU NUMELE MEU ȘI CU DUMNEZEU”

A activat timp de 16 ani în calitate de primar al satului Carahasani, iar la alegerile din 20 octombrie a candidat la funcția de ales local în orașul Ștefan Vodă și a câștigat competiția. De ce este mai avantajos să conduci o localitate urbană cu mai mulți locuitori dar și mai multe probleme decât în una rurală, cine l-a ajutat în campanie și ce sentimente trăiește un candidat atunci când află că victoria îi aparține aflăm de la alesul local Vladislav Cociu.

Ați fost primar într-o localitate rurală, ați ajuns într-o poziție similară doar că în orașul Ștefan Vodă...

Vladislav Cociu: Cred că în cele patru mandate de primar în Carahasani am reușit să realizez tot ce mi-am propus. Am avut un plan strategic de dezvoltare socio-economică, am lucrat împreună cu sătenii și sunt mândru de ceea ce am reușit să facem. Voiam să pun punct carierei mele de primar, deoarece consideram că nu e cea mai bună alegere, însă vecinii mei de la bloc

(locuiesc în Ștefan Vodă), atât cei mai în vârstă, cât și cei mai tineri au insistat să candidez considerând că aș putea realiza multe din probleme orașului.

De ce este mai avantajos să gestionezi un oraș decât un sat?

Vladislav Cociu: Activând în calitate de primar într-o localitate rurală nu am avut doi viceprimari, nici prea multe servicii și oricum am reușit să aducem investiții enorme. În Ștefan Vodă se spunea că e greu de schimbat lucrurile, că nu sunt bani, eu cred însă că un primar de oraș are mult mai multe oportunități, are cu cine să lucreze, începând cu angajații din cadrul primăriei și terminând cu responsabilii de servicii. Plimbându-mă în zilele de odihnă cu copiii prin orașul Ștefan Vodă și având deja ochiul format de ales local vedeam ceea ce ar fi fost posibil de făcut dacă era dorință și capacitate. De mulți ani nu s-a mai construit nimic în Ștefan Vodă, iar eu consider că pot fi de folos acestui oraș. Cred că am putea moderniza serviciul de salubritate, construi sistemul de canalizare în sectorul particular, mai ales că avem suport din partea Consiliului raional iar proiectul teh-

nic este deja realizat și ne rămâne să găsim resurse pentru implementarea acestui obiectiv, sunt și alte obiective.

Din start ați fost încrezător că veți învinge în această competiție electorală?

Vladislav Cociu: Am candidat independent, fără resurse financiare, fără echipă, doar cu numele meu, cu Dumnezeu și cu multă rugăciune din partea duhovnicilor mei. Am fost sigur de victorie pentru că m-am întâlnit cu mulți oameni, iar cetățenilor le place să

vorbească, să dea mâna cu candidații, să fie ascultați și ajutați. Am fost într-un dialog continuu cu cetățenii și cred că acest lucru m-a ajutat. Miza mea au fost oamenii de rând, niciodată nu am ținut cu „nacialnicii”. Am experiență dar și cunoștințe vaste în domeniul APL. Îi spuneam duhovnicului meu că am foarte mulți prieteni, cumetri, toți cu afaceri, care până a începe campania electorală îmi promiteau tot sprijinul însă au dispărut cam toți atunci când am avut într-adevăr nevoie de ajutor. Părintele

mi-a spus că după alegeri voi avea și mai mulți „prieteni” și acest lucru s-a confirmat. În două zile m-au sunat peste 1300 de cetățeni. Îi mulțumesc bunului Dumnezeu pentru că m-am înscris în această cursă și mi-am făcut încă o concluzie despre națiunea noastră basarabeană. A fost ca o radiografie, i-am văzut pe toți care și în ce măsură s-a implicat. Rezultatul însă mă bucură, voi apăra interesul cetățenilor, dar nu a unui grup îngust de oameni, mă voi dedica întru totul acestui oraș.

Ce sentimente trăiește un candidat atunci când află că a câștigat alegerile, că cei mai mulți oameni i-au încredințat votul de încredere?

Vladislav Cociu: Am candidat de mai multe ori și pe parcursul anilor am obținut un soi de imunitate. Am primit vestea liniștit, pentru că simțeam acest lucru, familia mea și-a făcut mult mai multe griji decât mine, sigur însă că victoria mă bucură. Atunci când merg prin oraș toți mă salută. Victoria în alegeri înseamnă și o responsabilitate enormă, oamenii te urmăresc cum și cu cine vorbești, cum te îmbraci, ce acțiuni întreprinzi și așteaptă rezultate.

ROMAN CIUBACIUC, PRIMARUL ORAȘULUI CANTEMIR: „ÎMI DORESC CA NUMĂRUL POPULAȚIEI SĂ AJUNGĂ LA CEL CARE A FOST CÂNDVA”

Roman Ciubaciuc este primar al orașului Cantemir la al treilea mandat. A adus investiții de milioane de euro și își propune să creeze condiții atractive de trai astfel încât, în timp, populația orașului Cantemir să se dubleze. Cum crede că va reuși acest lucru aflăm din interviul pentru calm.md.

Ce proiecte sunt în desfășurare acum în Cantemir?

Roman Ciubaciuc: În orașul Cantemir sunt în derulare două proiecte finanțate de Uniunea Europeană. Primul prevede termozolarea a patru instituții de învățământ. Recent au fost finalizate lucrările la o grădiniță, anul viitor vom încheia lucrările la a doua grădiniță, la gimnaziu și liceu. Va fi construită și o cazangerie pe bază de biomasă, toate cele patru instituții vor fi dotate cu panouri LED și cu colectoare solare pentru apă caldă. Suma totală a proiectului care se implementează al treilea an este de 840 mii de euro. Cel de-al doilea proiect presupune construcția sistemului de canalizare și a stației de epurare în orașul Cantemir. În luna iunie curent a avut loc lansarea, iar suma totală ce va fi investită până în 2021 constituie 11 milioane de euro. Tot cu finanțarea UE am soluționat problema iluminatului public în oraș, am dotat tot orașul cu panouri LED, a fost un proiect implementat împreună cu orașul Ocnița. Suma investită a fost de

500 mii de euro, câte 250 de mii revenind fiecărui oraș.

Cât de accesibile sunt aceste proiecte finanțate de partenerii Republicii Moldova și dacă sunt acestea de ajuns pentru multitudinea de necesități din comunitățile locale?

Roman Ciubaciuc: Nu pot să spun că e greu să le accesăm, deși în cazul oricăror proiecte există concurs. Cred că atunci când ai un obiectiv bine stabilit se găsesc și modalități de a le realiza. Consider că există destul de multe programe de finanțare. Proiectul ce prevede iluminarea publică stradală și termozolarea începerilor publice este finanțat în cadrul Convenției Primarilor, au fost deja două apeluri și noi am câștigat, ceea ce ne bucură. Sunt și alte proiecte, poate mai mici, uneori câștigăm, altele nu, important este să nu ne pierdem speranța.

Reușiți să mergeți prin alte orașe din Republica Moldova pentru a vedea cum se schimbă lucrurile? Din acest punct de vedere sunteți mulțumit de realizările Dvs?

Roman Ciubaciuc: Da, sunt mulțumit. Sunt orașe care deja au lumină, altele au canalizare sau drumuri. Noi încercăm să facem în așa fel încât Cantemirul să aibă toate aceste utilități și sper că vom ajunge la asemenea realizare.

Oamenii din Cantemir văd aceste schimbări, le prețuiesc sau au așteptări mult mai mari de la autoritățile locale?

Roman Ciubaciuc: E și firesc ca oamenii să aibă așteptări mari. E clar că la inițierea lucrărilor pentru crearea sistemului de canalizare va fi săpat tot orașul, va fi necesar de investit foarte mulți bani pentru reabilitarea drumurilor, de construit trotuare acolo unde nu sunt, dar cred că vom face față și acestor provocări. Cred că oamenii văd schimbările pentru că acestea sunt vizibile.

În afară de infrastructură oamenii au nevoie și de locuri de muncă...

Roman Ciubaciuc: Într-adevăr, oamenii din oraș au mai plecat. Totuși, să construim infrastructura, drumurile, să renovăm grădinițele și școlile fără a avea copii ar fi o muncă egală cu zero. La capitolul locuri de muncă, în ultimii doi ani pot afirma că sunt schimbări. Deja există peste 500 de locuri de muncă create

pentru servicii de croitorie, sunt și multe funcții vacante. Odată cu implementarea sistemului de canalizare devin solicitate multe locuri de muncă pentru bărbați. Lucrăm pentru a crea un parc industrial în vederea dezvoltării businessului mic și mijlociu. În oraș funcționează o fabrică de conserve, nu are amploarea de altă dată, dar îi ajutăm pentru a identifica noi piețe de desfacere. Negociem acum cu autoritățile din orașul Voronej, Rusia, deja a fost expediat primul lot de produse, ei sunt mulțumiți și cred că de la anul vom avea o piață de desfacere și acolo.

Reușiți să stabiliți mai multe parteneriate cu colegi din alte țări?

Roman Ciubaciuc: Avem relații foarte bune cu colegii din Moinești, județul Bacău, dezvoltăm relațiile cu colegii din Rusia

dar și cu cei din Cehia, încercăm de peste tot să acumulăm experiență.

Ce beneficii aduc aceste colaborări?

Roman Ciubaciuc: Cu colegii din România lucrăm de aproape 10 ani. Avem mai multe schimburi culturale și educaționale. În baza acordului încheiat între primăriile Cantemir și Moinești există acorduri de colaborare între instituțiile școlare, foarte mulți tineri au fost la tăbăra de odihnă din Moinești, fără plată, învățătorii, dar și elevii fac schimb de experiență.

Ce obiective mai aveți pentru al treilea mandat?

Roman Ciubaciuc: Obiectivul meu cel mai important nu este valabil pentru acest mandat, îmi doresc ca, în timp, în orașul Cantemir numărul populației să ajungă la cel care a fost cândva, adică de la cinci mii de locuitori să crească până la 10 mii. Pentru aceasta oamenii trebuie să aibă servicii de calitate, locuri de muncă, zone de agrement, etc. Muncim pentru a realiza acest deziderat și cred că rezultatele noastre vor avea efect în timp. Nu am mare speranță că mulți se vor întoarce, dar cel puțin migrația locală care există va genera stabilirea cu traiul în orașul nostru a mai multor oameni din satele vecine. În orașul Cantemir m-am născut, îl iubesc foarte mult și vreau să-i întorc slava de odinioară, cu produsele noastre și cu oamenii deosebiți pe care îi avem.

VALENTINA CARASTAN, PRIMAR DE SLOBOZIA MARE, CAHUL: „PUTEM SCHIMBA LUCRURILE ȘI NE SIMȚIM ÎMPLINIȚI ATUNCI CÂND REUȘIM”

Dezvoltarea turismului rural este o preocupare a administrației publice locale din Slobozia Mare, Cahul. Primarul Valentina Carastan consideră că această ramură ar putea dezvolta economia localității aducând beneficii atât pentru locuitori cât și pentru administrația publică locală. Slobozia Mare este într-adevăr un loc prielnic pentru dezvoltarea turismului rural, aici se află una dintre minunile naturale ale Republicii Moldova – „Rezervația Prutul de Jos”, din componența căreia face parte lacul Beleu și o rețea de bălți care formează un ecosistem unic. Palatul Culturii, câteva muzee, casele meșterilor populari sunt alte atracții turistice care merită a fi vizitate.

Ce întreprinde administrația publică locală din Slobozia Mare pentru a dezvolta turismul local?

Valentina Carastan: Creăm

condiții pentru ca producătorii din Slobozia Mare să poată să-și realizeze munca, susținem gospodarii care doresc să ofere locuri de cazare pentru turiști. Atragem micii întreprinzători în diferite proiecte pentru ca ei să poată să dezvolte afaceri mici. De exemplu, de vreo doi ani, în cadrul proiectului Grupului de Acțiune locală Lunca Prutului de Jos câteva persoane participă cu noi la seminare, ședințe și au reușit să acceseze fonduri din aceste proiecte mici.

Unii și-au dezvoltat afacerea, alții s-au lansat în acest domeniu.

Ce vor descoperi turiștii în Slobozia Mare?

Valentina Carastan: Lacul Beleu este un rai al păsărilor, peștilor și plantelor acvatice. Muzeul de Istorie și Etnografie are 6 săli. În Sala Memoriei, de exemplu, te cuprind florii când vezi câți oameni au plecat la război și nu s-au mai întors, ce s-a întâmplat în Slobozia Mare în perioada deportărilor sau a foametei.

Sunt lucruri care te marchează. Palatul Culturii trebuie neapărat de vizitat, dar și Casa-Muzeu a mamei Catița Pană unde s-au păstrat cu sfințenie covoare, fețe de masă și alte obiecte de patrimoniu cu o vechime de 200-300 de ani. Fabrica de Vinuri a fost renovată și este inclusă în circuitul turistic din zonă, cu sală de degustare și de îmbuteliere. Avem și mulți oameni gospodari, meșteri populari, etc.

Casa de Cultură din Slobozia Mare arată ca un adevărat palat. Cât de greu v-a fost să identificați resurse pentru a renova această bijuterie arhitecturală?

Valentina Carastan: Încă atunci când am câștigat în 2007 primul mandat de primar unul din obiectivele mele era de a renova acest Palat al Culturii, deoarece îmi doream să oferim tinerilor talentați condiții de a repeta, de a învăța. Începând cu anul 2007 și până în 2015 cu bani din bugetul local am renovat puțin câte puțin. Doar o dată am primit din bugetul de stat 500 mii de lei pentru a schimba acoperișul. Avem o clădire foarte frumoasă, am încercat să

păstrăm picturile și culorile inițiale. Am întărit pereții, a rămas să izolăm clădirea termic și sperăm să găsim resurse pentru realizarea acestor lucrări.

Sunteți la al patrulea mandat. Ce vă motivează să vă continuați activitatea în administrația locală?

Valentina Carastan: Putem schimba lucrurile și ne simțim împliniți atunci când reușim. Deoarece nu am plecat peste hotare mi-am propus ca împreună cu echipa pe care o am la primărie să schimbăm aspectul localității. Satul nostru de baștină este mare și merită să fie dezvoltat.

Unii oameni cred că foarte greu se produc aceste schimbări în satele noastre...

Valentina Carastan: Este adevărat pentru că trebuie să depui foarte mult efort, dar nu este imposibil. Cu realizări mici, cu implicarea băștinașilor plecați de acasă, cu economisirea bugetului pe cât este de posibil pentru a investi într-un anumit proiect, cu accesarea altor proiecte, se poate. Poate e puțin, dar oricum lucrurile se schimbă.

MIHAI CATAN, PRIMAR DE MOLEȘTI, IALOVENI: „FIECARE LOCALITATE REFLECTĂ CARACTERUL PRIMARULUI”

Mihai Catan este primar la al șaselea mandat în Molești, Ialoveni. Consideră că meseria de primar e una grea deoarece de la puterea locală începe tot, ea fiind aproape de cetățean și de nevoile acestuia iar cele mai multe probleme sunt soluționate de către autoritățile locale. Alesul local din Molești este de părere că atât timp cât încerci să faci politică la primărie șansa de a avea încă un mandat de primar este egală cu zero.

Ce vă motivează să vă dedicați aproape jumătate de viață localității Dvs?

Mihai Catan: Am o relație foarte bună cu localnicii, iar Moleștiul este un sat foarte consolidat din punct de vedere social. Avem foarte multe proiecte realizate cu contribuția populației. În ultimii 10 ani această contribuție a constituit vreo 7 milioane de lei doar în cadrul proiectelor investiționale.

Dar APL ce sume a reușit să aducă în localitate?

Mihai Catan: În ultimii 5 ani au fost valorificați circa 30 de milioane de lei în instituțiile de învățământ, Casa de Cultură, primărie, apeducte, gazoducte, drumuri, iluminare stradală, gaze naturale, etc.

Cum s-a reușit consolidarea oamenilor din localitate?

Mihai Catan: Cred că cel mai important factor este comunicarea, fără politică sau alte principii personale. Avem și audieri publice

care se practică în foarte puține localități, periodic organizăm adunări cu localnicii în cele 19 sectoare ale satului. Astfel cele mai grele probleme au dispărut, a rămas să realizăm drumul Molești-Costești pentru care este nevoie de circa 12 milioane de lei. Cred că în următorii doi ani vom finisa lucrările.

Să înțelegem că după rennoșterea drumului Molești-Costești primarul va rămâne fără treabă?

Mihai Catan: Este foarte mult de lucru la capitolul asistență socială sau chiar îmbunătățirea calității vieții la domiciliu a persoanelor în etate și celor socialmente vulnerabile. La 1 octombrie am organizat Ziua internațională a persoanelor în etate, iar pe 3 decembrie vom marca Ziua internațională a persoanelor cu dizabilități. Avem o bună comunicare și cu aceste categorii de persoane și cred că din

acest motiv avem și rezultatele scontate în localitate.

Populația Republicii Moldova îmbătrânește și această categorie de oameni rămâne fără atenția necesară...

Mihai Catan: Lucrurile diferă de la o localitate la alta. Foarte mult depinde de poziția Consiliului local, a autorităților locale, a aparatului primarului, de primar, în special. Eu cred că localitatea reflectă ca-

conducerea liceului din Molești, cu reprezentanții serviciului psihologic al liceului. Avem un grup de lucru unde toate problemele legate de abandon sau altele mai grave se discută și avem rezultate. Nu este totul ideal, mai sunt încălcări, unele neajunsuri dar, în general, este bine în localitate.

Nu ați avut niciun fel de temeri în campania electorală?

Mihai Catan: Nu. Am lucrat până în ultimul moment. Am avut o campanie electorală civilizată, ne-am înțeles cu adversarii să avem un discurs fără de atacuri la persoană, nu am avut nici un afișaj electoral, nici o inscripție, nimic.

Pentru a fi primar trebuie să ai vocație, să ai anumite calități sau este o meserie care se învață?

Mihai Catan: Trebuie să fii artist. Nu e atât de simplu să comunici cu populația. Nu fiecare poate vorbi fără emoții în fața publicului. Este o meserie grea, nu știu dacă este o bucurie sau o condamnare. Acum zece ani calitatea populației era alta. Influența mass-media, a plecărilor peste hotare este foarte mare, acum avem alți oameni. Mai apare o discordanță între viziuni dar până la urmă găsim limbă comună și mergem înainte.

Am observat că periodic apar unele tendințe de a discredita primării...

Mihai Catan: Nu cred, deoarece primarul este unica persoană în stat care se alege prin vot direct în localități. Fiecare localitate își alege edilul și cred că are

ceea ce merită. Cu care drept să-l critici? Oamenii au dreptul la vot liber, iar la alegerile locale nu se ține cont atât de mult de politic, cât de persoană. Este un grup foarte mare de primari care indiferent de partidul din care fac parte au șanse foarte mari de a lucra. Primarii sunt o pătură specifică în Republica Moldova fiindcă de la puterea locală începe tot, ea este aproape de cetățean și de problemele acestuia. Cele mai multe probleme le rezolvă autoritățile locale. Poate și se încearcă unora de a discredita primării dar, de obicei, acest lucru se întâmplă în campaniile electorale. Trebuie să înțelegem că tot timpul va fi cineva în opoziție. Contează ca opoziția să fie constructivă, nu distructivă.

Ce sfat le-ați da celor care acum au devenit primari?

Mihai Catan: Să aibă un dialog cât mai productiv și cât mai sincer cu alegătorii, indiferent de care parte au fost aceștia. Nu e normal ca după alegeri să încerci să te răzbuni pe cineva. Trebuie să uitate, în general, de culoarea politică și să-și caute de treabă în localități. Atât timp cât încerci să faci politică la primărie șansa de a avea încă un mandat este egală cu zero. O greșeală fatală ar fi să concedieze angajații primăriei, în special contabilul sau secretarul Consiliului, cei care cunosc la perfecție materia. Ar fi bine să nu le fie rușine să întrebe, să se consulte cu ei în luarea deciziilor ce țin de partea financiară.

SERGIU CETULEAN, PRIMARUL COMUNEI PARCANI, SOROCA: „E NECESAR SĂ COMUNICĂM MULT MAI MULT CU CETĂȚENII.”

A fost o luptă foarte grea ce s-a încununat cu spor. Mă îndoiam intrând în ea că voi ieși învingător.

Dar cetățenii spre uimire, cum n-au mai fost mulți ani la rând, au dat dovadă de unire, în cuget, faptă și-n simțire.

Victoria din alegerile locale l-au inspirat pe Sergiu Cetulean, primarul comunei Parcani, raionul Soroca să scrie aceste versuri. Este al patrulea mandat și spune că ceea ce îl face fericit sunt realizările pe care reușește să le obțină pentru cetățeni, dar și clipele petrecute alături de colegii săi primari.

Un primar are atât de multe griji. Nu ați obosit de ele?

Sergiu Cetulean: Grijiile mele nu mă obosesc, dar atunci când ai niște scopuri încerci să faci tot ce îți stă în puteri pentru ca cetățeanul să beneficieze de servicii mai bune. Faptul că realizările tale vor bucura oamenii îți dau forțe să continui munca, iar oboseala trece pe plan secundar. Din victorie apare inițiativa de a lucra. Să muncești pentru oameni este o responsabilitate enormă.

Pentru cel de-al patrulea mandat ce rezultate vă propu-

neți să obțineți?

Sergiu Cetulean: Îmi propun să finalizăm proiectele începute, dar și să inițiem altele noi, să dăm în exploatare sistemul de apeduct în vederea aprovizionării cu apă potabilă a locuitorilor, e necesară reparația capitală a tuturor drumurilor și străzilor din comună, iluminarea stradală este un alt obiectiv. De asemenea, ne propunem să finalizăm reparația capitală la sediul primăriei, la grădinițele de copii, la centrele multifuncționale din comună care deja activează în ambele localități. Îmi propun să atrag o atenție mai sporită celor vârstnici. În programul meu electoral este prevăzut să alegem un consiliu al oamenilor în vârstă cu care ne vom consulta pentru ca propunerile lor să fie luate în calcul la adoptarea deciziilor Consiliului.

Care au fost cele mai frumoase

se momente pe care le-ați trăit în calitate de primar în acești 12 ani?

Sergiu Cetulean: Mă bucură fiecare lucru realizat și de care beneficiază cetățenii. În ultimii 12

ani Moș Crăciun vizitează toți copii din localitate. Părinții unei fetițe din comună au magazin și toată ziua această copilă este între bomboane. Crezând că nu se va bucura de cadou într-un an Moșul nu a ajuns la ea ceea ce a mahnit-o foarte mult. Să știți că de atunci Moșul nu mai comite această greșeală.

Într-un an ați sărbătorit ziua Dvs de naștere alături de mulți alți primari, peste hotarele Republicii Moldova...

Sergiu Cetulean: Într-adevăr, este un moment deosebit să-ți sărbătorești ziua de naștere alături de mulți colegi primari din Republica Moldova și din România, pe o corabie, pe valurile mării în Croația. Viorel Furdui a fost inițiatorul aces-

tei idei și pe această cale vreau să-i mulțumesc mult pentru bucuria care mi-a făcut-o mie, dar cred că și celorlalți colegi deoarece a fost o zi de neuitat.

Când v-ați apropiat de CALM? Ușor ați stabilit această legătură cu colegii primari?

Sergiu Cetulean: În 2007 am obținut primul mandat de primar și în 2010 am aflat de lansarea Congresului Autorităților Locale din Moldova. Niciodată nu am pus la îndoială calitatea membrilor CALM, deci apropierea a fost firească.

În general, trebuie să avem încredere în oameni sau ar fi bine să fim mai prudenți?

Sergiu Cetulean: Ultimele alegeri din 20 octombrie m-au convins că trebuie să schimbăm stilul nostru de a munci. E necesar să comunicăm mult mai mult cu cetățenii. Mama mea are 88 de ani și nu doar ea, dar majoritatea persoanelor în etate încă mai cred că ceea ce e scris în ziare sau ni se spune la televizor este purul adevăr, dar noi știm că nu este chiar așa.

Ce sfat ați avea pentru primării care sunt la primul mandat?

Sergiu Cetulean: Să conștientizeze faptul că au fost aleși nu pentru a fi primari, ci pentru a lucra în calitate de primari. Primarul are foarte multe obligații și le doresc să aibă succes în realizarea obiectivelor propuse.

EFIM STROGOTEANU, PRIMARUL COMUNEI ECATERINOVCA, CIMIȘLIA: „NU TREBUIE DE ADMIS CA UN PARTID DE LA GUVERNARE SĂ AIBĂ AȘA-NUMIȚI AGENȚI PLĂTIȚI CARE SĂ ACUMULEZE INFORMAȚII DIN TERITORIUL PENTRU A NE INTIMIDA”

Efim Strogoteanu a câștigat cel de-al cincilea mandat de primar în comuna Ecaterinovca, Cimișlia. 66,95% dintre alegătorii din comună i-au acordat votul de încredere din primul tur de scrutin. Într-un interviu pentru calm.md alesul local ne spune cum a fost această campanie electorală, ce așteptări au oamenii din sate de la puterea centrală, dar și cea locală, dar și de ce consătenii i-au acordat votul de încredere și de această dată.

Prin ce s-a deosebit această campanie de altele?

Efim Strogoteanu: Campania electorală care tocmai s-a încheiat a fost una deosebită, mai liberă, fără presiuni din partea partidelor politice, nu prea am văzut funcționari cu demnitate publică în teritoriu, candidații singuri și-au expus programele, fără a fi asistați de cineva de la centru.

Cum credeți, de ce oamenii v-au ales pe DVS?

Efim Strogoteanu: Cred că au văzut rezultatele obținute pe parcursul mai multor ani. Cetățenii doresc să aibă servicii de calitate. În bugetele locale sunt puțini bani, dar prin implementarea diferitor proiecte și atragerea investițiilor din străinătate, nu neapărat de la Guvernul Republicii Moldova, am reușit să creăm în multe din satele noastre condiții bune de trai. Nu am reușit să implementez

100% din ce și-au dorit oamenii, cred că a fost în proporția procentului de vot acordat în cadrul acestor alegeri.

Ce vă propuneți să realizați în acest mandat?

Efim Strogoteanu: În comună sunt două sate și fiecare are problemele sale. Satul Ecaterinovca are toată infrastructura care este asigurată în pământ: apă, canalizare, gazificare, am construit stație de epurare. A rămas să reparăm și să construim drumurile. Am decis să nu investim bani fără proiectare, dar să elaborăm documentația de proiect, deoarece pe fiecare stradă sunt diverse probleme legate de scurgerea apelor, etc. Iluminare stradală avem, dar necesită modernizare. Acestea, dar și alte obiective sunt incluse în planul strategic care l-am elaborat încă la

primul mandat și care trebuie îndeplinit până în anul 2024. O problemă majoră în al doilea sat este lipsa apei la unele gospodării. Sistemul este construit dar nu toți beneficiază de apă. De asemenea, drumurile sunt o altă prioritate. Avem realizat proiectul privind asigurarea cu apă, canalizare și stație de epurare, valoarea acestuia este de 20 milioane de lei. Ne gândim de unde să găsim măcar 3-5 milioane de lei pentru a asigura, în primul rând, cu apă de calitate toți cetățenii.

În ce măsură stabilitatea s-au instabilitatea politică de la Chișinău influențează activitatea aleșilor locali?

Efim Strogoteanu: E bine când există stabilitate politică. Totuși, dacă analizăm activitatea fostului sistem

care era destul de totalitar, dar stabil, putem afirma că partidul de la guvernare folosea metode ne tradiționale și devenea foarte periculos de a păstra democrația din țară. Era clar că aveam nevoie de alegeri. Nu trebuie de admis ca un partid de la guvernare să aibă așa-numiți agenți plătiți care să acumuleze informații din teritoriu despre fiecare funcționar și fiecare primar, cu ce se ocupă aceștia, să aducă informația la centru și apoi să vină organele de forță care să ne preseze, să ne cerceteze, să ne intimideze. Noi am ales democrația și în acțiunile noastre trebuie să ne conducem de acest principiu. Oamenii trebuie să se simtă liberi, iar după schimbarea guvernării din iunie văd că cetățenii, societatea, în ansamblu, este mai liberă. Poate nu ajung finanțe pentru implementarea proiectelor, cu toate acestea, libertatea trebuie să fie pe prim-plan.

CALM-ul ce reprezintă pentru autoritățile locale?

Efim Strogoteanu: Este al 17-lea an de când sunt în funcția de primar. Primăria Ecaterinovca este membră a CALM-ului de la formarea acestei organizații. Aici este un grup de oameni care își dorește ca noi, toți primarii, să fim la curent cu tot ce se întâmplă, iar pentru aceasta primim suport informațional, consultații, instruire. Avem ieșiri în afara țării, suntem familiarizați cu legile din statele care au fost în curs de dezvoltare și care deja înregistrează succese, dar și despre necesitatea de a aduce aceste practici în Republica Moldova. De fiecare dată când vin la Chișinău intru pe la CALM pentru a mă întâlni cu colegii, mă consult, iar atunci când am unele probleme pe care nu știu cum să le soluționez cer ajutor de la experții CALM. Astăzi tot după ajutor am venit.

ALA GUZUN: "CALM-UL NE-A UNIT ÎNTR-O ECHIPA PE TOȚI PRIMARII ȘI NE-A FĂCUT MAI PUTERNICI DECÂT ERAM!"

Suținerea cetățenilor din satul Biliceni Vechi, Sângerei i-a adus Alei Guzun victoria în alegerile locale, dar și puterea de a continua proiectele inițiate în primul mandat. Despre rolul CALM-ului în cei patru ani de activitate a alesului local, ce reprezintă vizitele de studiu, ce putem face pentru a schimba percepția greșită a unora despre primari, dar și care sunt prioritățile pentru locuitorii din Biliceni Vechi ne spune Ala Guzun.

Cum credeți, de ce v-au acordat cetățenii votul de încredere pentru al doilea mandat?

Ala Guzun: Probabil realizările înfăptuite pe parcursul primului mandat au motivat cetățenii să-și dea votul pentru mine. Această încredere a oamenilor îmi dă puteri de a continua lucrurile începute. Îmi doresc ca locuitorii să fie mai activi, să existe o legătură între administrația publică locală și cetățeni, ei să fie stăpâni în localitate, să fie vârful piramidei, iar noi să oferim niște servicii de calitate.

Ce rol a avut CALM-ul în acești patru ani de activitate ai Dvs în calitate de ales local?

Ala Guzun: Datorită CALM-ului am devenit mai puternică decât eram. Am mers împreună pas cu pas în procesul de îmbunătățire a servici-

ilor de calitate. Am înțeles că anume CALM-ul ne-a unit într-o echipă pe toți primarii. Noi toți am conștientizat un lucru simplu – suntem la guvernare pe un termen de patru ani și trebuie împreună cu CALM-ul să găsim soluții la problemele pe care le avem în localitățile noastre.

Ce amintiri legate de CALM v-au rămas în memorie?

Ala Guzun: Sunt mai multe. Anul trecut am participat la un festival din Săpânța, România și acolo m-am convins că oamenii pot face lucruri mari și fără bani. Am fost cu primarii la Consiliul European și am văzut că nu se discută litigii, dar probleme și soluții. Ceea ce m-a impresionat cel mai mult în colaborarea mea cu CALM-ul a fost atunci când mi s-a deschis un dosar penal, deși nici până astăzi nu

consider că sunt vinovată. CALM-ul m-a susținut și datorită acestui fapt a fost schimbată practica judecătorească

rească vicioasă prin intermediul unor hotărâri ale Curții Constituționale, precum și modificarea cadrului legal aferent și astfel un primar nu mai poate fi învinuit dacă nu a pricinuit o pagubă materială. Dacă nu era CALM-ul cred că până în prezent nu ar fi fost făcute aceste modificări în legislație. Regret însă timpul și nervii pierduți, așa fi putut să obțin un masterat în APL în această perioadă, nu să fiu nevoită să lupt pentru a-mi demonstra nevinovăția.

De ce ar fi important CALM-ul pentru primarii la primul mandat care, poate, mai puțin cunosc domeniul administrației publice locale?

Ala Guzun: CALM-ul este nece-

sar nu doar pentru primarii la primul mandat. Aici ai ce învăța indiferent de experiența în domeniul APL. La CALM găsim răspunsuri la întrebările care apar zilnic în activitatea noastră.

Ce vă propuneți să realizați în cel de-al doilea mandat?

Ala Guzun: Vom avea o transparență decizională numai atunci când cetățeanul se va implica și va cunoaște lucrurile. Astfel nu va mai spune nimeni că se fură. Implicându-se omul va fi parte componentă a localității. Avem mult de lucru la capitolul infrastructură. Până în prezent nu avem apă în sat, iluminatul stradal este în proporție de 75%. Mai avem de iluminat 20 de km. Bezna creează o stare de tristețe, lumina oferă încredere în ziua de mâine. Am lucrat în primul mandat și voi continua să muncesc pentru a avea un sat fără gunoște. Acest lucru înseamnă ca toți cetățenii să utilizeze serviciul de salubritate și satul să fie unul curat, frunzele să nu fie arse, gunoiul să nu fie aruncat la întâmplare, toți să aibă grijă de spațiul din fața curțiilor lor, doar așa vom reuși.

Unii încă mai încearcă să denigreze imaginea primarilor...

Ala Guzun: De la o primărie nu ai ce fura, cu excepția grijilor oamenilor. Pentru a schimba această percepție greșită cetățenii trebuie să se implice în activitatea primăriei.

VICTORIA BUTUC-GURANDA, PRIMARUL SATULUI DĂNCENI, IALOVENI: „NE PROPUNEM SĂ OBȚINEM CÂT MAI MULTE REZULTATE”

Victoria Butuc-Guranda a devenit la 28 de ani primar al satului Dănceni, Ialoveni. Își dorește ca Dănceniul să ajungă în topul celor mai dezvoltate localități din Republica Moldova și se pare că știe ce trebuie să facă un ales local pentru a obține rezultatele așteptate de cetățeni.

Ce a reprezentat victoria în alegerile locale pentru Victoria Butuc-Guranda?

Victoria Butuc-Guranda: Dănceniul chiar are nevoie de o schimbare. În ultimii 16 ani la cârma localității a fost o singură persoană care, cu regret, nu a făcut prea multe. Victoria din 3 noiembrie a reprezentat o speranță pentru locuitorii din Dănceni. Îmi doresc ca împreună cu Consiliul local, cu cetățenii să avem cât mai multe proiecte, să dezvoltăm infrastructura localității și să aducem satul nostru în topul celor mai dezvoltate și cu cele mai multe proiecte de dezvoltare.

Tineretea Dvs nu a fost un impediment în calea acestei victorii?

Victoria Butuc-Guranda: Eram catalogată de către unii dintre vârstnici prea tânără pentru a accede în funcția de primar. Cred totuși că pentru marea majoritatea a oamenilor care au votat tineretea a fost un avantaj. A fi tânăr nu înseamnă a fi mai puțin experimentat. A fi tânăr înseamnă

nă a fi mult mai creativ, a avea mult mai multă dorință de a lucra, dar și mult mai multe idei.

Imediat după ce ați câștigat aceste alegeri a trebuit să faceți față unor evenimente care au avut loc la Dănceni...

Victoria Butuc-Guranda: Între turul unu și doi al alegerilor am avut unele sesizări din partea cetățenilor privind defrișarea unor copaci de pe un lot. Am anunțat poliția, cazul a fost documentat iar după ce am acces în funcție au venit cei de la Inspectoratul Ecologic și am verificat care este gradul de responsabilitate al fostului primar. De asemenea, în două zile și jumătate a trebuit să organizăm hramul localității.

Probabil a fost cel mai frumos hram pe care l-a văzut Dănceniul, nu spun eu acest lucru, ci cetățenii. Rezultatul a fost posibil datorită oamenilor din localitate care cu adevărat și-au dorit schimbarea, care au contribuit și financiar, am avut agenți economici care benevol s-au implicat și astfel am invitat la sărbătoarea noastră artiști cunoscuți în Republica Moldova, am avut parte și de un spectacol al luminilor creat de focurile de artificii, ceea ce localitatea noastră, cu regret, nu a avut până acum.

Care ar fi primele rezultate pe care vă doriți să le obțineți în Dănceni?

Victoria Butuc-Guranda: Am mers în campanie cu un plan bine definit, în care este indicat ce ne propunem să realizăm într-o sută de zile, într-un an și în patru ani. Fiind anterior consilier local am sesizat o problemă la nivelul transparenței decizionale a APL în raport cu cetățenii. Astfel, ne propunem să avem un portal pentru petiții și cereri de reclamații, ședințele să fie transmise online, să consultăm bugetul și planul de achiziții cu locuitorii. Ne propunem să soluționăm problema transportului public deoarece nu avem un itinerar și un orar în favoarea cetățenilor. Sistemul de canalizare și stația de epurare sunt un subiect destul de sensibil pentru localitatea noastră. Proiectul a demarat în 2015 dar până în prezent nu există o finalitate a acestuia. Ne pro-

punem să organizăm un audit pentru perioada dată, să identificăm unde este blocajul. Din informația oficială pe care o posedăm ar putea fi intentat un dosar penal pentru trucarea licitației și anume aceasta ar fi cauza blocării proiectului. La această etapă este imperios necesar să pregătim localitatea pentru perioada rece a anului. Avem un procent foarte mic de drumuri asfaltate, deja lucrăm pentru a ilumina mai bine satul, sigur că ne confruntăm cu problema personalului calificat, dar încercăm să facem față noilor provocări.

Ați spus că Dănceniul ar putea deveni o localitate-model, inclusiv prin atragerea fondurilor. În ce condiții ar fi posibil acest lucru?

Victoria Butuc-Guranda: Fiind consilier local am reușit să atrag câteva proiecte. Astfel a fost construit un teren de joacă pentru copii, împreună cu implicarea diasporei am amenajat un teren de fitness. Pe lângă cei 13 consilieri pe care îi avem în Consiliul local avem și 16 consilieri din diasporă. Ne propunem să creăm asociația băștinașilor din Dănceni deoarece știm că cei care au plecat sunt foarte dornici de a se implica în activitățile de acasă. Sunt foarte multe proiecte de unde am putea accesa fonduri. Avem deschiderea mai multor APL din România și ne propunem să avem cât mai multe colaborări și cât mai multe proiecte comune.

LA 29 DE ANI, ION CREANGĂ A DEVENIT PRIMARUL COMUNEI OCNIȚA!

Decât codaș la oraș mai bine în satul tău fruntaș. Nu a fost codaș nici la oraș, a activat în administrația publică locală din Chișinău, dar și în cadrul Consiliului raional Ocnița, totuși a considerat că în localitatea sa de baștină va fi mult mai util. Astfel, la 29 de ani Ion Creangă devine primarul comunei Ocnița, raionul Ocnița. Nu știm dacă are legături de sânge cu bunicul de la Humulești, cert însă este faptul că Dumnezeu l-a înzestrat și pe Ion Creangă de la Ocnița cu talent, cel de a scrie versuri.

Ce v-a motivat să candidați în localitatea de baștină la funcția de primar?

Ion Creangă: Doresc să schimb anumite lucruri în comună și să restabilesc ceea ce a fost până în anul 2006. Comuna avea echipă de fotbal, inclusiv de juniori, centru de sport pentru copii dar și stadion. Acum stadionul și Casa de Cultură sunt lăsate de izbeliște, are loc un proces de degradare a localității. Fosta guvernare locală nu a atras atenția la problemele comunității, am impresia că s-a făcut acest lucru intenționat. Toate aceste motive, dar și insistențele oamenilor din comunitate m-au determinat să îmi înaintez candidatura la funcția de primar independent, fără de partid.

Ați avut o echipă care v-a ajutat în această campanie?

Ion Creangă: Echipa mea nu a fost mare, dar am reușit să mă în-

tâlnesc cu majoritatea cetățenilor și să-mi notez anumite probleme constatate de ei. Le-am explicat pe cât este de posibilă soluționarea acestora,

ghidându-ne de normele legale. Trăim într-o perioadă în care există diverse proiecte naționale și internaționale, trebuie doar să avem inițiativă și dorință de a crea și sunt convins că rezultatele nu vor întârzia să apară.

Ați activat în administrația locală din orașul Chișinău. Ce v-a motivat să vă întoarceți în satul de baștină?

Ion Creangă: Pentru mine este mai confortabil să locuiesc la sat. Întotdeauna am știut că într-o zi voi reveni acasă și la un moment dat această ocazie a apărut. Am activat în cadrul Secției administrație publică a Consiliului raional Ocnița, apoi mi-am înaintat candidatura la funcția de primar în localitatea de baștină

și cu ajutorul Domnului și a 889 de oameni care s-au prezentat la vot am învins.

Care ar fi primele rezultate pe care vă doriți să le obțineți?

Ion Creangă: Îmi propun pentru început să clarific situația din interiorul primăriei, să stabilim ce proprietate a mai rămas, atât din punct de vedere funciar, cât și financiar sau imobiliar. Îmi doresc transparență în activitatea primăriei și a Consiliului local. Oamenii trebuie să cunoască ce proiecte se examinează și ce decizii se iau. Modernizarea grădiniței din localitate este o altă prioritate. În 2006 s-a început construcția unei biserici și timp de 13 ani nu s-a făcut nimic. Primăria trebuie să activeze pentru oameni, nicidecum invers.

PRIMARUL DE BARDAR, IALOVENI VALERIU RAȚA: „PRIN EXEMPLUL MEU VREAU SĂ ÎNCURAJEZ TINERII SĂ SE REALIZEZE ÎN R. MOLDOVA”

Valeriu Rața este noul primar al satului Bardar, Ialoveni. La cei 30 de ani deja are o experiență vastă de activitate în domeniul privat, afacerea sa fiind cunoscută atât în Republica Moldova cât și în România. A reușit să vadă cum se câștigă pâinea și peste hotare, dar a înțeles că nicăieri nu e mai bine decât acasă. Este hotărât să muncească și să obțină rezultate pentru a demonstra că tinerii pot produce schimbări.

Ce v-a motivat să candidați pentru funcția de ales local?

Valeriu Rața: Realitățile pe care le vedem zi de zi pe străzile satului Bardar: iluminatul stradal, dar și curățenia de pe teritoriul satului lasă de dorit, nu există comunicare între administrația locală și cetățeni, în primărie lipsește profesionalismul. Sunt foarte multe lacune care ar putea fi înlăturate fără investiții majore.

Bugetele locale într-adevăr sunt sărace...

Valeriu Rața: Noi cunoaștem acest lucru. Totuși, satul Bardar este situat aproape de capitală, foarte mulți agenți economici își desfășoară activitatea la noi în localitate și de s-ar administra corect taxele pe care trebuie să le achite aceștia atunci posibilitățile ar fi mult mai mari.

Ce vă propuneți să realizați în acest mandat de patru ani?

Valeriu Rața: Primul lucru pe care îmi propun să-l realizez este de a recăpăta încrederea cetățeanului în administrația publică. Transparența activității APL este un alt obiectiv al nostru, ședințele Consiliului local vor fi transmise online, astfel ca oamenii să cunoască deciziile care se iau. Nu am promis că voi realiza proiecte mari ce necesită investiții majore, deoarece sunt conștient că cu banii din bugetul local va fi greu de implementat asemenea obiective. Totuși ne dorim să eficientizăm serviciul de salubritate, să dotăm Primăria cu utilaj special

pentru curățarea străzilor pe timp de iarnă, dar și ori de câte ori este nevoie, să creăm un parc de toată frumusețea, chiar dacă avem spațiu până astăzi nici măcar statutul nu a fost schimbat, să construim un bloc sanitar public nou, să dotăm toate străzile cu urne mici, dar și să montăm camere de supraveghere video pentru a oferi securitate locuitorilor, deoarece în acest an s-au înregistrat unele furturi.

Cum a fost această campanie electorală pentru Dvs?

Valeriu Rața: Am candidat pentru prima dată la alegerile locale din 2015, atunci aveam mai puțină experiență și nu am câștigat. Acum cred că sunt pregătit. Oamenii din sat vorbesc că această campanie a fost cea mai murdară din toate câte au existat. A fost o luptă grea, eu însă nu am atacat pe nimeni, am fost sincer și deschis cu oamenii, așa cum ei mă cunosc. Am fost sigur de victoria mea dar nu credeam că voi avea un rezultat atât de bun, ceea ce înseamnă că bărdărenii au dorit foarte mult schimbarea.

Mulți tineri de vârsta Dvs încearcă să se afirme în alte țări, susținând că aici nu au șanse...

Valeriu Rața: În perioada 2009-2012 am fost și eu hoinar peste hotare, dar am înțeles că mai bine ca acasă nu este nicăieri. M-am reîntors și am început să-mi dezvolt afacerea. Cred că prin exemplul meu arăt că tinerii ar trebui să aibă curaj, să încerce să se realizeze aici și indiferent de situația complicată de la noi din țară nu trebuie să lăsăm mâinile în jos. Doresc să muncesc și să aduc rezultate pentru a demonstra că tineretul poate să facă schimbări.

EUGENIA ANGHELICI, PRIMARUL COMUNEI HÎRTOFUL MARE, CRIULENI: „UNII OAMENI ÎNCĂ MAI CONSIDERĂ CĂ LOCUL FEMEII ESTE LA CRATIȚĂ”

Eugenia Anghelici a devenit primar al comunei Hîrtopol Mare, Criuleni, chiar dacă unii mai cred că rolul femeii este de a sta la cratiță iar campania electorală nu a fost tocmai civilizată. A renunțat la funcția de director al gimnaziului fiind convinsă că se poate de făcut mult mai multe pentru localitate.

Ce v-a motivat să candidați la funcția de primar?

Eugenia Anghelici: Cred că m-au convins oamenii pe care îi respect și care m-au asigurat de toată susținerea lor. Un alt motiv este că cei de până acum au făcut prea puțin pentru sat.

Cum a fost această campanie electorală?

Eugenia Anghelici: Foarte grea. Contraincandidații au folosit metode murdare. În schimb am avut o echipă bună, care s-a purtat

corect, ceea ce mi-a creat un sentiment de bucurie.

Faptul că sunteți femeie v-a ajutat sau v-a creat impedimente?

Eugenia Anghelici: Sunt persoane care m-au votat pentru că sunt femeie și în viziunea lor voi reuși să fac mai multe în primărie. Sunt însă și oameni care încă mai consideră că locul femeii este la cratiță. Nu cunosc însă care parte a predominat.

Ce vă propuneți să realizați în comună?

Eugenia Anghelici: Cele mai arzătoare probleme sunt la stația de epurare de la Hîrtopol Mic care a fost construită acum patru ani și totuși nu funcționează. Trebuie să finisăm construcția canalizării și a apeductului la Hîrtopol Mare. Anul trecut s-au alocat două milioane de lei, anul acesta încă două milioane de lei, dar deoarece banii nu au fost cheltuiți APL a fost nevoit să-i restituie. În

Hîrtopol Mic nu avem punct medical. Ne propunem să identificăm modalități de a scrie și de a realiza mai multe proiecte. Drumurile sunt o altă prioritate. Îmi doresc să putem crea o relație mai frumoasă între oameni, să existe transparență în tot ceea ce se face. Amenajarea satului lasă de dorit. Uneori e posibil cu cheltuieli mici de făcut lucruri frumoase și avem mai mulți oameni care ar fi de acord să facă voluntariat pentru binele tuturor.

Aveți echipă bună la primărie?

Eugenia Anghelici: Poate nu au foarte multe cunoștințe în domeniul scrierii de proiecte, dar dorința le este mare și acest lucru contează foarte mult. Avem tineri energici și am mare încredere în ei.

Presupun că în activitatea Dvs veți acorda o atenție specială învățământului...

Eugenia Anghelici: Bineînțeles. Noi avem două școli și aleșii locali care au fost până acum considerau că dacă nu sunt la gestiunea primăriei atunci nu au nimic cu aceste instituții, de parcă copiii nu sunt ai localității. Sunt probleme cu școlarizarea, iar primăria ar trebui să se implice în acest proces. În Hîrtopol Mic nu avem grădiniță, dar am putea organiza transport pentru a aduce copiii la grădinița din Hîrtopol Mare.

Ce ar trebui să se întâmple în viitorii patru ani ca la final de mandat să fiți mulțumită de activitatea Dvs?

Eugenia Anghelici: Să realizăm tot ce ne-am propus și să creăm condiții pentru ca mai mulți tineri să vrea să rămână în sat.

CALM INFO

„O CASĂ PROTEJATĂ — O VIAȚĂ SALVATĂ”.

ÎN RAIONUL UNGHENI A FOST DAT START UNEI CAMPANII!

În satul Cetireni din raionul Ungheni a fost dat startul campaniei „O casă protejată – o viață salvată”, informează PROVINCIAL. Reprezentanții Direcției situații excepționale Ungheni, asistenți sociali și reprezentanți ai administrației publice locale au format 7 echipe și au instalat 24 detectoare de fum familiilor social-vulnerabile, bătrânilor

și persoanelor cu dizabilități severe (conform listelor oferite de primăria Cetireni).

Tuturor beneficiarilor le-a fost explicat modul de funcționare al detectoarelor instalate și importanța lor, precizează consiliul raional Ungheni.

Detectoarele au fost procurate de Consiliul raional și primăria Cetireni.

FINITA LA CAMPANIA! PRIMARI, DIN NOU ÎN FAȚA PROVOCĂRILOR!

CURIOZITĂȚI ALE ALEGERILOR LOCALE GENERALE 2019

Dintre toți candidații aleși în funcția de primar, 58,7% au fost realeși. Este doar una din curiozitățile alegerilor locale generale din 20 octombrie 2019, al VII-lea exercițiu electoral de acest tip de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

- La aceste alegeri locale generale s-au înscris în cursă mai mulți candidați independenți. Astfel, din primul tur, au câștigat mandate de primar 64 candidați independenți, iar în turul II doilea participă încă 84 de candidați independenți.

- În 20 de localități, candidatul la funcția de primar a obținut 100% din voturile valabil exprimate. Și asta pentru că în toate dintre aceste cazuri în buletinul de vot era înscris câte un singur concurent electoral.

- Tudor Camerzan este cel mai tânăr primar din Moldova. El are 25 de ani și a câștigat mandatul de primar în satul Filipeni din raionul Leova. Deși a trecut printr-un scandal în primul tur și a fost la un pas de a pierde cursa electorală, acesta oricum a reușit să învingă. Tânărul a candidat din partea PLDM și a reușit să-l câștige, în turul II, pe contracandidatul său PDM-ist cu 52,20 % dintre voturi.

- Ivan Ostaficiuc este cel mai în etate primar din Moldova. În urma alegerilor din 20 octombrie, acesta a câștigat cel de-al optulea mandat la funcția de edil al orașului Cupcini din raionul Edineț. Ostaficiuc a obținut 63 % (1 705 voturi) dintre voturile celor prezenți la vot, prin urmare acesta a câștigat din primul tur. Primarul de Cupcini are 75 de ani și este membru al PSRM.

- Valentin Guțan a câștigat un nou mandat în calitate de primar al orașelului Cricova. Astfel, își menține calitatea de cel mai longeviv primar din Republica Moldova. La aceste alegeri, el a fost votat de către 2087 alegători, adică 65,57%. Acesta este al nouălea mandat de edil. Valentin Guțan a ajuns la cârma primăriei în anul 1987, pe când avea 27 de ani. Potrivit CALM, a câștigat toate mandatele din primul tur.

- Sunt soț și soție, dar conduc orașe diferite! Ambii, la al doilea mandat! Victor Bogatico – candidatul Partidului Politic „Partidul Nostru” a câștigat alegerile din turul II la Primăria orașului Rîșcani. În același timp, soția sa este Nina Cereteu – primar ales la Drochia, în primul tur al alegerilor locale.

DEZVOLTAREA ECHILIBRATĂ A STATULUI AR TREBUI SĂ FIE PREOCUPAREA TUTUROR!

Ce-i așteaptă pe aleșii locali după alegeri, vor fi Guvernul și Parlamentul dispuși să le ofere APL autonomie fiscală sau nu? Experții spun că cea mai mare problemă cu care se vor confrunta administrațiile locale după alegeri va fi autonomia financiară extrem de limitată. O altă problemă este controlul și presiunea administrativă asupra autorităților locale. Pe de altă parte, în această campanie electorală s-au făcut multe promisiuni iar cetățenii vor să vadă niște schimbări în bine în ceea ce privește accesul la utilități, îmbunătățirea infrastructurii rutiere, stații de epurare moderne, crearea unor spații verzi, de agrement. Cât de realizabile sunt toate aceste deziderate au încercat să răspundă în cadrul unei emisiuni la Radio Sputnik deputatul Blocului ACUM Arina Spătaru, membru al Comisiei Parlamentare pentru Administrație Publică, primarul municipiului Strășeni Valentina Casian și primarul municipiului Edineț Constantin Cojocar.

Guvernul a avizat inițiativa legislativă ce prevede ca o parte din impozitul pentru persoanele fizice să rămână în teritorii...

Valentina Casian: Indiferent de Guvernele care au fost noi am optat permanent pentru descentralizare. Republica Moldova are legislație, Carta Europeană a autonomiei locale a fost ratificată și astfel ne-am asumat angajamentul de a respecta prevederile acestui document și de a întreprinde acțiunile necesare

în procesul de descentralizare. Cu toate acestea, foarte multe recomandări ale Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei nu erau luate în calcul de către autoritățile centrale din RM, nici de către instituțiile de drept. Ceea ce cerem noi este ca autoritățile centrale să fie mai deschise, să punem accentul pe autonomia locală, să nu fim priviți ca pe ceva separat, ci ca pe un tot întreg, pentru că numai astfel putem să obținem un alt nivel de dezvoltare a comunităților. Nu putem să vorbim

despre o dezvoltare a țării cu localități foarte slab dezvoltate. Pentru a putea presta la nivel local servicii de calitate trebuie să avem și acoperire financiară. Astăzi autoritățile locale au foarte multe competențe fără ca acestea să aibă acoperire financiară.

Directorul executiv al CALM Viorel Furdui menționa într-o emisiune că cea mai mare problemă cu care se confruntă autoritățile locale este autonomia financiară destul de limitată, înregistrând cea mai scăzută rată din regiune, controlul și presiunea administrativă asupra aleșilor locali și imposibilitatea APL de a-și valorifica potențialul uman pentru a aduce niște specialiști mai buni care ar scrie proiecte și ar atrage fonduri pentru dezvoltarea comunităților. Dna Arina Spătaru, sunteți de acord cu Viorel Furdui?

Arina Spătaru: Întru totul. Noi, cei din Blocul ACUM avem o strânsă colaborare cu CALM-ul, acum suntem la etapa elaborării mai multor proiecte de legi, unele dintre ele deja sunt pregătite, descentralizarea fiind unul dintre subiectele-cheie promise oamenilor în alegerile parlamentare din iarna trecută. Eu personal, în calitate de locuitor al municipiului Bălți, cunosc că localitatea mea a avut de suferit din cauza acestor nedreptăți care s-au făcut de către guvernarea trecută. Acest lucru se întâmplă în condițiile în care Bălțiul este pe locul doi după capitală la volumul de taxe și impozite care ajung în bugetul național, iar înapoi primește bănuți. Noi, cei din Bălți suferim și până acum din cauza acestei nedreptăți, iată de ce m-am regăsit și muncesc cu dedicație în Comisia Administrare Publică și știu că am susținerea colegilor pentru a oferi libertatea financiară tuturor autorităților locale. Ne bucurăm că alegerile locale au avut loc la începutul mandatului nostru pentru că doar împreună cu primarii putem identifica soluții bune pentru cetățeni. Noi am venit cu propunerea ca 100% din impozitul pe venitul persoanelor fizice din localitățile rurale să rămână în sate deoarece înțelegem că în localitățile rurale există o insuficiență catastrofală de

finanțe. De asemenea, am elaborat un proiect care prevede ca 50% din impozitul pe venitul persoanelor juridice să revină în localitățile rurale. Un alt proiect de lege prevede majorarea de la 35% la 50% a taxelor care ajung în teritoriu de la utilizarea drumurilor de către șoferi. Facem tot posibilul pentru ca oamenii să-și primească banii înapoi, iar aleșii locali să poată să-și onoreze obligațiunile.

Valentina Casian: Trebuie să recunoaștem că până la momentul actual resursele fi-

nanciare erau distribuite pe criteriul politic. Partidul care era la guvernare distribuia resursele financiare într-un mod preferențial comunităților unde primarii făceau parte din acea echipă sau erau nevoiți să adere la formațiunea care era la putere. Prin intermediul Congresului Autorităților Locale din Moldova optăm pentru repartizarea acestor resurse având la bază niște criterii foarte clare, cum ar fi numărul populației, suprafața, dezvoltarea economică, etc. Nu putem să concentrăm toate resursele financiare doar în două localități, pentru că trebuie să vorbim despre o dezvoltare echilibrată a țării.

Înțelegem că autoritățile locale vor să primească în bugetele locale și o parte din impozitele persoanelor juridice pentru ca baza impozabilă să fie una mai mare. Experții spun că impozitul pe venitul persoanelor fizice este unul nesemnificativ în teritoriu, o pondere mare revenind din impozitul pe venit al persoanelor juridice. Guvernul spune că s-ar crea un dezechilibru la nivel național în cazul în care ar distribui în teritorii 100% din acest impozit.

Arina Spătaru: Înțelegem preocupările primarilor și a cetățenilor de a primi mai mulți bani. Din anul 2020 vom obține granturi care vor fi orientate direct către localități. Anume datorită proiectelor mulți primari au reușit să dezvolte localitățile pe care le reprezintă. Urmează ca valoarea acestor proiecte să fie mai mare. Din granturi nu poți fura și astfel locuitorii vor înțelege cu ce scop primarii au venit la putere.

Totuși, avem unități administrativ-teritoriale mici care se dezvoltă și unele mai mari care sunt foarte slab dezvoltate și nu pot exista fără o injecție de la centru...

Valentina Casian: Credem că s-a făcut un pas înainte atunci când opt localități au obținut statut de municipiu, în toate atestându-se acum o creștere economică. Totuși, pentru ca investitorii să accepte să vină trebuie să le crezi infrastructura necesară, iar pentru aceasta este nevoie de resurse financiare. Resursele financiare alocate de către partenerii noștri direct APL ne ajută în acest sens, deoarece sunt evitate toate aceste structuri, agenții, intermediari. Partenerii, în calitate de finanțatori verifică cum se cheltuie acești bani. Din 2017, de când Strășeniul a obținut statut de municipiu în bugetul local ajung 35% din impozitul pe venitul persoanelor fizice, cu 15% mai mult decât anterior. Totuși, este nevoie și de alte resurse pentru a putea înregistra rezultatele așteptate de cetățeni.

Ce ar însemna descentralizarea patrimoniului și cea administrativă?

Constantin Cojocar: Descentralizarea este într-un proces continuu de implementare. Astăzi, patrimoniul din RM este la câteva nivele de guvernare, la APL de nivelul I, la APL de nivelul II și la administrația centrală. Cam prea multe administrații avem. În Edineț, de exemplu, nu putem împărți o piață pentru că nu putem stabili dacă este a primăriei sau a Consiliului raional.

Consider că în Republica Moldova avem nevoie de două administrații - una centrală și una locală. Cred că trebuie să aibă loc regionalizarea serviciilor de gunoi, apă și canal etc. Noi nu suntem o țară atât de bogată pentru a risipi 12 miliarde de lei pentru existența structurilor raionale care, în mare parte, sunt parazitare și intermediare. Patrimoniul trebuie să fie împărțit în cel al APL de nivelul I și cel al APC. Învățământul este o subdiviziune, practic, la autogestiune cu locația în subordinea APL. În Edineț avem licee care sunt ale Consiliilor raionale și licee care sunt ale APL de nivelul I. Medicina este a CNAM-ului și nu are nimic cu Consiliul raional, a rămas cultura și socialul iar poliția, în mare parte, nici nu a fost a raionului. În acest caz se elucidează și problema patrimoniului.

Unde ar fi mai bine să rămână impozitul cetățenilor, la locul de muncă sau cel de trai?

Constantin Cojocar: În general, orice Guvern trebuie să aibă o politică de susținere a localităților mici, dar și a celor care au nevoie de sprijin. Știu că primarii de orașe nu prea sunt de acord ca impozitul pe salariu să se ducă acolo de unde vine lucrătorul, important însă este ca acești bani să nu rămână la nivelul II de administrație. Eu am deschis la Edineț un parc industrial unde activează deja 9 întreprinderi și doar una achită anual 6 milioane de lei din impozitul pe salariu. Din acești bani în bugetul local al municipiului Edineț ajungeau doar 1, 2 milioane lei, restul erau direcționați la nivelul II de administrare. Cum mă încurajează pe mine statul să deschid locuri de muncă dacă acest impozit se duce la o structură care nu face, practic, nimic? Cât privește impozitul celor care vin de la sat să lucreze la oraș consider că noi, cei care trăim în orașe, trebuie să avem o politică de susținere a satelor mai mici. Dacă e să ne referim la inițiativa ca 50% din impozitul persoanelor juridice să rămână la nivel local, cred că aceasta ar fi una încurajatoare pentru autoritățile locale de a deschide locuri de muncă în comunități. Noi am concentrat economia țării la Chișinău și Bălți și s-a uitat de teritoriu, dar Republica Moldova nu înseamnă unu-doi poli de creștere. Legea municipiilor a urmărit anume acest scop de a depolariza dezvoltarea țării și în mare parte s-a reușit, dar trebuie să fie făcuți următorii pași.

CALM INFO

BUGETUL PENTRU ANUL 2020 A FOST DISCUTAT LA STRĂȘENI!

În incinta sălii de ședințe a primăriei Strășeni au avut loc audieri publice privind bugetul municipiului, pentru anul 2020, informează PROVINCIAL.

Potrivit unui comunicat al primăriei Strășeni, celor prezenți în sală le-au fost prezentate proiectele privind taxele locale și bugetul comunității, care se estimează la 52 mln 454 mii 900 lei, sinteza veniturilor și cheltuielile bugetului conform clasificării funcționale și program, lista proiectelor de investiții ca-

pitale, precum și a proiectelor finanțate din surse externe pentru anul 2012.

Suplimentar, cetățenii au avut posibilitatea să se expună asupra domeniului prioritar de investiție pentru anul 2020, în răspunsurile lor prevalând construcția drumurilor, a sistemului de canalizare, a stației de epurare și mărirea taxelor locale.

În cadrul Audierilor Publice au fost prezenți agenți economici, consilierii municipali, managerii instituțiilor preșcolare, asociații obștești, societatea civilă.

EU4MOLDOVA.MD – A FOST LANSATĂ PLATFORMA PROIECTELOR FINANȚATE DE UE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Delegația UE la Chișinău a lansat EU4Moldova.md, o platformă online dedicată proiectelor finanțate de Uniunea Europeană în Republica Moldova, unde toți cei interesați pot afla mai multe despre proiectele europene și asistența oferită Republicii Moldova.

Evenimentul de lansare a reunit activiști ai societății civile, autorități publice, diplomați și mass-media, precum și beneficiari ai mai multor proiecte finanțate de UE din diferite regiuni ale țării.

Conform cifrelor furnizate de Delegația UE în Republica Moldova, programele și proiectele finanțate de UE în curs de desfășurare în țară se ridică la aproape 490 de milioane de euro, inclusiv 212 milioane în proiecte de eficiență energetică, schimbări climatice și conectivitate; 165 milioane de euro pentru a sprijini buna guvernare și instituții mai puternice, inclusiv

statul de drept și securitatea; peste 97 de milioane de euro în proiecte care promovează dezvoltarea economică și creșterea; și 15 milioane pentru sprijinirea organizațiilor societății civile.

Platforma EU4Moldova.md a fost creată în 2018 și găzduiește proiecte grupate în 12 sectoare de dezvoltare, implementate în localități din toată Republica Moldova. De asemenea, Platforma conține o hartă schematică cu pictograme sectoriale – o reprezentare grafică a prezenței asistenței UE în regiunile Moldovei. Paginile proiectelor individuale conțin informații despre domeniile de intervenție, rezultatele și beneficiarii intervențiilor, ilustrate cu imagini și videoclipuri, precum și bugetul intervențiilor respective. Platforma este actualizată constant și, în perioada următoare, ar putea găzdui un nou instrument de comunicare interactivă cu publicul larg, dezvoltat pentru țările membre ale Parteneriatului Estic.

O DELEGAȚIE DIN GĂGĂUZIA, ÎN FRUNTE CU PRIMARUL, A VIZITAT ORAȘUL LEOVA

Despre aceasta comunică edilul de Leova, Alexandru Bujorean, informează PROVINCIAL.

„Am avut ocazia să avem ca oaspeți, o delegație din Găgăuzia, în frunte cu un primar și un om deosebit, cu care de astăzi am pus bazele unei colaborări și prietenii durabile. A reușit să fondeze în orașul pe care îl administrează, un parc industrial care a generat crearea a peste 1000 locuri de muncă. Consider că practicile pozitive și modalitățile de atragere a investițiilor necesită a fi preluate din toate localitățile și as-

tăzi am fost bucuros că dl Serghei Anastasov, primarul mun. Comrat, mi le-a împărtășit mie, în calitate de primar nou ales”, a declarat Primarul.

În același timp, Bujorean a susținut „La rândul nostru, la solicitarea oaspeților, am prezentat întregii delegații din Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești, cum a reușit orașul Leova să construiască un sistem durabil și calitativ de aprovizionare cu apă potabilă din râul Prut, care ar putea în perspectivă să ajungă în raioanele Cimișlia și Comrat”.

AU FOST ALESE COMUNITĂȚILE CU CELE MAI BUNE PRACTICI! CÂND VOR FI PREMIATE

Cele mai bune practici ale autorităților publice locale din Republica Moldova, au fost desemnate în cadrul ședinței Grupului Coordonator al Programului Bunelor Practici și vor fi premiate în luna decembrie curent. În cadrul ședinței, membrii Grupului Coordonator au dat o notă bunelor practici cunoscute în cadrul vizitelor de documentare și au decis care sunt practicile învingătoare, informează PROVINCIAL.

Astfel potrivit Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”, 29 de comunități din 19 raioane și municipii au fost vizitate în perioada iulie – august 2019 de către echipa de implementare a proiectului.

Pentru ediția curentă a Programului Bunelor Practici au fost depuse 64 dintre cele mai inovative bune practici, implementate de 41 de autorități publice locale din Moldova în perioada 2017-2018. Secțiunile la care au aplicat administrațiile publice locale sunt: 1. Transparența face diferența!; 2. Implicare locală pentru revitalizare urbană; 3. Patrimoniul cultural și tradiții autentice acasă; 4. Comunități inteligente prin servicii publice eficiente.

„Inovația, implicarea locală, eficiența demonstrată în timp și calitatea

serviciilor publice de care dau dovadă autoritățile publice locale care au participat la competiția curentă a bunelor practici merită să devină niște valori cunoscute, recunoscute și aplicate în toate comunitățile din Republica Moldova. Ca răspuns la efortul, dăruirea și implicarea primarilor și liderilor locali îmi exprim convingerea că aprecierea celor mai bune inițiative constituie o motivare importantă pentru oamenii care aduc schimbarea în comunitățile lor”, a declarat Ana-Maria Veverița, Coordonatoarea programului.

În rezultatul competiției, au fi identificate și diseminate cele mai reușite modele de bune practici din

administrația publică locală din Moldova, promovând rezultatele remarcabile ale comunităților ce merită a fi cunoscute la nivel național și internațional. În acest sens putem menționa sistemul de portavoce din orașul Cimișlia, modernizarea parcului public din orașul Cantemir, centrul comunitar incluziv în satul Schineni, traseul turistic „Dor de Codru”, centrul de meșteșuguri tradiționale din satul Răuțel sau piața regională agroalimentară din satul Selemet.

„La selectarea celor mai bune practici, am luat în considerare aspectul inovativ, durabilitatea acestor inițiative și posibilitatea de a fi repli-

cate și în alte comunități cu un buget limitat. Iar un alt criteriu care merită a fi luat în vedere este și capacitatea de a menține locuitorii în localitățile rurale și motivarea lor de a se implica activ în dezvoltarea locală”, a spus Diana Chiriac, consultant principal, Direcția administrație publică din cadrul Cancelariei de Stat.

„Sunt fericit că am avut posibilitatea să vizitez comunitățile care au dat dovadă de cele mai bune practici și în acest an și mă bucur că colegii mei primari fac lucruri frumoase și de folos comunității”, a adăugat și Valeriu Musteață, primarul satului Săiți și membrul Grupului Coordonator.

La rândul său, Eduard Ungureanu, expert în cadrul programului „Comunitatea mea” a susținut importanța implicării cetățenilor la viața comunității și apreciat interesul autorităților față de acest lucru: „Bunele practici din acest an au corespuns cu domeniile competiției. Interesul față de suportul acordat cetățenilor din partea administrației publice locale, care este unul mult mai evident pe an ce trece. Implicarea cetățenilor în administrația publică locală la fel este în creștere. Ne rămâne să le urmăm primarilor succes în ceea ce fac și susținere din partea cetățenilor pentru că ei sunt cei care promovează atât localitățile, cât și interesele celorlalți locuitori”.

Cele mai bune practici vor fi premiate în cadrul Ceremoniei Naționale de Premiere, care va avea loc la 18 decembrie 2019.

Programul Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale din Moldova a fost lansat în anul 2005, cu suportul Consiliului European și implementat de către IDIS „Viitorul”. Scopul acestui program este acela de a identifica și disemina inițiative inovative și eficiente din administrația publică locală din Republica Moldova, precum și a face cunoscute experiența și rezultatele remarcabile ale autorităților și instituțiilor publice locale din țară.

AMBASADORUL REPUBLICII CEHE A ÎNTREPRINS O VIZITĂ ÎN MUNICIPIUL BĂLȚI

Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Cehe în Republica Moldova, Zdeněk Krejčí, însoțit de Mihail Ceban, Consul Onorific al Republicii Cehe în municipiul Bălți, a întreprins o vizită oficială în municipiu, informează PROVINCIAL.

În cadrul vizitei, înalții oficiali au avut o întrevedere de lucru cu primarul municipiului Bălți, Renato Usații.

„Întrevederea a început cu un mesaj de salut al primarului municipiului Bălți, care a exprimat sincere mulțumiri Excelenței Sale, Domnului Zdeněk Krejčí

pentru interesul acordat dezvoltării parteneriatului cu administrația publică locală, menționând despre deschiderea Primăriei municipiului Bălți pentru noi inițiative și proiecte de dezvoltare locală, precum și atragerea investițiilor cehe în municipiu”, se arată într-un comunicat al Primăriei municipiului.

În același timp, autoritățile locale susțin: „La rândul său, șeful misiunii diplomatice și-a exprimat convingerea în necesitatea dezvoltării parteneriatului bilateral și disponibilitatea de a iniția noi proiecte, luând în considerare faptul că, Republica Moldova este un stat prioritar la capitolul asistenței pentru dezvoltare acordată de Guvernul Republicii Cehe”, se mai arată în același mesaj al municipiului.

TINERI ACTIVIȘTI DIN 15 LOCALITĂȚI ALE ȚĂRII AU PARTICIPAT LA O DISCUȚIE CU MINISTRUL EDUCAȚIEI

20 de tineri activiști din 15 localități ale Republicii Moldova au participat la o discuție cu ministrul Educației, Culturii și Cercetării, Corneliu Popovici. Activitatea face parte din cadrul proiectului „IntegrACT – integrarea tinerilor prin acțiune”, care are ca scop promovarea participării incluzive a tinerilor la nivel local, informează PROVINCIAL.

În mesajul său, Corneliu Popovici a felicitat tinerii prezenți pentru implicarea în localitățile de baștină. „Voi sunteți prezentul și viitorul acestei țări, de aceea vă îndemn să vă implicați în procesul de luare a deciziilor, fiindcă voi sunteți vocea pe care autoritățile publice trebuie să o audă în

procesul de elaborarea a politicilor educaționale, culturale, sociale”, a afirmat oficialul.

În cadrul întrunirii, participanții au discutat cu reprezentanții Direcției tineret din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (MECC) despre implementarea Strategiei Naționale de dezvoltare a sectorului Tineret la nivel local, provocările cu care se confruntă, dar și succesele pe care au reușit să le înregistreze datorită implicării civice de care dau dovadă.

Programul „IntegrACT” a fost inițiat în anul 2017 cu suportul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Acesta este implementat de Institutul pentru Inițiative Rurale (IRI) în cadrul Programului de Granturi 2019 pentru organizațiile de tineret al MECC.

LOCALITATEA SIPOTENI DIN CĂLĂRAȘI DEVINE „CAPITALA TINERETULUI 2020”. UN MILION DE LEI VOR FI INVESTIȚI ÎN ACTIVITĂȚI PENTRU TINERI

Localitatea Sipoteni din raionul Călărași a fost desemnată „Capitala Tineretului 2020”. Despre câștigătorii titlului au anunțat reprezentanții Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, la Gala Premiilor Naționale pentru Dezvoltarea Sectorului de Tineret. Printre oportunitățile ce le oferă proiectul, se include și o finanțare în valoare de 1 milion de lei ce va susține activitățile pentru tineret.

Astfel, în anul următor acest statut va fi deținut de către satul Sipoteni din raionul Călărași, localitatea care are o vastă experiență în implementarea proiectelor la nivel local,

inclusiv în parteneriat cu organizațiile de tineret.

În localitatea selectată, timp de un an vor fi concentrate activități pentru tineret prin implicarea autorităților publice centrale și locale și prin activitățile organizațiilor de tineret. Se prevede desfășurarea evenimentelor precum Festivalul Tineretului sau Ziua Internațională a Tineretului.

Organizatorii asigură că programul este un bun prilej pentru localitate să atragă investitori, să colaboreze cu parteneri internaționali și să se dezvolte ca atracție turistică.

Un model în acest sens îl reprezintă localitățile ce au deținut acest titlu în ultimii trei ani: în 2017- satul Varnița din raionul Anenii Noi, în 2018 – Municipiul Cahul și în 2019- satul Costești din raionul Ialoveni.

SCHIMB DE EXPERIENȚĂ ÎNTRE LOCALITĂȚI ÎN CADRUL PROIECTULUI PNUD/MIDL II

La data de 27 noiembrie 2019, un grup de producători locali din Slobozia Mare a efectuat o vizita de studiu la piața din municipiul Cahul și la piața agroalimentară din satul Selemet, raionul Cimișlia.

Scopul vizitei a fost identificarea ideilor de modernizare a unei piețe agricole

și cunoașterea practicilor de succes în gestionarea piețelor. În acest context, participanții au avut ocazia să facă un schimb de experiență și opinii referitor la crearea condițiilor pentru producătorii locali.

Vizita de studiu a fost efectuată în cadrul proiectului PNUD/MIDL II.

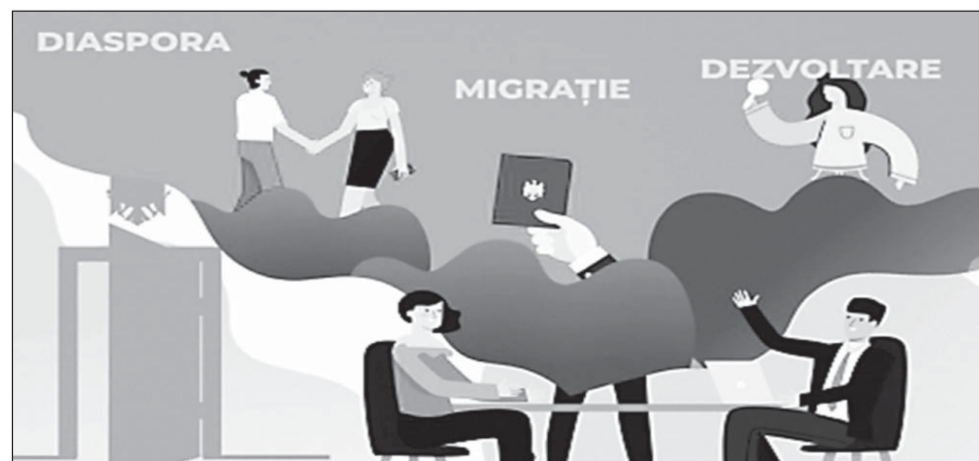

E-CURSUL DE INSTRUIRE LA DISTANȚĂ „DIASPORA, MIGRAȚIE ȘI DEZVOLTARE” ESTE DISPONIBIL ÎN PREMIERĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

E-cursul de instruire la distanță „Diaspora, Migrație și Dezvoltare” este disponibil în premieră în Republica Moldova. Cursul online este destinat funcționarilor publici din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale interesate de atragerea diasporei în dezvoltare și reintegrarea migranților reveniți.

Acesta a fost elaborat în cadrul proiectului PNUD „Migrație și dezvoltare locală” finanțat de Guvernul Elveției, în parteneriat cu Biroul Relații cu Diaspora, Agenția ONU pentru Migrație, Misiunea în Moldova și Academia de Administrare Publică.

Accesează cursul: <https://bit.ly/37jUYq5>

UN PRIMAR DIN PORTUGALIA A EFECTUAT O VIZITĂ LA PRIMĂRIA ORAȘULUI CRICOVA

Primarul orașului Setubal din Portugalia, Maria das Dores Meira, recent, a întreprins o vizită la Primăria orașului Cricova, din municipiul Chișinău, informează PROVINCIAL.

În cadrul vizitei, autoritățile locale din cadrul Primăriei orașului Cricova au declarat că s-a convenit asupra necesității stabilirii unor relații de colaborare și prietenie între cele două localități.

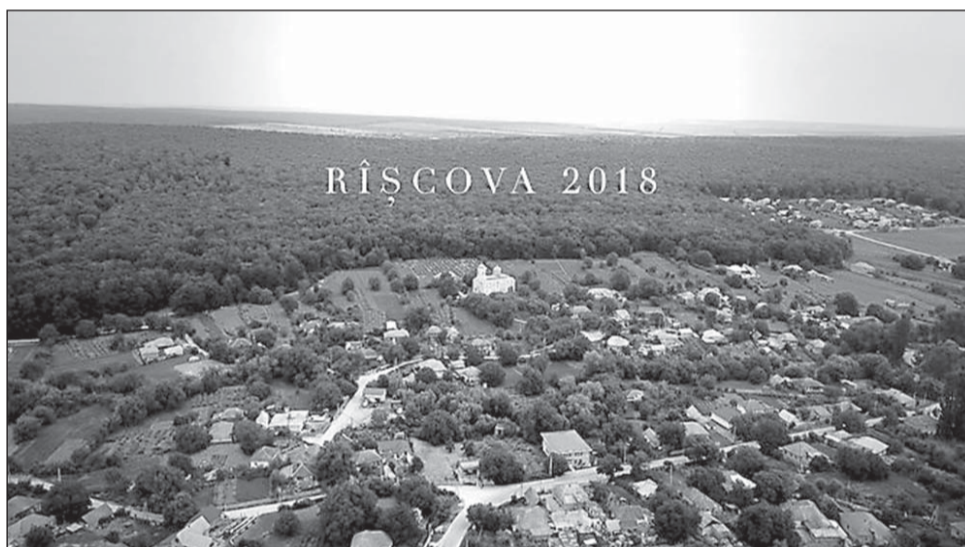
„Doamna Primar, Maria das Dores Meira, a mulțumit pentru primirea caldă, exprimându-și încrederea, că cele două localități vor

stabili relații în diferite domenii, inclusiv și cele legate de turism, urmând să expedieze o scrisoare de intenții asupra acestui fapt. Primarul Valentin Guțan a mulțumit oaspeților pentru prezența dumnealor în orașul nostru, menționând disponibilitatea de a contribui la stabilirea relațiilor cu municipiul Setubal”, se arată într-un comunicat al Primăriei orașului Cricova.

De menționat că, Setubal este situat la 40 km de capitala Portugaliei, Lisabona, fiind unul dintre cele mai mari orașe producătoare de vinuri, podgoriile cărora constituie circa 9000 de hectare.

PRIMUL SAT DIN MOLDOVA CU PUBELE PENTRU SORTAREA GUNOIULUI.

SUSȚINE AUTORUL ACESTUI PROIECT SĂ REALIZEZE UN FILM DOCUMENTAR

Dmitri Mikitenko, originar din Chișinău, vrea să colecteze bani pentru a realiza un film documentar despre felul cum acesta a soluționat problema gunoiului în satul Râșcova. El, împreună cu familia lui, s-a mutat în acest sat cu opt ani în urmă și în tot acest timp Dmitri a educat consătenii să recicleze și sorteze deșeurile.

„Nu mai nu vă gândiți că o oră din film o voi dedica cum un grup de voluntari a făcut curățenie în sat. Acest lucru este foarte plictisitor, chiar dacă aceasta a fost istoria noastră. Filmul nostru e despre altceva și va fi foarte interesant. De ce sunt așa de încredzător? În primul rând, am reușit să întâlnesc oameni talentați, care pot și cunosc cum să facă un film captivant. În al doilea rând, secvențele au fost deja filmate și nu mai avem răbdare să începem editarea filmului. În al treilea rând, veți avea la ce să vă uitați. Veți vedea atât eșecurile noastre, cât și reușitele, conflicte și soluții, cu toate acestea am în-

vins”, a spus autorul acestui proiect.

„Totul a început cu opt ani în urmă, atunci când ne-am mutat cu toată familia din Chișinău în satul Râșcova (raionul Criuleni). An de an observam cum oamenii poluau natu-

ra. Curățam străzile, organizam diferite acțiuni de sensibilizare, dar fără vreun rezultat. Oamenii cum făceau gunoi așa și continuau. «Așa e cultura noastră!», spunea o voluntară. Pe de altă parte, în sat nu a existat

vreodată pubele. În prima zi din anul 2018 am decis ca tot anul să salubrez tot satul”, a spus Dmitri.

„Tot gunoiul a fost sortat. I-am avertizat că plasticul urmează să fie reciclat. Din cinci remorci, una era plină cu plastic, am încărcat tocmai o tonă de plastic.”

„Timp de aproximativ doi ani, dealurile și zonele periferice din sat nu mai necesitau să fi salubrite. Oamenii au înțeles că așa nu mai poate continua.”

„Împreună cu prietenul meu am creat conceptul unei noi gunoiște. Am stabilit bugetul, am discutat cu oamenii din sat și am început să strâng bani. Fiecare dona cât putea. Peste două săptămâni am reușit să adun jumătate din bugetul propus.”

„Când am instalat primul complex de pubele, am realizat un video. El a devenit momentan viral. Timp de o săptămână a adunat circa 100 de mii de vizualizări. În prezent, în sat au fost deja instalate 30 de puncte de colectare a gunoiului cu pubele speciale pentru fiecare tip de deșeu (plastic, metal, sticlă, baterii și altele)”, povestește bărbatul.

LA RĂDENII VECHI S-A DESCHIS UN COMPLEX DE PROMOVARE ȘI COMERCIALIZARE A PRODUSELOR LOCALE

Locuitorii din Rădenii Vechi vor putea să-și vândă produsele chiar la ei acasă. Pe data de 8 noiembrie, în inima codrilor s-a deschis complexul pentru promovarea și comercializarea produselor locale, obiect realizat cu susținerea polonezilor și estonienilor.

Iar la acest eveniment, pe lângă autoritățile publice locale, băștinași, au fost și oaspeți de onoare, veniți tocmai din Polonia și Estonia. Cu toții au vizitat pavilioanele expoziționale demonstrative din satul Rădenii Vechi. Prin crearea acestor pavilioane, sau numite și foșoare cultural-turistice, localnicii vor avea posibilitatea să-și vândă din produsele proprii, fie obținute prin meșteșugărit, sau chiar bucate tradiționale autohtone. Iar turiștii pot savura din plin și cumpăra obiecte specific regiunii. "Am

o deosebită plăcere să constat că eforturile s-au materializat în aceste pavilioane, unde băștinașii vor pune la dispoziția oaspeților pro-

duce unice", a subliniat Alexandru Ciuvaga, președintele raionului Ungheni, prezent la eveniment.

"Datorită interesului, a obiec-

tivelor și nevoii localității Rădenii Vechi, am ajuns să întretinem o frumoasă colaborare pentru dezvoltarea și promovarea valorilor turistice. Sperăm ca și în continuare să obținem rezultate de acest gen", a declarat Jaromir Krajwski, președintele Fundației Pădurii „Romincka” din Polonia.

De asemenea, a fost lansat și punctul apicol demonstrativ din Rezervația Naturală "Plaiul Fagului", unde fiecare au văzut care este drumul mierii, de la colectare până la ambalare. Au fost prezentate ofertele turistice în cadrul Clusterului turistic ANTREC Ungheni. Iar la final, fiecare dintre invitați s-au ales cu câte un mic cadou: un borcănaș cu miere de albi. "Atunci când se consolidează efortul tuturor partenerilor se pot atinge cele mai reușite rezultate, drept urmare s-a materializat și acest produs turistic, rămâne doar de implementat aceste frumoase proiecte" a men-

ționat și Svetlana Lazar, președinta Asociației Naționale de Turism Rural, Ecologic și Cultural Moldova (ARTEC).

La final, s-a efectuat și o vizită la Centrul de informare și educațional ecologic demonstrativ din localitate. Iar Vera Golan, primar de Rădenii Vechi, a înmănat partenerilor diploma de onoare, drept dovadă de mulțumire și recunoștință întru susținerea și realizarea acestor obiective de valoare pentru localitatea pe care o conduce.

De subliniat că Clusterul ANTREC-Ungheni a fost creat în cadrul proiectului "Dezvoltarea turismului rural Ungheni", implementat de Fundația Pădurii Romincka, Polonia. Proiectul a fost susținut financiar din fondurile programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare ale Ministerului Afacerilor Externe al Poloniei – Polish Aid și cofinanțat de parteneri.

LA BUDEȘTI AU FOST DISCUTATE ELEMENTELE DE BAZĂ ALE OFERTEI TURISTICE ȘI DE AGREMENT A LOCALITĂȚII

La Budești factorii interesați în dezvoltarea economică locală au discutat cu expertul dl Viorel Miron despre elementele de bază ale ofertei turistice și de agrement a localității. Participanții au identificat oportunitățile de dezvoltare a mai multor posibilități de atragere a fluxului de potențiali turiști și excursioniști care trec zilnic pe traseul Chișinău-Vadul lui Vodă și care nu văd necesitatea de a se opri și la Budești.

În cadrul întâlnirii s-a discutat despre ne-

cesitatea studierii istoriei satului și scoaterea în evidență a locurilor și edificiilor remarcabile care au făcut istoria satului Budești și care ar putea atrage atenția potențialilor vizitatori. Au fost de asemenea trecute în revistă necesitățile agenților economici locali care vor să dezvolte activități de agrement și turism, posibilitățile de care aceștia dispun și ajutorul de care ar avea nevoie din partea autorităților publice locale și a proiectului PNUD/MiDL.

CRUZEȘTIUL S-A ÎNFRĂȚIT CU GIURGIU. PRIMARUL VIOLETA CRUDU: ÎI MULȚUMESC POPORULUI ROMÂN

Comuna Cruzești din suburbiile Chișinăului s-a înfrățit cu municipiul Giurgiu. Primarii, Violeta Crudu de pe malul stâng, și Nicolae Barbu de pe malul drept al Prutului, au semnat la data de 6 decembrie două acorduri de colaborare la Giurgiu. Anunțul a fost făcut pe pagina de Facebook a Primăriei Giurgiu.

"Este o bucurie pentru noi, giurgiuvenii. Suntem frați prin însăși istoria noastră, dar astăzi prin semnarea celor două protocoale, creăm și un cadru instituțional de colaborare.", a declarat primarul de Giurgiu, Nicolae Barbu.

"Este o onoare și o plăcere. Vreau să îi mulțumesc poporului român, este un mesaj pe care îl spun de fiecare dată, pentru miile de burse oferite copiilor noștri din Republica Moldova. Eu am făcut parte din prima generație de elevi basarabeni care au învățat în România. Vă mulțumesc pentru cele 900 de grădinițe reparate în satele din Republica Moldova, inclusiv în localitatea noastră.", a spus Violeta Crudu.

În 2018, președintele Klaus Iohannis a promulgat modificările la legea finanțelor publice locale. Aceasta le permite primăriilor din România să finanțeze proiecte ale primăriilor din Republica Moldova cu care au acorduri de înfrățire.

ZALIPIE – SATUL POLONEZ CARE ARATĂ CA UN TABLOU: TOATE CASELE SUNT ACOPERITE CU PICTURI FLORALE SPLENDEDE!

În sud-estul Poloniei, există un sătuc numit Zalipie, care arată ca un colț de basm în lumea reală. Priveliștea de poveste se datorează picturilor și florilor colorate care acoperă toate căsuțele din această localitate.

Totul a început în secolul al XIX-lea, când ventilația sobelor nu era asigurată în mod corespunzător. În acele vremuri, fumul trebuia să iasă printr-o gaură în tavan, dar în loc de asta intra în încăperi, acoperind pereții cu funingine, astfel încât aceia erau adesea albiți cu var. Așa dar, fiecare locuitor al satului încerca să acopere funinginea cu flori pictate pe pereți.

Apariția șemineelor a ajutat ca suprafețele pereților să rămână albe mai mult timp, așa că oamenii au decis să continue să folosească acei pereți albi ca pânză pentru picturile cu flori.

La un moment dat, aceste picturi florale au ieșit de sub control și au învăluit întregul sat, acoperind case, grajduri, poduri, biserici și chiar cuștile câinilor.

Situat la doar 90 de minute de Cracovia, satul plin de culoare este locul preferat al turiștilor care caută o excursie memorabilă. Venind din toate colțurile ale lumii, inclusiv pentru a vizita muzeul din sat, oamenii admiră localitatea ca pe un tablou imens plin de viață și istorie.

SERVICIUL DEZVOLTARE LOCALĂ ȘI ATRAGERE DE FONDURI

CE ESTE SERVICIUL DEZVOLTARE LOCALĂ ȘI ATRAGERE DE FONDURI?

- Serviciul de suport al autorităților publice locale membre CALM, ce reprezintă totalitatea resurselor de expertiză asistență și instruire, inclusiv a datelor sistematizate în baze de date, concentrate într-un serviciu unic destinat consolidării capacităților autorităților locale din Republica Moldova în atragerea de fonduri, managementul proiectelor și dezvoltării locale.
- Serviciul Dezvoltare Locală și Atragere de Fonduri este parte a Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM.

SCOPUL SERVICIULUI

- ❖ Serviciul Dezvoltare Locală și Atragere de Fonduri are drept scop principal creșterea și consolidarea capacităților colectivităților locale din Republica Moldova, membre CALM, în domeniul dezvoltării locale și atragerii de fonduri.
- ❖ OBIECTIVUL GENERAL al serviciului este consolidarea capacităților instituționale ale CALM în prestarea serviciilor membrilor săi în domeniul dezvoltării locale și atragerii de fonduri prin edificarea pe lângă CALM a unui sistem eficient de consultanță, instruire și asistență, conectat la necesitățile actuale ale comunităților locale din Republica Moldova și oportunitățile de finanțare disponibile pe plan intern, european și internațional.

OBIECTIVE SPECIFICE ALE SERVICIULUI

- Elaborarea, stabilirea și dezvoltarea unui mecanism complex de asistență pentru APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor;
- Consolidarea capacităților APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementul proiectelor;
- Diversificarea/consolidarea asistenței și serviciilor CALM acordate APL și comunităților locale, în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor;
- Identificarea problemelor și impedimentelor în activitatea APL în vederea elaborării și promovării unor măsuri concrete de ordin legislativ/normativ, metodologic, informativ și/sau instructiv necesare pentru dezvoltarea locală, atragerea de fonduri și managementul proiectelor;
- Crearea și menținerea unei platforme permanente de comunicare, schimb de informație, bune practici și experiență pentru APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor.
- Crearea mecanismului de suport ad-hoc pentru problemele dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor cu care se confruntă comunitățile locale în activitățile de zi cu zi;
- Elaborarea și organizarea unor cursuri de instruire pentru reprezentanții APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului de proiecte.
- Crearea menținerea și dezvoltarea bazelor de date și altor resurse informaționale privind finanțările disponibile, finanțatorii, formularele și condițiile de acordare a finanțării, experții/companiile specializate în dezvoltare locală, scriere/administrare de proiecte și/sau instruire pe domeniul dat.

BENEFICIARI SERVICIULUI

- Autoritățile Publice Locale de nivelul I și II, precum și subdiviziunile sale (Primari, consiliile locale, conducători de subdiviziuni din cadrul APL 1 și 2, conducătorii și angajații din cadrul întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor din subordinea APL, alte categorii de funcționari și angajați din cadrul APL, etc.);
- Responsabili direct de scriere de proiecte și atragere de fonduri din cadrul APL și subdiviziunilor sale;
- Beneficiari indirecti: colectivitățile locale, locuitorii satelor, comunelor, orașelor, municipiilor, instituțiile și organizațiile din subordinea APL, ONG-uri locale.

TIPURILE SERVICIILOR PRESTATE

Consultare și asistență

- În cadrul acestui tip de servicii, membrii CALM vor beneficia de consultanță și asistență în următoarele domenii:
- identificarea oportunităților de atragere a fondurilor;
- scrierea și managementul proiectelor;
- elaborarea și adoptarea priorităților pentru atragerea de fonduri;
- implicarea cetățenească și consultarea publică a priorităților pentru atragerea de fonduri;
- participarea la ședințele consiliilor locale în calitate de experți independenți;
- aspecte și proceduri juridice în cadrul procesului de elaborare, discutare, adoptare și implementare a proiectelor, etc.
- colectarea, stocarea și oferirea informației de ordin statistic, juridic, economic, financiar necesare pentru elaborarea proiectelor și stabilirea priorităților de finanțare;
- elaborarea la cerere a unor note informative/analitice/ metodologice;
- elaborarea de ghiduri, manuale, note metodologice instrucțiuni, etc.

Servicii de informare și instruire

- Crearea diverselor bazelor de date cu caracter general și specializat – pe domeniu (a experților pe domeniu, a finanțărilor disponibile, modele de aplicații, formulare, acorduri de parteneriat, etc.) inclusiv a unor baze de date privind finanțările/fondurile disponibile pe domenii specifice: educație, infrastructura drumurilor, etc.
- Asigurarea accesului la bazele de date respective cu oferirea posibilității de căutare în funcție de caracteristici;
- Elaborarea unor programe specializate de instruire periodice pe termen scurt pentru diferite categorii de aleși locali și funcționari din cadrul APL, responsabil de atragerea de fonduri și dezvoltarea locală;
- organizarea unor sesiuni informative/instructive tematice și/sau specializate pentru funcționari/aleși locali responsabili de atragerea de fonduri și dezvoltarea locală;
- informarea regulată a membrilor CALM privind oportunitățile și condițiile de finanțare destinate APL;
- organizarea și desfășurarea conferințelor, meselor rotunde, vizitelor pentru schimbul de experiență;
- asigurarea accesului la biblioteca electronică (legislație, studii și publicații, modele de documente, etc.);
- Monitorizarea și actualizarea bazelor de date.

Servicii de elaborare, modificare, avizare, promovare și monitorizare a politicilor și actelor normative naționale sau locale din domeniu

- În cadrul acestui tip de servicii, experții CALM, vor participa la:
- Expertizarea și monitorizarea sistematică a cadrului normativ din domeniu;
- Avizarea proiectelor actelor normative și de politici ce vizează domeniul investițiilor, atragerii fondurilor, dezvoltării locale, etc.;
- elaborarea și înaintarea inițiativelor proprii de modificare a cadrului legal actual în domeniul respectiv în vederea îmbunătățirii lui;
- participarea la elaborarea actelor normative și a documentelor de politici publice;
- promovarea la nivel național și internațional a oportunităților directe de finanțare pentru APL;
- monitorizarea sistematică a cadrului de politici și normativ național și/sau local;
- elaborarea din oficiu și/sau la cerere a unor studii, analize, rapoarte, documente de poziție privind anumite situații și/sau acte normative/politici;
- organizarea sistematică sau ad-hoc/la cerere a unor întruniri cu factorii decizionali la nivel de Guvern, Parlament, autorități centrale, donatori și alți actori relevanți;
- formularea unor cereri, demersuri, contestații, recursuri și altor documente adresate autorităților publice din Republica Moldova, în interesul membrilor CALM și care vizează domeniul atragerii de fonduri.
- alte tipuri de servicii conexe

MECANISMUL DE PRESTARE A SERVICIILOR

Direct la oficiul CALM, la telefon, on-line; prin folosirea altor mijloace de comunicare (Facebook, e-mail, chat, etc.), cu ieșirea experților în teritoriu, în grup sau individual, "sfatul unui coleg experimentat"; "răspuns rapid".

CONTACTE

Str. Columna 106A, Chișinău, Republica Moldova
Tel: +(37322) 22-35-09, mob. 079588442
Fax: +(37322) 22-35-29,
Persona de contact - Irina LUNCAȘU
e-mail: irina.lucasu@calm.md
info@calm.md; www.calm.md

CALM, SUPTOR PENTRU APL: SERVICIUL DE SUPTOR AL OPERATORILOR MICI DE APĂ ȘI SANITAȚIE (SOMAS)

Reieșind atât din sarcinile CALM, cât și din multiple solicitări ale APL, a fost creat **Serviciul de suport al operatorilor mici de alimentare cu apă și sanitație a CALM, (serviciul SOMAS). Serviciul SOMAS vine să suplinească vidul format de-a lungul timpului și va servi drept platformă pentru consolidarea capacităților APL și ale operatorilor serviciilor de apă și sanitație din mediul rural. Serviciul APĂ SAN va face parte din domeniul integral al Centrului de expertiză, asistență și instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM. Astfel, începând cu data de 01 iulie 2017, atât APL, cât și operatorii serviciilor de apă și sanitație din mediul rural se pot adresa pentru a beneficia de tot spectrul de servicii acordat de SOMAS.**

Ce este SOMAS?

□ Serviciul de suport al operatorilor mici de alimentare cu apă și sanitație al CALM reprezintă totalitatea atât a resurselor de expertiză asistență și instruire, cât și a datelor sistematizate, concentrate într-un serviciu unic destinat îmbunătățirii calității prestării serviciilor de apă și sanitație de către operatorii mici din zonele rurale și orașe mici.

□ Serviciul SOMAS va fi parte a Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM.

Misiunea

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) urmărește un obiectiv fundamental de consolidare instituțională și a capacităților APL prin intermediul a trei dimensiuni principale:

□ Consolidarea structurilor organizatorice și a procesului decizional intern (CALM Consiliu, Birou Executiv, Comitete, Rețele și filiale regionale)

□ Consolidarea participării CALM și contribuția reală la procesul de politică națională (la nivel de guvern, parlament, comisii parlamentare, grupuri de lucru în cadrul ministerelor de resort și agențiilor de stat, la nivel internațional, atât în Moldova, cât și în străinătate)

□ Perfecționarea abilităților CALM în consolidarea capacităților APL din Moldova, inclusiv în domenii noi de reformă, printr-o varietate de eforturi cuprinzătoare în cadrul serviciilor CALM, capacităților de expertiză și de cunoștințe

Destinația serviciului

Serviciul APĂ SAN, ca parte a CEAI, este destinat primirii, sistematizării și analizei solicitărilor serviciilor de consultanță, identificării căii optime de prestare a serviciului, prestarea acestuia și evidența solicitărilor și serviciilor acordate.

Serviciul APĂ SAN are ca obiectiv general susținerea și

consolidarea capacităților APL și operatorilor serviciilor de apă din mediul rural.

Obiective specifice ale serviciului

✓ Elaborarea, stabilirea și dezvoltarea unui mecanism de asistență complex pentru APL și operatorii din mediul rural în domeniul aprovizionării cu apă;

✓ Consolidarea capacităților instituționale, administrative, financiare, economice etc. ale autorităților publice locale și prestatorilor de servicii din domeniul aprovizionării cu apă din mediul rural;

✓ Diversificarea și consolidarea asistenței și serviciilor CALM acordate APL și comunităților locale, în special în domeniul aprovizionării cu apă;

✓ Identificarea problemelor și impedimentelor în activitatea APL și operatorilor din mediul rural, în vederea elaborării și promovării unor măsuri concrete de ordin legislativ/normativ, metodologic, informativ și/sau instructiv necesare;

✓ Crearea și menținerea unei platforme permanente de comunicare, schimb de informație/experiență și promovare a drepturilor și intereselor sale specifice, pentru prestatorii/operatorii serviciilor mici de alimentare cu apă, în special a celor din mediul rural.

Scopurile serviciului

• Crearea unui centru unic de recepționare și prelucrare a solicitărilor de acordare a serviciilor de consultanță pentru operatorii mici din zonele rurale;

• Crearea, menținerea și dezvoltarea platformelor de comunicare și schimb de experiență și bune practici atât între operatorii mici, cât și între APL;

• Crearea mecanismului de suport ad-hoc pentru probleme cu care se confruntă comunitățile locale în activitățile de zi cu zi;

• Consolidarea capacităților autorităților locale și operatorilor mici pe termen mai lung, inclusiv celor personale, instituționale, de sistem, de politici la nivel local și central;

• Consolidarea Serviciilor CALM prestate APL și în special în domeniul de aprovizionare cu apă;

• Crearea, menținerea și dezvoltarea bazelor de date și altor resurse informaționale pe domeniu;

• Evidența statistică și analitică privind solicitările de asistență și soluționarea acestora.

Serviciul are următoarele sarcini:

• Asigurarea recepționării, înregistrării și prelucrării tuturor informațiilor privind necesitățile de asistență planificată sau ad-hoc, primite prin mesaje fax, mesajelor SMS și MMS, telefonic, email, în cadrul seminarelor și meselor rotunde, prin intermediul platformei de schimb de experiență/forum creat, chestionare, alte tipuri de solicitări de asistență;

• Identificarea soluției optime de prestare a serviciului, prestarea serviciului și evidența informației cu privire la rezultatele prestării serviciului;

• Asigurarea cu resurse informaționale și consultanță pentru: inventarierea, evidența, planificarea intervențiilor și dezvoltarea sistemelor de aprovizionare cu apă și sanitație.

• Asigurarea interacțiunii informaționale cu sistemele informaționale de stat, departamentale, teritoriale;

Beneficiari cheie a Serviciului

□ Autoritățile Publice Locale nivel I (Primari, consilieri locali, contabili, ingineri funciari, etc.);

□ Operatorii mici (rurali);

□ Personalul tehnic și administrativ al operatorilor mici;

□ Beneficiari indirecti: Consumatorii de apă și sanitație.

Principiul Serviciului

Serviciul APĂ SAN trebuie să asigure executarea atât a funcțiilor de bază ale Serviciului, cât și a funcțiilor specifice, determinate de destinația sistemului, care sunt grupate pe domenii funcționale specializate.

Domeniile de prestare a serviciilor SOMAS

□ Cadru legal și aspecte juridice;

□ Organizarea și administrarea serviciilor de aprovizionare cu apă;

□ Finanțarea, atragerea de investiții și fundamentarea economică;

□ Analiza și diagnosticul sistemului de aprovizionare cu apă;

□ Tariful (cu implicații de ordin financiar, managerial, tehnic și de luare a deciziei/aprobare);

□ Relația APL-operator;

□ Relația APL – consumatori;

□ Relația operator – consumatori;

□ Asigurarea și monitorizarea calității apei;

□ Aspecte tehnice și de administrare a sistemelor de aprovizionare cu apă;

□ Instruirea și consultarea personalului operatorului;

□ Reprezentarea operatorilor mici la nivel național.

Contacte

Str. Columna 106A, Chișinău, Republica Moldova
Tel: +(37322) 22-35-09, Fax: +(37322) 22-35-29, mob. 079588547; mob. 079367362; e-mail: info@calm.md; alexandru.morcov@calm.md Internet: www.calm.md

Crearea serviciului SOMAS a fost posibilă datorită suportului: Proiectul Elveției de Apă și Sanitație în Moldova (ApaSan), finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), cofinanțat de Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (ADC) și implementat de Filiala din Moldova a Fundației SKAT.

SERVICIUL MIGRAȚIE ȘI DEZVOLTARE LOCALĂ

Ce este Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală?

□ Serviciul de suport al autorităților publice locale membre CALM, ce reprezintă totalitatea resurselor de expertiză, asistență și instruire, concentrate într-un serviciu unic destinat îmbunătățirii serviciilor locale de bază pentru comunitățile afectate de migrație, în baza unor parteneriate între autoritățile locale și băștinașii plecați peste hotare.

□ Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală este parte a Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM.

Misiunea

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) urmărește un obiectiv fundamental de consolidare instituțională și consolidarea capacităților APL prin intermediul de trei dimensiuni principale:

□ Consolidarea structurilor organizatorice și a procesului decizional intern (Consiliul de Administrare, Birou Executiv, comitete, rețele și filiale regionale a CALM)

□ Consolidarea participării CALM și contribuția reală la procesul de politică națională (la nivel de guvern, parlament, comisii parlamentare, grupuri de lucru în cadrul ministerelor de resort și agențiilor de stat, la nivel internațional, atât în Moldova, cât și în străinătate)

□ Perfecționarea abilităților CALM în consolidarea capacităților APL din Moldova, inclusiv în domenii noi de reformă printr-o varietate de eforturi cuprinzătoare în cadrul serviciilor CALM, capacităților de expertiză și de cunoștințe

Destinația serviciului

Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală, ca parte a CEAI este destinat primirii, sistematizării și analizei solicitărilor serviciilor de consultanță, identificării căii optime de prestare a serviciului, prestarea acestuia și evidența solicitărilor și serviciilor acordate.

Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală are ca obiectiv general susținerea și consolidarea capacităților APL pentru îmbunătățirea serviciilor locale de bază, în baza unor parteneriate între autoritățile locale și băștinașii plecați peste hotare.

Scopul pe termen lung

Crearea unui parteneriat durabil între autoritățile publice locale și Diaspora pentru implicarea continuă și participarea băștinașilor plecați în dezvoltarea locală a localităților lor natale.

Obiective specifice ale serviciului

✓ Elaborarea, stabilirea și dezvoltarea unui mecanism de asistență complex pentru APL în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Diversificarea și consolidarea asistenței și serviciilor CALM acordate APL și comunităților locale, în special în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Identificarea problemelor și impedimentelor în activitatea APL în domeniul migrației și dezvoltării locale, în vederea elaborării și promovării unor măsuri concrete de ordin legislativ/normativ, metodologic, informativ și/sau instructiv necesare;

✓ Crearea și menținerea unei platforme permanente de comunicare, schimb de informație/experiență și promovare în domeniul migrației și dezvoltării locale, inclusiv prin sistemul „SMS Polling”.

✓ Crearea unui centru unic de recepționare și prelucrare a solicitărilor de acordare a serviciilor de consultanță în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Crearea mecanismului de suport ad-hoc pentru probleme cu care se confruntă comunitățile locale în activitățile de zi cu zi;

✓ Consolidarea capacităților autorităților locale în domeniul migrației și dezvoltării locale pe termen lung inclusiv capacitățile personale, instituționale, de sistem, de politici la nivel local și central;

✓ Consolidarea Serviciilor CALM prestate APL și în special în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Crearea menținerea și dezvoltarea bazelor de date și altor resurse informaționale pe domeniu;

✓ Evidența statistică și analitică privind solicitările de asistență și soluționarea acestora.

Domeniile de prestare a serviciilor

□ Asistență în integrarea migrației în planurile de dezvoltare locală

□ Asistență în desemnarea persoanei responsabile la nivel local în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării

□ Asistență în crearea bazelor locale de date privind băștinașii plecați peste hotare

□ Asistență în crearea, administrarea și comunicarea Asociațiilor de Băștinași (ADB)

□ Consultarea proiectelor ce urmează a fi plasate pe platforma națională de Crowdfunding GUVERN.24

□ Asistență privind cadrul legal și aspecte juridice în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării;

□ Finanțarea, atragerea de investiții și fundamentarea economică a proiectelor comune de implicare a migranților;

□ Instruirea și consultarea APL în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării

□ Reprezentarea APL la nivel național și internațional în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării

Beneficiari cheie a Serviciului

□ Autoritățile Publice Locale nivel I (Primari, consilieri locali, contabili, ingineri funciari, etc.);

□ Asociații de băștinași

□ ONG-uri locale

□ Beneficiari indirecti: cetățenii localităților din Republica Moldova.

Principiul Serviciului

Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală asigură executarea atât a funcțiilor de bază ale Serviciului cât și a funcțiilor specifice, determinate de contextul solicitării parvenite.

Parteneri

Serviciul este creat cu suportul: Proiectul ui Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL) finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC)

Contacte

Str. Columna 106A, Chișinău, Republica Moldova
Tel: +(37322) 22-35-09, Fax: +(37322) 22-35-29, mob. 079588442

Persona de contact - Irina LUNCAȘU

e-mail: irina.luncasu@calm.md

info@calm.md; www.calm.md

Serviciul de Asistență Juridică pentru Autoritățile Publice Locale din cadrul Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire al CALM

Luând în considerație complexitatea activității și multiplele aspecte de ordin juridic care reglementează activitatea actuală a APL, precum și lipsa acută de specialiști în domeniul juridic la nivel local, CALM în parteneriat cu IDIS Viitorul a decis să instituie un serviciu specializat în acordarea serviciilor juridice autorităților publice locale și aleșilor locali – Serviciul de Consultanță și Asistență Juridică Locală.

La solicitarea membrilor CALM, juriștii/avocații din componența Serviciului vor oferi suport juridic pentru autoritățile publice locale și aleșii locali, într-un mod neutru, competent, profesionist, fără discriminare de orice fel.

Astfel, CALM își propune să consolideze capacitățile autorităților publice locale, să întărească nivelul de cunoștințe juridice a funcționarilor publici și a aleșilor locali în ceea ce privește realizarea activităților și furnizarea serviciilor într-un mod eficient și calitativ, în conformitate cu prevederile cadrului legal existent. Se dorește ca aleșii locali să fie mai bine pregătiți pentru a se apăra și pentru a rezista eventualelor acțiuni ilegale și nejustificate ale organelor de drept.

SERVICIUL DE ASISTENȚĂ JURIDICĂ PENTRU ALEȘII LOCALI ACORDĂ:

- Consilierea juridică a autorităților publice locale și a aleșilor locali în ce privește activitatea administrației publice locale, conform prevederilor cadrului normativ în vigoare;
- Asistență în elaborarea proiectelor de decizii și dispoziții, precum și formularea de opinii privind legalitatea acestora;
- Oferirea răspunsurilor la întrebările adresate de către aleșii locali, ce se referă la instrumentele, practicile, normele prin care organele de drept pot efectua abuzuri și presiuni asupra aleșilor locali;
- Întocmirea proiectelor de cereri, demersuri, plângeri, petiții din partea autorităților publice locale și aleșilor locali în faza prejudiciară.

Domeniile de prestare a serviciilor sunt:

organizarea și funcționarea autorităților publice locale; descentralizarea serviciilor publice; achiziții publice; angajarea în serviciul public și relațiile de muncă; patrimoniu; procesul decizional; finanțe publice locale; abuzuri și presiuni din partea organelor de drept și altele.

Asistența juridică poate fi solicitată la telefon, prin fax, email sau direct la sediul CALM. Toate solicitările vor fi înregistrate de către secretariatul CALM și redirecționate consultanților.

Beneficiarii serviciilor sunt autoritățile publice locale de nivelul I (primari și viceprimari, consilieri locali, secretari ai consiliilor locale, contabili, ingineri funciari etc.) și autoritățile publice locale de nivelul II (președinții și vicepreședinții raioanelor, consilieri raionali, secretari ai consiliilor raionale, contabili etc.)

Serviciul este creat în cadrul unui parteneriat între CALM și IDIS "Viitorul", cu suportul și susținerea financiară a Ambasadei SUA în Republica Moldova.

CRJM
(Centrul de Resurse
Juridice
din Moldova)
va asista metodologic
la unele activități.

CONTACTE:

str. Columna 106A,
mun. Chișinău

Tel: (022) 000 280
Fax: 022 22 35 29

Persoană de contact:
Alexandru PALII

e-mail: serviciul.juridic@calm.md

web: www.calm.md

La înălțime cu CALM!

„La Înălțime cu CALM” – o emisiune a Congresului Autorităților Locale destinată oamenilor și soluțiilor ce contribuie la dezvoltarea satelor!

„La Înălțime cu CALM” este emisiunea ce reflectă activitatea autorităților locale, dar și a oamenilor care contribuie la dezvoltarea comunităților. Activitatea CALM, modificările legislative, cât de mult avansăm sau regresăm la capitolul descentralizare, soluții ce ar permite dezvoltarea satelor noastre, oameni care sfințesc locul- toate acestea le aflați în cadrul emisiunii „La Înălțime cu CALM”. Vă invităm să ne audiați în fiecare zi de sâmbătă, de la ora 10.00, la postul de radio Eco Fm, pe frecvențele 97,6 MHz – Fălești; 100,2 MHz – Sângerei; 104,4 MHz- Anenii Noi, 98,5 – Ștefan Vodă și în fiecare zi de duminică, de la ora 14.10, la postul de radio Jurnal Fm, pe frecvențele 107,9 –Edineț; 95,2 – Sângerei; 88,2 – Telenești; 99,1 – Șoldănești; 91,2 – Rezina; 98,7 – Dubăsari; 100,1 – Chișinău.

OAMENII INFORMAȚI SUNT PUTERNICI!

Redacția
„Vocea autorităților locale”

Responsabil pentru ediție
secretariatul CALM

Adresa: str. Columna, 106A, Chișinău,
MD 2004, Republica Moldova,

Tel.: + (373 22) 223509
Fax: + (373 22) 223529
+ (373 22) 213235

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
info@calm.md